

ניקולאי אָרְדֶּמַן

הַמְתָּאֲבֵד

נוסח עברי: שמעון בוזגלו

2010

כל הזכויות שמורות לשמעון בוזגלו

הדמויות במחזה

סמיון סמיונוביץ' פודסקלניקוב (נקרא גם סנ'ה)
מריה לוקיאנובנה פודסקלניקובה, אשתו (נקראת לרוב משה)
סרפימה אילינישנה, אימא של מריה והחותנת של סמיון
אלכסנדר פטרוביץ' קלבושקין, השכן שלהם
מרגריטה איבנובנה
אריסטרך דומיניקוביץ' גרנד-סקופיק
יגור טימופייביץ' (נקרא גם יגורושקה)
פונצ'יוב, קצב
ויקטור, סופר
האב ילפיד, כומר
קלאופטרה מקסימובנה (נקראת גם קפוצ'קה)
ראיסה פיליפובנה
גברת זקנה
אולג לאונידוביץ'
צעיר חירש-אילם
זינקה פדספן
גרונ'ה
סטפן וסיליביץ'
מקהלת צוענים
קוסטיה, מלצר
מלצר שני
כובענית
תופרת
שני טיפוסים חשודים
שני ילדים
שלושה גברים
מקהלת כנסייה
נושאי ארון קבורה
עוזר כומר
שתי נשים זקנות

מערכה ראשונה

חדר בדירה של סמיון. לילה.

תמונה 1

סמיון ואשתו, מריה, ישנים במיטה זוגית.

סמיון

מֶשֶׁה, הֲיִי מֶשֶׁה ! מֶשֶׁה, את ישנה, מֶשֶׁה ?

מריה

(בקול רם) אָ-א-אה...

סמיון

מה קורה ? מה קורה ? זה אני...

מריה

מה אתה רוצה, סמיון ?

סמיון

מֶשֶׁה, רציתי רק לשאול... מֶשֶׁה, הֲיִי מֶשֶׁה... את שוב ישנה ? מֶשֶׁה !

מריה

(בקול רם) אָ-א-אה...

סמיון

מה קורה ? מה קורה ? זה אני.

מריה

זה אתה, סמיון ?

סמיון

נר, זה אני.

מְרִיָּה

מה אתה רוצה, סְמִיּוֹן?

סְמִיּוֹן

מִשָּׁה, רק רציתי לשאול...

מְרִיָּה

נו, מה אתה רוצה, סְמִיּוֹן?

סְמִיּוֹן

מִשָּׁה, רק רציתי לשאול... נשאר לנו איזה נקניק-כבד מארוחת הערב?

מְרִיָּה

מה?

סְמִיּוֹן

שאלתי אם נשאר לנו איזה נקניק-כבד מארוחת הערב?

מְרִיָּה

נו, סְמִיּוֹן, הייתי כבר צריכה לדעת שאני יכולה לצפות ממך לכל דבר. אבל שיחה על נקניק-כבד עם אישה תשושה, ועוד באמצע הלילה – טוב, לזה לא ציפיתי. זה כזה חוסר התחשבות מצדך, כזה חוסר התחשבות! אני עובדת מהבוקר עד הערב כמו חמור, או נמלה, ובמקום לתת לי רגע שקט בלילה, אתה הופך את החיים שלי לפקעת עצבים! אתה יודע, סְמִיּוֹן, אתה והנקניק-כבד שלך פשוט נמאסתם עלי, נמאסתם עלי... אתה לא מבין את זה, סְנִיָּה? אם אתה לא יכול לישון בעצמך, לפחות תן לאחרים לישון. סְנִיָּה, עם מי אתה חושב שאני מדברת? סְמִיּוֹן, אתה ישן? סְנִיָּה!

סְמִיּוֹן

א-א-אה...

מְרִיָּה

מה קורה? מה קורה? זה אני.

סְמִיּוֹן

זאת את, מִשָּׁה ?

מִרְיָה

נו, זאת אני.

סְמִיּוֹן

מה את רוצה, מִשָּׁה ?

מִרְיָה

אמרתי שאם אתה לא יכול לישון בעצמך, לפחות תן לאחרים לישון.

סְמִיּוֹן

רק רגע, מִשָּׁה.

מִרְיָה

לא, אתה תחכה רגע. למה לא אכלת כשהייתה לך הזדמנות? אם אני לא טועה, אימא ואני מכינות הכול בייחוד בשבילך, בדיוק כמו שאתה אוהב. אם אני לא טועה, אימא ואני מגישות לך ומשרתות אותך יותר מכל אחד אחר.

סְמִיּוֹן

ולמה את ואימא שלך מגישות לי ומשרתות אותי יותר מכל אחד אחר? אתן לא עושות את זה בחינם. פסיכולוגיה – זאת המנה העיקרית שאתן מגישות לי. אתן רוצות להוכיח לכולם שלסְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ', כאן, אין עבודה, אבל אנחנו מגישות לו ומשרתות אותו יותר מכל אחד אחר. אני יודע למה אתן משרתות אותי יותר מכל אחד אחר. אתן משרתות אותי יותר מכל אחד אחר כדי להשפיל אותי. אתן –

מִרְיָה

חכה רק רגע, סְמִיּוֹן.

סְמִיּוֹן

לא, את תחכי רגע. כי בזמן שאני גווע מרעב ושוכב כאן יחד אתך במיטה הזוגית שלנו, בלי שום עדים, רק שנינו לבדנו מתחת לאותה השמיכה, את מתחילה להתקמצן לי על נקניק-כבד.

מְרִיָּה

סְנִיָּה, אתה חושב שאני מתקמצנת? מותק שלי, תאכל כל מה שאתה רוצה. תכף אני הולכת להביא לך משהו. (גולשת מהמיטה, מדליקה את הנר והולכת לעבר הדלת.) אלוהים, מה קורה לנו? אָה? זה כל כך עצוב לחיות ככה. (נכנסת לחדר הסמוך.)

תמונה 2

חושך. סְמִיּוֹן שוכב בשקט על המיטה הזוגית.

תמונה 3

מִרְיָה חוזרת עם נר ביד אחת, וביד האחרת צלחת עם קצת לחם ונקניק כבד.

מִרְיָה

על מה למרוח את הנקניק-כבד שלך, סְנִיָּה, על לחם לבן או שחור?

סְמִיוֹן

הצבע לא חשוב לי, כי אני מסרב לאכול.

מִרְיָה

מה זאת אומרת מסרב לאכול?

סְמִיוֹן

זאת אומרת שגם אם החיים שלי תלויים בנקניק-כבד הזה, אני מסרב לאכול אותו.

מִרְיָה

למה?

סְמִיוֹן

כי אני יודע איך את רוצה למרוח אותו. את רוצה למרוח אותו עם נאום פתיחה. קודם כל תדרכי לי על הנשמה, ורק אז תמרחי את הנקניק-כבד שלך.

מִרְיָה

תקשיב לי, סְמִיוֹן —

סְמִיוֹן

כן, אני שומע אותך. תיכנסי למיטה.

מִרְיָה

מה?

סְמִיוֹן

תיכנסי למיטה, אני אומר לך.

מְרִיָּה

קודם כל אני אמרח את הנקניק-כבד, ורק אחר כך אני אכנס למיטה.

סְמִיוֹן

את לא.

מְרִיָּה

אני כן.

סְמִיוֹן

לעזאזל, מי הבעל כאן, את או אני? את חושבת שאת יכולה לשלוט על כל תנועה שלי רק בגלל שאין לי הכנסה? עדיף שתחשבי איך החיים האלה גורמים לי להשתגע. רק תראי מה גרמת לי. (מתיישב על המיטה ומשליך את השמיכות. מכה מתחת לברך במפרקי אצבעותיו ובוועט את רגלו למעלה באוויר.) ראית את זה?

מְרִיָּה

מה זה היה, סְנִיָּה?

סְמִיוֹן

סימפטום עצבי.

מְרִיָּה

סְמִיוֹן, אנחנו לא יכולים להמשיך לחיות ככה. ליצנים יכולים לעשות טריקים כאלה בקרקס, אבל בן-אדם לא יכול לחיות ככה.

סְמִיוֹן

למה לא? את חושבת שאני אמור להתפגר או משהו כזה? להסתלק? אָה? תגידי לי ישר, מְרִיָּה, מה את מנסה להוכיח? את מנסה להוכיח שאת יכולה לקחת לי את טיפת האוויר האחרונה? אל תדאגי, את תוכיחי את זה. אבל כאן, בתא המשפחתי המאושר שלנו, מְרִיָּה, אני רוצה לומר לך רק דבר אחד: את חלאה אמיתית.

מְרִיָּה

מה?

סְמִיוֹן

את חלאה ! כלבה ! שטן !

הפמוט נשמט מהיד של מריה, נופל לארץ ונשבר. החדר שוב חשוך לגמרי. הפוגה.

תמונה 4

סְרַפִּימָה נכנסת לחדר החשוך.

מְרִיָּה

(צועקת) אָ-א-אה...

סְרַפִּימָה

מה קורה ? מה קורה ? זאת אני.

מְרִיָּה

זאת את, אימא ?

סְרַפִּימָה

נו, זאת אני.

מְרִיָּה

מה את רוצה, אימא ?

סְרַפִּימָה

מְשֶׁה, אני יכולה לדעת למה דברים נופלים כאן מסביב באמצע הלילה ? אָה ? את תעירי את כל האנשים בבניין. מְשֶׁה ! הֵי, מְשֶׁה ! מְשֶׁה, את בוכה ? סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ', מה קורה כאן ? סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' ! מְשֶׁה ! אני שואלת אותך, מְשֶׁה. למה את לא אומרת כלום, מְרִיָּה ? מְרִיָּה, למה את לא אומרת כלום ?

מְרִיָּה

זה עניין של עיקרון.

סְרַפִּימָה

בשם אלוהים, מה קורה כאן ? אָה ?

מְרִיָּה

תשאלי את סְמִיּוֹן. אני לא מדברת.

סָרְפִימָה

סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ' ! סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ' ! למה אתה לא אומר כלום, סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ' ?

מָרְיָה

הוא מנסה להעליב אותי, אימא.

סָרְפִימָה

סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ', החלטת לדבר בפנטומימה ? אָה ? סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ'.

מָרְיָה

סָנְיָה ! סָמְיוֹן !

סָרְפִימָה

סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ'.

מָרְיָה

אימא, אולי הוא חטף שבץ ?

סָרְפִימָה

נו באמת, מָרְיָה ! למה את חושבת ככה ? לא, זה לא יכול להיות. סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ'.

מָרְיָה

אני הולכת לחפש אותו, אימא.

שומעים את צעדיה הזהירים בחדר.

סָנְיָה. סָנְיָה ! אימא !

סָרְפִימָה

מה קרה ?

מָרְיָה

תדליקי את הנר.

סְרַפִּימָה

אלוהים, מה קרה לו ?

מְרִיָּה

רק תדליקי את הנר, אני אומרת לך.

סְרַפִּימָה

איפה הוא ? אני לא מוצאת אותו.

מְרִיָּה

על הרצפה, אימא. על הרצפה. תחפשי על הרצפה. סְנִיָּה, מותק, בבקשה, אל תפחיד אותי.
סְנִיָּה... אימא, מה את עושה ?

סְרַפִּימָה

אני זוחלת, מְשָׁה.

מְרִיָּה

אימא, את זוחלת במקום הלא נכון. תזחלי שם, ליד עציץ הפיקוס, עציץ הפיקוס.

משתררת דממה, ופתאום נופל משהו.

אלוהים אדירים, מה זה היה ?

סְרַפִּימָה

העציץ פיקוס, מְשָׁה. העציץ עם הפיקוס.

מְרִיָּה

אני יוצאת מדעתי, אימא, אני מקווה שאת יודעת את זה.

סְרַפִּימָה

חכי רגע, מְשָׁה, חכי רגע. עוד לא זחלתי לשידה. מריה הקדושה, מצאתי אותו !

מְרִיָּה

אז תדליקי אותו, תדליקי אותו.

סְרָפִימָה

רק רגע, מְשֶׁה. (מציטה גפרור.)

מְרִיָּה

אני לא יכולה לחכות יותר, אימא. זה עינני.

סְרָפִימָה

(רצה אל מריה עם הנר) מזה קרה לו?

מְרִיָּה

(מפשילה את השמיכה) את רואה?

סְרָפִימָה

לא.

מְרִיָּה

גם אני לא.

סְרָפִימָה

אז איפה הוא?

מְרִיָּה

הוא לא כאן, אימא. והמיטה קרה. סְנִיָּה... סְנִיָּה... הוא נעלם.

סְרָפִימָה

מה זאת אומרת, "הוא נעלם"?

מְרִיָּה

הוא נעלם. (דוהרת מסביב בחדר.) סְנִיָּה... סְנִיָּה...

סָרְפִימָה

(מחזיקה בנר, מציצה אל החדר הסמוך) סָמְיוֹן סָמְיוֹנוֹבִיץ' !

מָרְיָה

(רצה אל המיטה) את הנר. תביאי לכאן את הנר. (חוטפת את הנר מסָרְפִימָה ומניחה אותו על הרצפה. היא יורדת על ברכיה ומסתכלת מתחת למיטה.) תודה לאל, בדיוק כאן קרוב לקיר ! (זוחלת אל מתחת למיטה.)

סָרְפִימָה

מה את עושה, מָשָׁה ? לאן את הולכת ? תהיי הגיונית !

מָרְיָה

(מתחת למיטה) אני יוצאת, אימא. אני יוצאת החוצה. (זוחלת החוצה וכידיה זוג נעלי נשים.) הנה הן. (מתחילה לנעול אותן.) אימא, תביאי לי את החצאית שלי.

סָרְפִימָה דוהרת למיטה, מכבה את הנר, ודוהרת חזרה אל עבר השידה.

את הנר, תשאירי כאן את הנר. חכי, אני אביא אותה בעצמי. (עוצרת את סָרְפִימָה. רצה לעבר הקיר ומסירה את החצאית מהמסמר שהייתה תלויה עליו.)

סָרְפִימָה

למען השם, מָשָׁה, לאן את הולכת ?

מָרְיָה

אני צריכה להחזיר אותו. אני פשוט צריכה להחזיר אותו. הוא במצב נורא. כשהיינו במיטה הוא הראה לי אפילו את אחד הסימפטומים שלו.

סָרְפִימָה

מריה הקדושה !

מָרְיָה

את יודעת מה ?

סָרְפִימָה

מה ?

מְרִיָּה

מה אם פתאום הוא ינסה לעשות משהו לעצמו ?

סְרָפִימָה

מְרִיָּה, למה לא חשבת על זה לפני כן ? תנעלי את הנעליים שלך. קדימה, תנעלי את הנעליים שלך.

מְרִיָּה

החולצה שלי ! תני לי את החולצה שלי.

סְרָפִימָה

השבח לאל, המכנסיים !

מְרִיָּה

איזה מכנסיים ?

סְרָפִימָה

הנה המכנסיים שלו. ואם המכנסיים שלו כאן, זה אומר שגם הוא כאן.

מְרִיָּה

אבל מה אם הוא יצא בלי המכנסיים שלו ? הוא היה במצב נורא...

סְרָפִימָה

גבר בלי מכנסיים, יכול להיות באותה המידה גבר בלי עיניים. הוא לא יכול ללכת לשום מקום.

מְרִיָּה

אז איפה הוא, אימא ?

סְרָפִימָה

הוא בטח היה צריך ללכת ל... את יודעת...

מְרִיָּה

אָה, לשם ? אז הוא עלול לעשות שם משהו לעצמו.

סָרְפִימָה

לָמָּה אֶת מַתְכוּוֹנֶת ? נוּ, דִּי.

מָרְיָה

פִּשּׁוּט. פְּלוּץ ! – וְהַכּוֹל נִגְמָר.

סָרְפִימָה

מִרְיָה הַקְדוּשָׁה !

מָרְיָה

מָה נַעֲשֶׂה ? אָה ? אִם הוּא...

סָרְפִימָה

שִׁשׁ ! אֶת שׁוֹמַעַת מִשְׁהוּ ?

מָרְיָה

לֹא... וְאֵת ?

סָרְפִימָה

גַּם אֲנִי לֹא.

מָרְיָה

אֱלֹהִים, אִיזָה בִּלְגָן ! אִימָא, אֲנִי הוֹלַכְתִּי לְדַפּוּק עַל הַדֶּלֶת, יֵהִיָּה מָה שִׁיְהִיָּה.

תמונה 5

מְרִיָּה יוצאת. סְרָפִימָה פונה לעבר האיקונין ומצטלבת.

סְרָפִימָה

(מצטלבת) האם הקדושה של בוטיבנסק, בְּטוֹפְדֶסֶק, אוֹקוֹבִיטְסֶק, קוֹפִיטְיטְסֶק, נוֹבוֹ-נִיקִיטְסֶק, אֶרְפֶטְסֶק, פֶסקוב, בִידְרוֹפּוֹסֶק, סְבִיטוֹגוֹרְסֶק, וִינָה, סְבֶנְסֶק, אִיבֶרְסֶק, סְמוֹלֶנְסֶק, אֶבְלֶטְסֶקוֹי-זֶמְנִיָאָה, בְּרֶטְסֶק וקֵיב, פִימֶנוֹבְסֶק, סְפֶרד וקֶזֶן. דברי עם הבן שלך ותגידי לו שיעשה משהו למען הבריות של החתן שלי. אם האלוהים הברוכה, פתחי לנו את שערי רחמיך.

תמונה 6

מְרִיָּה נכנסת בריצה.

מְרִיָּה

הדלת נעולה. אני לא יכולה לפתוח אותה.

סְרַפִּימָה

דיברת איתו ?

מְרִיָּה

כן.

סְרַפִּימָה

נו, אז מה הוא עושה ?

מְרִיָּה

הוא לא ענה לשאלות שלי ולא השמיע קול.

סְרַפִּימָה

מה נעשה, מְשָׁה ?

מְרִיָּה

אני אלך להעיר את אֶלְכְּסַנְדֵּר פֶּטְרוֹבִיץ'. הוא יכול לשבור את הדלת.

סְרַפִּימָה

את לא יכולה להפריע לאֶלְכְּסַנְדֵּר פֶּטְרוֹבִיץ'.

מְרִיָּה

למה לא ?

סְרַפִּימָה

אֶלְכְּסַנְדֵּר פֶּטְרוֹבִיץ' באבל. הוא קבר את אשתו בשבוע שעבר.

מְרִיָּה

אז עוד יותר טוב. הוא בטח יזדהה עם המצב שלי. (רצה לעבר הדלת).

סְרָפִימָה

אני מקווה שזה לא יהיה גרוע יותר, מְשֶׁה.

מְרִיָּה

ככה או ככה, אנחנו צריכות גבר. אף פעם לא נוכל להתמודד עם זה בלי גבר. (דופקת על הדלת). אני לא מאמינה שזה קורה לי.

סְרָפִימָה

מה ?

מְרִיָּה

מה מה ? אני לא יודעת מה. הכול יכול לקרות. כדאי שתלכי ותקשיבי, אימא. אולי הוא יעשה רעש.

סְרָפִימָה יוצאת.

תמונה 7

מְרִיָּה

(דופקת על הדלת) אֶלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִּיץ'... הַחֵבֶר קִלְבוֹשֶׁקִין... הַחֵבֶר קִלְבוֹשֶׁקִין...

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) מִי שֵׁם ?

מְרִיָּה

בבקשה, אל תחשוב שאני חצופה, הַחֵבֶר קִלְבוֹשֶׁקִין. זאת אני.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) אָה ?

מְרִיָּה

זאת אני, פּוֹדֶסְקִינְקוֹבָה.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) מִי ?

מְרִיָּה

פּוֹדֶסְקִינְקוֹבָה ! מְרִיָּה לִוְקִיָּאנוֹבְנָה. יום טוב לך.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) מָה אַת רוֹצֶה ?

מְרִיָּה

אני צריכה אותך נואשות, הַחֵבֶר קִלְבוֹשֶׁקִין.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) לָמָּה אַת מַתְכוּוֹנֶת שֶׁאַת צְרִיכָה אוֹתִי ?

מְרִיָּה

אני צריכה גבר.

אַלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) מה אמרת, מְרִיָּה לוקֵאנוֹבְנָה ? ששש !

מְרִיָּה

החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין, אני מבינה שזה לא מתאים לך עכשיו. אבל אתה חייב להבין שאני לבדי, לגמרי לבדי. מה עוד אני יכולה לעשות, החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) כדאי שתעשי מקלחת קרה, מְרִיָּה לוקֵאנוֹבְנָה.

מְרִיָּה

מה ? החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין... הֵי, החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין.

אַלְפִּסְנֶדֶר

(מאחורי הדלת) תהיי בשקט, לכל הרוחות !

מְרִיָּה

החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין, אני עומדת לשבור את הדלת.

אַלְפִּסְנֶדֶר

למען השם, תקשיבי לי. חכי רגע. חכי רק רגע !

הדלת נפתחת ברעש.

תמונה 8

מְרִיטָה, אישה עצומת ממדים, מופיעה בפתח הדלת בכתונת לילה.

מְרִיטָה

לשבור את הדלת? הנה דרך מעניינת לגברת צעירה להעביר את הזמן! תסלחי לי על הביטוי, את לא זנונת במקרה?

מְרִיָה

סליחה? בבקשה... אֶלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ'!

מְרִיטָה

למה את רודפת אחרי אֶלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ'? איזה עסק מלוכלך את זוממת? אנחנו יושבים כאן יחד באבל עמוק ביותר, נזכרים במנוחה היקרה, ובינתיים את רוצה לשבור את הדלת שלו.

מְרִיָה

את חושבת שרציתי לשבור את הדלת? מה את חושבת שאני, פורצת?

מְרִיטָה

הנשים המודרניות גרועות יותר מפורצות. שאלוהים יעזור לי – הן תמיד מחפשות משהו לסחוב. הנה, אתה...

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(שולף את ראשו מחוץ לדלת) מְרִיטָה אֵיבְנוֹבְנָה!

מְרִיטָה

מה אתה רוצה?

אֶלְפִּסְנֶדֶר

מְרִיטָה אֵיבְנוֹבְנָה, אם את מתכוונת להרביץ לה, אני לא ממליץ על זה. אל תשכחי – את לא גרה כאן באופן רשמי.

ראשו של אֶלְפִּסְנֶדֶר נעלם.

מְרִיָּה

אוֹהוּ, תסלחי לי, אבל למה שתרצי להרביץ לי ?

מְרִיָּטָה

למה את רודפת אחרי גבר של אישה אחרת ?

מְרִיָּה

נראה שאת לא מבינה אותי. אני מבטיחה לך. אני נשואה.

מְרִיָּטָה

מה יש להבין ? גם אני נשואה.

מְרִיָּה

אבל תקשיבי לי. הוא עומד לירות בעצמו.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

(שולף את ראשו מחוץ לדלת) מי עומד לירות בעצמו ?

מְרִיָּה

סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

איפה הוא עומד לירות בעצמו ?

מְרִיָּה

בבקשה אל תצחק, אֶלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ'. בשירותים.

ראשו של אֶלְפִּסְנֶדֶר נעלם.

מְרִיָּטָה

מי, אם מותר לי לשאול, יורה בעצמו בשירותים ?

מְרִיָּה

לאן יכול ללכת גבר שאין לו עבודה ?

תמונה 9

אַלְפִּסְנֶדֶר מגיח במהירות מחוץ לדלת.

אַלְפִּסְנֶדֶר

מה לכל הרוחות את עומדת פה ? אנחנו צריכים לעשות משהו, מְרִיָּה לוקֵנְאֵנוֹבְנָה.

מְרִיָּה

בגלל זה באתי אליך, אַלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ'. יש לך אופי מיליטנטי, אתה מנהל דוכן ירי. עזור לי ולאימא שלי לשבור את הדלת.

אַלְפִּסְנֶדֶר

למה לא אמרת את זה מייד ?

מְרִיָּה

למה חיכית ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

בואי, מְרִיָּה לוקֵנְאֵנוֹבְנָה. נתגנב ונלכוד אותו לפני שיבין בכלל מאיפה באנו. אבל ששש... ככה... על קצות האצבעות.

מְרִיָּה

ששש... (הולכת על קצות האצבעות לעבר הדלת.)

ברגע שהם מתרחקים מהדלת נשמעת צעקה: "אָה !".

כולם

(נופלים לאחור) אָה !

תמונה 10

סְרַפִּימָה נכנסת לחדר בריצה.

סְרַפִּימָה

אל תיכנסו לשם ! אל תיכנסו לשם !

מְרִיָּה

אוי, אלוהים !

אַלְפִּסְנֶדֶר

מה קרה ?

סְרַפִּימָה

תארו לעצמכם, אם אתם יכולים. סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' לא היה שם בכלל. זאת היתה הסבתא של בולֹדְקָה מהצד השני של המסדרון.

מְרִיָּה

מה זאת אומרת, אימא ?

סְרַפִּימָה

מילה של כבוד. ראיתי אותה בעצמי. היא בדיוק יצאה עכשיו. ואני עמדתי לי שם, מְשָׁה, והקשבתי מבעד לדלת כמו טיפשה !

אַלְפִּסְנֶדֶר

נראה שאיבדנו אותו, מְרִיָּה לוקִיֶּאנוֹבֶנָה.

מְרִיָּה

זה בגללך, אימא. אמרתי לך שהוא יצא. אַלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ', אני מתחננת שתלך לחפש אותו.

סְרַפִּימָה

אבל איך הוא ילך בלי המכנסיים שלו ? תסתכל, אַלְפִּסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ'. הנה המכנסיים שלו.

מְרִיָּה

גבר שעומד מול המוות לא צריך מכנסיים.

מְרִיָּה

זה תלוי איפה הוא נמצא, מְרִיָּה לוקֶאנוֹבְנָה. למשל, הרשויות לא ירשו אף פעם לגבר בלי מכנסיים למות במרכז העיר. על אחריותי.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

בדקת בכל מקום בבניין?

מְרִיָּה

בכל מקום אפשרי.

סְרָפִימָה

חוץ מהמטבח.

מְרִיָּה

חוץ מהמטבח, זה נכון. בוא נלך לבדוק במטבח, החבר קֶלְבוֹשְׁקִין.

הם דוהרים לעבר הדלת ומְרִיָּה בעקבותיהם.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

חכי כאן, מְרִיָּה אִיבְנוֹבְנָה, אנחנו נדאג לזה.

אֶלְפִּסְנֶדֶר ומְרִיָּה יוצאים החוצה בריצה.

תמונה 11

סרפימה ומרגריטה.

מרגריטה

ככה הוא. תמיד מוצא לו איזו בת זוג. זאת הפרעה נזירית אמיתית. בואי נלך אחריהם.

סרפימה

(רודפת אחריה) לא, בשביל מה? תקשיבי לי. חכי רגע.

ברגע הזה נשמעים מהמטבח הקולות הבאים בסדר הבא: אֶלְפֶסְנֶר צועק "עצור!", דלת נחבטת בעוצמה, צווחה של סמיון, ולבסוף, צליל של גופה הנחבטת ברצפה. אחרי כן, דממה גמורה.

מרגריטה

בשם כל הקדושים, מה זה היה?

סרפימה

הכול נגמר עכשיו. הוא ירה בעצמו. הוא בטוח ירה בעצמו.

מרגריטה

מה נעשה?

סרפימה

אני חושבת שאני הולכת לצרוח או משהו כזה.

מרגריטה

לא, לא, אל תעשי את זה.

סרפימה

אני מפחדת.

מרגריטה

גם אני.

סְרַפִּימָה

מישהו בא.

מְרַגְרִיטָה

איפה ?

סְרַפִּימָה

הם מביאים משהו.

מְרַגְרִיטָה

מה ?

סְרַפִּימָה

הם מביאים אותו !

מְרַגְרִיטָה

הם מביאים אותו לכאן.

סְרַפִּימָה

את צודקת, הם מביאים אותו לכאן.

מְרַגְרִיטָה

אוי, אלוהים.

סְרַפִּימָה

הנה הם באים.

מְרַגְרִיטָה

הנה הם באים.

סְרַפִּימָה

מה יקרה ? מה יקרה ?

תמונה 12

אַלְכֶסְנֶדֶר גורר פנימה את סְמִיּוֹן המבועת.

סְמִיּוֹן

מה קרה ? מה קרה ?

אַלְכֶסְנֶדֶר

אל תדאג, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

למה אתה מחזיק אותי ? מה אתה עושה ? עזוב אותי. שחרר אותי ! שחרר אותי !

סְרַפִּימָה

אל תשחרר אותו.

מְרִגְרִיטָה

תחזיק אותו, תחזיק אותו !

סְרַפִּימָה

איפה מָשָׁה ? לאן מָשָׁה הלכה ?

אַלְכֶסְנֶדֶר

מָשָׁה שלך מרוחה על הרצפה במטבח.

סְרַפִּימָה

מה זאת אומרת שהיא מרוחה על הרצפה במטבח ?

אַלְכֶסְנֶדֶר

היא מעולפת לגמרי, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה.

סְרַפִּימָה

מה קורה לנו ? בשם כל הקדושים. (יוצאת מהחדר בריצה, ומְרִגְרִיטָה אחריה.)

תמונה 13

אַלְכֶסְנֶדֶר וְסִמְיוֹן.

סִמְיוֹן

סלח לי, אבל לממה אתה מחטט בכיסים שלי? מה אתה רוצה? תעזוב אותי בשקט, בבקשה.

אַלְכֶסְנֶדֶר

קודם כל, תן לי את זה.

סִמְיוֹן

את מה? מה לתת לך? אין לי כלום. שום כלום, אתה לא מבין?

אַלְכֶסְנֶדֶר

אבל ראיתי שאתה מכניס את זה לפה שלך.

סִמְיוֹן

זה שקר. לא הכנסתי כלום לפה. עזוב אותי. שחרר אותי מייד.

אַלְכֶסְנֶדֶר

בסדר, אני אשחרר אותך, סִמְיוֹן סִמְיוֹנוֹבִיץ'. אבל תן לי את המילה שלך שלא תנסה לעשות כלום לעצמך עד שתשמע מה שיש לי לומר. אני מבקש ממך בתור חבר, סִמְיוֹן סִמְיוֹנוֹבִיץ'. רק תקשיב לממה שיש לי לומר.

סִמְיוֹן

קדימה, אני מקשיב.

אַלְכֶסְנֶדֶר

תודה. בוא, שב. (מושיב אותו ונעמד מולו). האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב... חכה רגע. (רץ לעבר החלון ומפשיל את הווילון. אור הבוקר האורבני והקודר נופל על המיטה המבולגנת, על העציץ השבור של הפיקוס, ועל החלל העגום של החדר כולו). האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. החיים יפים.

סְמִיּוֹן

מה זה קשור אליי ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

על מה אתה מדבר ? האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, איפה אתה חושב שאתה חי ? אתה חי במאה העשרים. תקופת הנאורות. תקופת החשמל.

סְמִיּוֹן

וכשמנתקים לי את החשמל כי אני לא יכול לשלם את החשבון, איזו תקופה זאת לדעתך ? תקופת האבן ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

בדיוק. תקופת האבן, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. לא, בעצם, תקופת המערות. כולנו תקועים לנו בכוכים הקטנים שלנו. לכל הרוחות, רק זה לבד יכול לגרום לבן-אדם להתאבד. אבל... מה אני אומר ? אל תבלבל אותי, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב ! החיים יפים.

סְמִיּוֹן

קראתי על זה בעיתונים, אבל אני חושב שהם אוטוטו עומדים לפרסם הכחשה.

אַלְפִּסְנֶדֶר

זאת טעות לחשוב ככה. אל תחשוב. תעבוד.

סְמִיּוֹן

למובטלים אין אפילו זכות לעבוד.

אַלְפִּסְנֶדֶר

אתה תמיד מצפה שיתנו לך זכות. סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ', אתה צריך להיאבק בחיים.

סְמִיּוֹן

החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין, אתה חושב שלא נאבקתי ? תסתכל בזה, אם אתה רוצה. (שולף חוברת מתחת לכרית).

אַלְפִּסְנֶדֶר

מה זה ?

סמיון

הוראות לנגינה בטופה.

אלפסנדר

במה ?

סמיון

בטופה. זה מפיק מוזיקה. כלי נשיפה שמפיק צלילים שמימיים, אלוהיים. אפשר ללמוד לנגן בו בעשרים שיעורים. ואז אתה מסודר. אפילו עשיתי חישוב. (מראה לו דף נייר). נאמר שיש לך 20 קונצרטים לחודש בחמישה וחצי רובלים לקונצרט. ביחד זה נותן לך הכנסה שנתית של 1320 רובל ! כן, החבר קלבושקין, כמו שאתה רואה, אני מוכן לגמרי לנגן בטופה. יש לי חשק, יש לי חישוב, ויש לי חוכמת. הדבר היחיד שחסר לי זה טופה.

אלפסנדר

לא רק לך, האזרח פודסקלניקוב. אבל מה אתה יכול לעשות ? אתה צריך להמשיך הלאה.

סמיון

אין ספק, החבר קלבושקין.

אלפסנדר

אתה מסכים ?

סמיון

אני מסכים, החבר קלבושקין.

אלפסנדר

אז שכנעתי אותך ? תודה. יש ! תן לי את האקדח, האזרח פודסקלניקוב.

סמיון

את האקדח ? איזה אקדח ?

אלפסנדר

הנה אתה שוב מתחיל. ראיתי שהכנסת אותו לפה שלך.

סמיון

אני ?

אלפסנדר

אתה.

סמיון

אלוהים ישמור ! אני, אני הכנסתי אקדח לפה שלי ? בשביל מה ?

אלפסנדר

אל תנסה להפוך אותי לאידיוט. כולם יודעים שאתה רוצה לירות בעצמך.

סמיון

מי רוצה לירות בעצמו ?

אלפסנדר

אתה רוצה לירות בעצמך.

סמיון

אני ?

אלפסנדר

אתה.

סמיון

אלוהים ישמור ! חכה רגע, אני אישית ?

אלפסנדר

אתה אישית, האזרח פודסקלניקוב.

סמיון

אתה מוכן להגיד לי למה אני רוצה לירות בעצמי ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

אתה רוצה להגיד לי שאתה לא יודע ?

סְמִיוֹן

בגלל זה אני שואל אותך.

אַלְפִּסְנֶדֶר

כי לא עבדת בשום מקום במשך שנה שלמה ואתה מתבייש לחיות על המשכורת של מישהו אחר. נו, זאת לא סיבה טיפשית לירות בעצמך, סְמִיוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ' ?

סְמִיוֹן

רק רגע, מי סיפר לך את זה ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

אל תדאג. זאת היתה מְרִיָּה לוקְיאָנוֹבְנָה בעצמה.

סְמִיוֹן

אשתי ? טוב, תסתלק מכאן. תעזוב אותי לבד. תסתלק מכאן לכל הרוחות !

אַלְפִּסְנֶדֶר

תן לי את האקדח ואני אלך.

סְמִיוֹן

אל תגיד לי שאתה לא מאמין לי, החבר קְלֶבוֹשֶׁקִין. מאיפה יכולתי להשיג אקדח ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

היום זאת לא בעיה. לך לִפְנִפִּילִיץ' והוא ייתן לך אקדח תמורת סכין גילוח.

סְמִיוֹן

סכין גילוח ? באמת ?

אַלפֿסנדר

אבל זה סחר לא חוקי. אם המשטרה תתפוס אותך – טָרַח ! – שישה חודשים עבודות שירות. תן לי את האקדח, סְמִיוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיוֹן

לא אתן לך אותו.

אַלפֿסנדר

טוב, אז אל תאשים אותי אם תיפגע. אני אצטרך לקחת אותו ממך בכוח. (תופס אותו בזרועו). עכשיו לא תוכל להסתלק ממני.

סְמִיוֹן

באמת? טוב, אז שים לב, החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין: אם אתה לא עף מפה מייד, אני יורה בעצמי מול העיניים שלך.

אַלפֿסנדר

אל תירה !

סְמִיוֹן

אתה לא מאמין לי? בסדר, אני סופר עד שלוש. אחת...

אַלפֿסנדר

אלוהים ישמור, הוא יעשה את זה !

סְמִיוֹן

שתיים...

אַלפֿסנדר

בסדר, בסדר, אני הולך !

דוהר לחדרו כמו קליע.

סְמִיּוֹן.

סְמִיּוֹן

שלוש. (שולף חתיכת נקניק-כבד מכיסו.) טוב, איפה אני שם את זה? איפה יש צלחת? (מניח את הנקניק על צלחת.) בדיוק כמו שזה היה. הם אף פעם לא ישימו לב. יופי, מְרִיָּה, חכי חכי. אני עוד אראה לך. (רץ אל השולחן ומתחיל לרחרח אחרי דבר-מה.) אני עוד אראה לך איך אני מתבייש לחיות על המשכורת שלך. חכי חכי. אני אראה לך. הנה זה. (שולף סכין גילוח.) סכין הגילוח השוודי של אבא שלי. לעזאזל אתו. זהו, אני לא אתגלח יותר בעולם הזה. (יוצא בריצה.)

קולו של אֶלְפִּינְדֶּר

האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, אני מבטיח לא לחזור אליך. אבל רק תקשיב לי. האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, תאמין לי: החיים יפים. האזרח פּוֹדְס... (מוציא מעט את ראשו מחוץ לחדרו.) איפה הוא?

תמונה 15

אַלְפֶסְנֶדֶר יוצא מחדרו ומביט מסביב.

אַלְפֶסְנֶדֶר

הוא בטח שם. (רץ אל הדלת.) האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב, עשה מה שתעשה, אבל אל תירה בעצמך. אני לא אכנס. האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב, אתה בטח מתפלא על האופי התוקפני שלי, אבל כאן, מבעד לקיר הזה, אני רוצה להפנות שוב לתשומת לבך המלאה את העובדה שהחיים יפים. האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב...

תמונה 16

סָרְפִימָה וּמִרְגֵּיטָה גוררות פנימה את מְרִיָּה המעולפת.

סָרְפִימָה

מה את עושה? מה את עושה? תתפסי אותה ברגליים, מִרְגֵּיטָה אִיכְנוּכָנָה.

מִרְגֵּיטָה

בזהירות. בזהירות.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

יצאתן לגמרי מדעתכן? מה אתן גוררות אותה כמו שק תפוחי אדמה? תניחו אותה על הישבן.

סָרְפִימָה

פתח לה את הכפתורים בחולצה.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

בעונג.

מְרִיָּה

איפה אני?

אֶלְפִּסְנֶדֶר

בין חברים, מְרִיָּה לוקֶאנוּכָנָה. לא צריך להתבייש.

מְרִיָּה

איפה הוא? מה קרה לו? החבר קֶלְבוּשֶׁקִין, הוא מת?

אֶלְפִּסְנֶדֶר

עדיין לא, מְרִיָּה לוקֶאנוּכָנָה, אבל הוא עובד על זה.

מְרִיָּה

תנו לי ללכת אליו.

אַלפֿסנדר

אל תחשבי על זה אפילו. את תהרסי הכול. הוא אמר לי בעצמו: "אם אתה יוצא מהדלת, אני יורה בעצמי", הוא אמר, "כאן, מול העיניים שלך".

סרפֿימָה

אז מה עשית?

אַלפֿסנדר

נו, עשיתי מה שיכולתי. ביקשתי והתחננתי, אבל שום דבר לא עזר.

מֶרְגֵרִיטָה

היית צריך לתת פקודות, לא לבקש. לך מייד למשטרה ודווח עליו. תן להם לעצור אותו ולשלוח אותו לבית המשפט.

אַלפֿסנדר

אין חוק כזה, מֶרְגֵרִיטָה אֵיבֶנוֹבֶנָה. שום בית משפט לא יכול לדון אותך לחיים. למוות... כן. לחיים... לא.

סרפֿימָה

אז מה נעשה?

אַלפֿסנדר

נשיג לו טובָה, סרפֿימָה אֵילִינִישֶנָה.

סרפֿימָה

טובָה? מה זה?

אַלפֿסנדר

כלי נשיפה ממתכת, סרפֿימָה אֵילִינִישֶנָה, חצוצרת בֶּס בְּסִי בְּמֹול, או משהו דומה. הטובָה היא הפתרון לכל הבעיות שלו.

מֶרִיָה

ומה הוא יעשה עם טובָה, אם מותר לי לשאול?

אַלְפִּסְנֶדֶר

יעשה כסף, מְרִיָּה לוקֶנְאָנוֹבְנָה. אם נשיג לו טוֹפָה, אני מבטיח לך שהוא לא יירה בעצמו.

סְרָפִימָה

כמה עולה טוֹפָה ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

אני מעריך שחמש-מאות רובל או יותר.

מְרִיָּה

חמש-מאות רובל ? ביום שיהיו לנו חמש-מאות רובל אני מבטיחה לך שהוא לא יירה בעצמו – עם או בלי טוֹפָה.

אַלְפִּסְנֶדֶר

את כנראה צודקת, מְרִיָּה לוקֶנְאָנוֹבְנָה.

מֶרְגֵּרִיטָה

אני אדבר עם המוזיקאים שלי שילוו לו טוֹפָה.

סְרָפִימָה

את מתכוונת שיש לך מוזיקאים ?

אַלְפִּסְנֶדֶר

במסעדה שלה. תזמורת פשוט תענוג, סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה.

מֶרְגֵּרִיטָה

קוראים להם "שלישיית האמנים החופשיים".

סְרָפִימָה

למען השם, יקירתי, דברי איתם.

מְרִיָּה

תבקשי מהם.

סָרְפִימָה

אבל תעשי את זה עכשיו, ומהר.

מָרְיָה

אני אלך איתך, מְרִגְרִיטָה אִיבְנוֹכְנָה. שימי עלייך משהו ללבוש.

מְרִגְרִיטָה וּמָרְיָה נכנסות לחדר של אֶלְפֶסְנֶדֶר.

תמונה 17

אַלְפִּסְנֶדֶר וסְרַפִּימָה.

סְרַפִּימָה

אני מפחדת שהוא לא יחזיק מעמד עד שהטופה תגיע.

אַלְפִּסְנֶדֶר

סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה, תישארי כאן ותנסי להסיח את דעתו עד שהטופה תגיע.

סְרַפִּימָה

להסיח את דעתו? איך?

אַלְפִּסְנֶדֶר

סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה, אני מציע שתיכנסי לחדר שם ותתחילי לדבר איתו, בלי בושה. תעמיד פנים שאת לא יודעת כלום, ותתחילי לספר לו סיפורים.

סְרַפִּימָה

איזה סיפורים?

אַלְפִּסְנֶדֶר

כל דבר שסיח את דעתו. על החיים היפים. על דברים משמחים. דברים מצחיקים.

סְרַפִּימָה

החבר קֶלְבוּשְׁקִין, אני לא מתמצאת בדברים כאלה.

אַלְפִּסְנֶדֶר

נו, גם אני לא, אבל תחשבי על משהו. החתן שלך נמצא על הקצה, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה. זה לא צחוק. ספרי לו בדיחה או משהו, תמציאי איזה סיפור מצחיק. תגרמי לו לשכוח את עצמו לרגע, תסיחי את דעתו, תבלבלי אותו. נעשה את זה מהר עם הטופה ונציל אותו. טוב, תיכנסי. אל תפחדי. ספרי לו כל דבר.

אַלְפִּסְנֶדֶר נכנס לחדרו.

תמונה 18

סְרַפִּימָה נעצרת לפני הדלת.

סְרַפִּימָה

אלוהים, מה אני אספר לו? טוב, על החיים ועל המוות!

נכנסת לחדרה.

תמונה 19

סְמִיּוֹן יוצא. הוא מביט מסביב בגניבה. שולף אקדח מכיסו ומטעין כדורים בתוף המסתובב. יושב ליד השולחן ופותח את קסת הדיו. קורע דף נייר.

סְמִיּוֹן

(כותב) במקרה שאמות..."

תמונה 20

סְרָפִימָה יוצאת מחדרה.

סְרָפִימָה

הוא לא שם. (מבחינה בִּסְמִיּוֹן.) אלוהים אדירים! ... בוקר טוב, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. אַח, איזה סיפור יש לי בשבילך. אתה תמות מצחוק. שמעת פעם את הסיפור על הגרמנים?

סְמִיּוֹן

לא. מה איתם?

סְרָפִימָה

כמה גרמנים אכלו פֶּאָג חי.

סְמִיּוֹן

איזה גרמנים?

סְרָפִימָה

נו, אני לא זוכרת, אבל הם אכלו פֶּאָג. בעלי המנוח היה מספר לנו את זה. זה היה בזמן שלום, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. כולנו כמעט נחנקנו מרוב צחוק. (הפוגה.) פֶּאָג – אתה יודע מה זה, נכון? – זה סוג של כלב.

סְמִיּוֹן

אז?

סְרָפִימָה

בני-אדם לא אוכלים כלבים.

סְמִיּוֹן

אז?

סְרָפִימָה

נו, אז הגרמנים אכלו.

סְמִיוֹן

אז ?

סְרָפִימָה

אז זה הכול.

סְמִיוֹן

מה הכול ?

סְרָפִימָה

אלוהים אדירים, מה אני אספר לו עכשיו ? הנה עוד סיפור מצחיק.

סְמִיוֹן

סְרָפִימָה אֵילִינִישְׁנָה, הייתי רוצה שתלכי.

סְרָפִימָה

הסיפור הזה יהרוג אותך מצחוק.

סְמִיוֹן

אל תפריעי לי. לא שמת לב שאני עסוק ?

סְרָפִימָה

לא, לא. תקשיב. תאר לעצמך. זה היה בזמן המלחמה והיה שם בכפר אסיר טורקי אחד. הם לקחו אותו בשבי. נו, החיילים שלנו עשו עבודה טובה: פצצה התפוצצה ליד האוֹזֶן שלו והוא נכנס להלם. כזה הלם, שהוא לא הפסיק לנענע את הראש שלו מצד לצד, ככה. כולם מתו מצחוק. אז מה הם עשו ? כל ערב, כולם בכפר התאספו. אחד היה מביא לחם, אחד רגל קרושה, והם ישבו להסתכל על האסיר. הם הראו לו את האוכל ושאלו אותו: "רוצה לאכול ?" נו, הטורקי מת לאכול מהרגל קרושה, אבל הוא לא ידע מילה ברוסית. אז מרוב רעב הוא רק קפץ לו, והראש שלו התנדנד מצד לצד, כאילו הוא אומר "לא". לזה בדיוק כולם חיכו, והם עטפו שוב את האוכל. "נו, אם אתה לא רוצה כלום, אין לנו בעיה עם זה", הם אמרו, קמו וחזרו הביתה. אלוהים, כמה הם צחקו על הטורקי ההוא. נו, מה אתה אומר על הסיפור הזה ?

סְמִיּוֹן

תעופי מפה לכל הרוחות. את מבינה אותי?

סְרָפִימָה

מה העניין, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' ? ויש לי גם סיפור על ההכתרה.

סְמִיּוֹן מזנק ממקומו, ותופס בידו עט, נייר ודיו.

חכה, חכה. לאן אתה הולך, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' ? (היא רודפת אחריו.) הצאר אֶלְכְּסַנְדֵּר נתקל ביהודי בכניסה לארמון, ובלי להרגיש בכלל מחץ אותו עם הדלת....

סְמִיּוֹן רץ לחדר השני.

תמונה 21

סְרַפִּימָה, לבדה מול הדלת.

סְרַפִּימָה

לא הצלחתי להסיח את דעתי. מאיפה אני אביא עוד בדיחות? אלוהים אדירים!

היא רצה אחריו.

תמונה 22

אַלְפֶסְנֶדֶר, מְרִיָּה וּמְרִיָּטָה נִכְנְסִים מִחֲדָרוֹ שֶׁל אַלְפֶסְנֶדֶר.

אַלְפֶסְנֶדֶר

תִּזְדַּרְזִי עִם זֶה, מְרִיָּטָה אֵיבֻנֹּבְנָה !

מְרִיָּה

אוּלֵי לֹא הֵינֵנו צְרִיכִים לְהִשְׁאִיר אֶת סֶמֶיוֹן לְבָדּוֹ ?

אַלְפֶסְנֶדֶר

אֵל תְּדַאגִי, מְרִיָּה לִוְקֵאנֹבְנָה. הוּא עִם אִמָּא שֶׁלְךָ. נִתְּתִי לָהּ הוֹרָאוֹת אֵיךְ לְטַפֵּל בּוֹ.

הֵם יוֹצְאִים בְּרִיצָה.

תמונה 23

סְמִיּוֹן נכנס במהירות מהחדר הסמוך, עם קסת דיו, עט ונייר.

סְמִיּוֹן

(צורח לעבר הדלת) אם תנסי לספר לי עוד פעם אחת על הכלב פֶּאג ההוא, אני אפשוט לך את העור !
תעזבי אותי בשקט, זקנה אידיוטית. (טורק את הדלת, ניגש לשולחן, מניח את הנייר ומסיים לכתוב:) "אני לא
מאשים אף אחד. פוֹדְסְקָלְנִיקוֹב".

מסך

מערכה שנייה

אותו החדר כמו במערכה ראשונה, אבל עכשיו הוא שוב מסודר.

תמונה 1

סמיון יושב על שרפרף עם טופה ענקית המונחת על כתפו. לפניו מונח ספר הדרכה פתוח. מריה וסרפיקה יושבות בצד על שני כסאות.

סמיון

(קורא) "פרק ראשון. 'איך לנגן'. כדי לנגן בטופה יש להשתמש בצורה נכונה בשלוש אצבעות. האצבע הראשונה על הכפתור הראשון. השנייה על הכפתור השני. השלישית על הכפתור השלישי". בסדר. "כשנושפים, הצליל המופק צריך להיות סי בֶּמֶול". (נושף. נושף שוב.) מה קורה פה לכל הרוחות? המון אוויר ושום צליל.

סרפיקה

מריה, תשגיחי! אסור שהוא יתייאש מהטופה.

סמיון

רק רגע. רק רגע. טוב. הנה פרק מיוחד על נשיפה. קוראים לו "איך לנשוף". "כדי לנשוף נכון, אני – האמן בעל השם העולמי, תאודור הוגו שולץ – מציע שיטה פשוטה ולא יקרה. קרע חתיכה מן העיתון של אתמול והנח אותה על הלשון".

סרפיקה

על הלשון?

סמיון

על הלשון, סרפיקה אֵילִינִישְנָה. קדימה, תביאי עיתון.

סרפיקה ממחרת להגיש לו עיתון.

תקרעי ממנו חתיכה.

מְרִיָּה

לא כל כך גדולה, אימא, לא כל כך גדולה.

סְמִיוֹן

עכשיו, תניחי אותה על הלשון שלי.

סְרָפִימָה

נו, סְמִיוֹן, זה עובד ?

סְמִיוֹן

א – אִי – אֹ – אִי. א – אִי – אֹ – אִי.

מְרִיָּה

מה ?

סְמִיוֹן

אִי – אֹ – אִי.

מְרִיָּה

מה ?

סְמִיוֹן

אִי – אֹ – אִי, אִי – אֹ – אִי.

מְרִיָּה

מה אתה אומר, סְנִיָּה מתוק שלי ? אני לא מבינה מילה.

סְמִיוֹן

(יורק את העיתון) אמרתי — את אידיוטית ! עכשיו את מבינה אותי ? תקראי ! תמשיכי לקרוא ! קרע חתיכה מן העיתון של אתמול והנח אותה על הלשון. ומה אז ?

מְרִיָּה

ואז כתוב: "רָקוֹק את פיסת הנייר על הרצפה. נסה לזכור את המיקום המדויק של הלשון בעת פעולת היריקה. אחרי שקבעת את המיקום, נְשׁוּף בדיוק כפי שאתה יורק". זה הכול.

סְמִיּוֹן

אני דורש שקט ותשומת לב. (קורע פיסה מהעיתון.) סְרָפִימָה אֵילִינִישְׁנָה, תעמדי בצד בבקשה. (מניח את הפיסה על לשונו. יורק. מתחיל לנשוף.) מזה קורה פה לכל הרוחות? שום צליל.

סְרָפִימָה

המסיבה נגמרה. הוא מתחיל להתפכח.

סְמִיּוֹן יורק שוב. מתכוון לנשוף.

מְרִיָּה

אלוהים היקר! אם אתה באמת קיים, בבקשה – שלח לו צליל.

ברגע הזה החדר מתמלא בנהמה האדירה של הטופֶּה.

סְרָפִימָה

יש אלוהים! אמרתי לכם! בבקשה, הנה הוכחה!

סְמִיּוֹן

טוב מְרִיָּה, את יכולה להתפטר מהעבודה שלך. את לא צריכה לעבוד יותר.

מְרִיָּה

להתפטר?

סְרָפִימָה

ממה נחיה?

סְמִיּוֹן

כבר חישבתי את הכול מראש. עשרים קונצ'רטים בערך בחודש, בחמישה וחצי רובלים לקונצרט. זה נותן לי הכנסה שנתית של ... רק רגע. (מחטט בכיסו.) יש לי את המספרים כאן באיזה מקום. (שולף

פיסת נייר. הנה, תקשיבו. (פותח דף נייר וקורא:) "במקרה שאני אֶמ... " (הפוגה). רק רגע. זה לא הנייר הנכון. (מחביא את הנייר. מוציא נייר אחר.) הנה זה. כאן. שחור על גבי לבן. "הכנסה שנתית של 1320 רובל". הנה לכם, בבקשה. ואת עוד שואלת אותי ממה נחיה.

סְרָפִימָה

אבל עוד לא למדת לנגן, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה, בשבילי ללמוד זה דבר קל כמו לירוק. (לוקח פיסת נייר. יורק. נושף. הטופה נוהמת.) שמעת את זה? זה הצליל של החיים הטובים. מְשֶׁה, רק תדמיני לך איזה ענק זה יהיה לחזור הביתה מקונצרט עם שק כסף, לשבת על הספה, ומסביבי המשפחה המאושרת שלי. "נו, צחצחו היום את הרצפה"? "צחצחו בהחלט, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'". "וקניתם את הפסל ההוא ששמתי עליו עין?" "כן, קנינו גם את הפסל, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'". "נהדר, עכשיו תביאו לי קצת גוֹגֵל מוֹגֵל". אַח, לזה אני קורא חיים. דרך אגב, מכאן והלאה אני דורש שתגישו לי כל יום לקינוח גוֹגֵל מוֹגֵל. קודם-כל, גוֹגֵל מוֹגֵל זה דבר שמנקה את החזה, ושנית-כל – אני אוהב גוֹגֵל מוֹגֵל. זה מובן?

מָרְיָה

הביצים יקרות, סְנֵיָה.

סְמִיּוֹן

יקרות למי? את מי זה צריך לעניין חוץ ממני? מי כאן המפרנס עכשיו, את או אני?

סְרָפִימָה

אבל...

סְמִיּוֹן

אתן מפריעות בלי הפסקה לתוכניות שלי. סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה, תפסיקי להתנגד לי. עדיף שתקשיבו קצת למוזיקה. (נושף.) ובכלל, אני דורש שקט יחסי ברגעי השראה יצירתית. (קורא:) "הסולם". הסולם הוא חבל הטבור של המוזיקה. שליטתך בחבל הטבור הזה מציינת שנוולדת מוזיקאית". נו, עכשיו סוף סוף אני יכול להתחיל ללמוד את השאר. "כדי ללמוד היטב את הסולמות, אני – האמן בעל השם העולמי, תְּאודֹר הוגו שוֹלֵץ – מציע לכם את השיטה הכי לא יקרה. קְנוּ לעצמכם פֶּסֶנְ- (הופך דף.) -תֶר זול". לָמָּה פסנתר?

סְרַפִּימָה וּמְרִיָּה

פסנתר ?

סְמִיּוֹן

רק רגע. זה לא ייתכן. "אני מציע לכם את השיטה הכי לא יקרה. קנו לעצמכם פֶּסֶן - (בדוק אם הדפים אינם דבוקים). - תֵּר זול". מה זה אמור להביע ? מה לפסנתר ולזה ? (קורא:) "בדוק בנספח מהי השיטה המתאימה לנגינת סולם. נגן את הסולם בפסנתר ואחרי כן חזור על כך בטופֶּה". מה קורה כאן, חברים ? מה קורה כאן ? זהו זה, הכול נגמר. הכול נגמר. האיש הזה נוכל ! והוא עוד קורא לעצמו אמן צליל. אתה לא אמן, תֵּאדֹדֹר, אתה בטלן. אתה נבל, אתה וחבל הטבור שלך ! (קורע את חוברת ההדרכה). מֶשֶׁה ! מֶשֶׁה ! סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ! אין לי כסף לקנות פסנתר. מה הוא עשה לי ? חשבתי שהוא המושיע שלי ! חשבתי שהטופֶּה הזאת תהיה העתיד הוורוד שלי !

סְרַפִּימָה

תירגע, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. תשכח את זה.

סְמִיּוֹן

איך נחיה, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ? מֶשֶׁה, מי יפרנס אותנו עכשיו ?

מְרִיָּה

אל תחשוב על זה אפילו, סְנִיָּה. אני לבדי אפרנס אותנו.

סְרַפִּימָה

תראה כמה זמן אנחנו חיים רק על המשכורת של מֶשֶׁה. אין בעיה, נמשיך ככה.

סְמִיּוֹן

אָה, אז את חושבת שאנחנו חיים רק מהמשכורת של מֶשֶׁה ? את מתכוונת לומר שאין לי שום ערך כאן, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ? טוב, אז יש רק דבר אחד שלא לקחת בחשבון, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה. מי היה המפרנס כאן עד שהפסקתי לעבוד ? אָה ? מי קנה את הכוסות האלה, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ? אני קניתי אותן. ומי קנה את הצלוחיות האלה, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ? אני קניתי אותן. וכשהצלוחיות האלה יישברו, מְרִיָּה, תוכלי להרשות לעצמך לקנות חדשות ?

מְרִיָּה

כן, סְנִיָּה, כן.

סְמִיוֹן

תוכלי ?

מְרִיָּה

כן.

סְמִיוֹן

(משליך צלוחית על הרצפה ושובר אותה) נו, בואי נראה ! וכשהכוסות האלה יישברו, מְרִיָּה, תוכלי להרשות לעצמך לקנות חדשות ?

מְרִיָּה

אוי אלוהים, לא !

סְמִיוֹן

לא תוכלי ? נו, אז אנחנו לא יכולים לחיות ככה. נשאר לי רק דבר אחד לעשות... להסתלק מכאן. ומייד. משכורת כמו שלך לא יכולה להחזיק שלושה אנשים.

מְרִיָּה

מה זה המילים האלה, סְמִיוֹן מתוק שלי ? יש מספיק בשבילנו וגם בשבילך.

סְמִיוֹן

איך יש מספיק גם בשבילי, מְרִיָּה, אם אין מספיק לקנות אפילו כוסות ?

מְרִיָּה

יש מספיק, סְמִיוֹן, יש מספיק.

סְמִיוֹן

יש ? (שובר את הכוסות.) נו, בואי נראה ! וכשהנְּזָה הזאת תישבר, מְרִיָּה, תוכלי להרשות לעצמך לקנות חדשה ?

סְרָפִימָה

תגידי לו שלא.

מְרִיָּה

לא, סְנִיָּה.

סְמִיּוֹן

אָה, אז לא תוכלי ! אז תסתלקי מפה מייד !

מְרִיָּה

תהרוג אותי, אם אתה רוצה, אבל אני לא הולכת מפה.

סְמִיּוֹן

את לא הולכת ?

מְרִיָּה

אני לא הולכת.

סְמִיּוֹן

נו, בואי נראה ! (שובר את הווזה).

מְרִיָּה

סְנִיָּה, אתה מתכוון לשבור את הכול ?

סְמִיּוֹן

את הכול.

מְרִיָּה

את הכול ?

סְמִיּוֹן

את הכול.

מְרִיָּה

נו, בוא נראה ! (שוברת את המראה).

סְמִיּוֹן

אַתָּה... בְּנוֹכְחוֹתִי... רֹאשׁ הָ... מַה קֹּרֵה פֹה? אֱלֹהִים! בְּשֵׁם אֱלֹהִים, תַּעֲזֹבוּ אוֹתִי לְבַד. אֲנִי מִבְקֵשׁ
מִכֶּן. בְּשֵׁם אֱלֹהִים, תַּעֲזֹבוּ אוֹתִי לְבַד. בְּבִקְשָׁה.

מְרִיָּה וְסִרְפִּימָה נִכְנָסוֹת לַחֹדֶר הַשְּׁנִי. סְמִיּוֹן סוֹגֵר אֶת הַדֶּלֶת מֵאַחֲרֵיהֶן.

תמונה 2

סְמִיּוֹן לברו.

סְמִיּוֹן

הכול הרוס... כוסות... צלוחיות... החיים... החיים הרוסים ואין אף אחד שיבכה עליהם. העולם... היקום... האנושות... קבר... וזוג אנשים עומדים מעליו. זה כל מה שיש לאנושות. (ניגש לשולחן). תראה כמה זמן חיינו על המשכורת של מֶשָׁה, וככה נמשיך. (פותח מגירה). פשוט נמשיך ככה. (מוציא אקדח). או, אולי לא. (מוציא פתק מכיסו ומניח אותו על השולחן). אולי לא. (קופץ). לא, לעזאזל, לא נמשיך ככה! (מכוון את האקדח לראשו. מבטו נופל על הפתק. הוא מוריד את ידו ואוסף את הפתק. קורא: "ההכנסה השנתית שלי תהיה 1320 רובל"). (קורע את הפתק. שולף פתק אחר מכיסו ומניח אותו על השולחן. מרים שוב את האקדח לראשו). הנה גוֹגֵל מוֹגֵל בשבילך, סְנִיָּה. (מעיף מבט הצדה. פתאום נשמע רעש מחריש אוזניים מהדלת. סְמִיּוֹן מחביא את האקדח מאחורי גבו). כן, מי שם?

הדלת נפתחת בתנופה ונכנס אַרִיסְטֶרְך.

תמונה 3

אַריסטֶרַךְ וּסְמִיּוֹן עִם הָאֶקְדָּח מֵאֲחֹרֵי גִבּוֹ.

אַריסטֶרַךְ

אני מבקש את סליחתך. אני מפריע? סלח לי. המשך, בבקשה, בְּמָה שעשית. אני אחכה עד שתגמור.

סְמִיּוֹן

לא. לא. אני לא ממהר. מי... אָה, מה אני יכול לעשות בשבילך?

אַריסטֶרַךְ

אולי תאמר לי קודם כל עם מי יש לי העונג לדבר?

סְמִיּוֹן

עם, אָה, מה-שמו... פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב.

אַריסטֶרַךְ

שמח מאוד לפגוש אותך. הרשה לי לשאול, האם אתה אותו פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב המתכנן לירות בעצמו?

סְמִיּוֹן

מי סיפר לך? אָה, אתה מתכוון לפּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב הַהוּא. זה שאתם בטח רוצים לעצור על החזקת נשק. לא, זה לא אני. אני פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב הַזֶּה.

אַריסטֶרַךְ

זה לא אתה? איך זה ייתכן? יש לי את הכתובת הנכונה ו... (מבחין בפתק.) רק רגע. (אוסף את הפתק.) אתה רואה, זה כתוב כאן, (קורא:) "במקרה שאמות, אני לא מאשים אף אחד". על החתום "פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב". אתה כתבת את זה?

סְמִיּוֹן

אני. קדימה, שישה חודשים עבודות שירות.

אַריסטאָר

טוב, תראה. זה בלתי אפשרי, בלתי אפשרי בהחלט, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. אמור לי, ברשותך, איזו תועלת תצמח למישהו אם הוא לא יאשים אף אחד? להפך, אתה מוכרח לגנות ולהאשים, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. אתה יורה בעצמך? נהדר. יפה. לבריאות, תירה בעצמך. אבל, בבקשה, תירה בעצמך בתור פעיל חברתי. אל תשכח שאינך לבדך, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. הסתכל מסביבך. הבט באנשי הרוח, באינטליגנציה שלנו. מה אתה רואה? הרבה. מה אתה שומע? כלום. למה אתה לא שומע כלום? כי האינטליגנציה שותקת. למה אתה חושב שהיא שותקת? כי היא נאלצת לשתוק. אבל אי אפשר לאלץ איש מת לשתוק, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. כלומר, אם המת מחליט לדבר. בזמנים כמו שלנו, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב, רק המת יכול לומר את מה שהחי חושב. ואני באתי אליך כמו אל איש מת, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. באתי אליך בשם האינטליגנציה הרוסית.

סְמִיוֹן

אני שמח לפגוש אותך. תשב, בבקשה?

אַריסטאָר

אתה נפרד מהחיים, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. ובנקודה הזאת אתה צודק. החיים הם באמת בלתי אפשריים. אבל, צריך להאשים בזה מישהו. ואם אני לא יכול לדבר על זה, אתה יכול. אין לך מה להפסיד. אין לך ממה לפחד. אתה חופשי עכשיו, האזרח פּוֹדֶסְקֶלְנִיקוֹב. אז דבר בכנות, בגילוי לב ובאומץ. את מי אתה מאשים?

סְמִיוֹן

אני?

אַריסטאָר

כן.

סְמִיוֹן

את תאודור הוגו שולץ.

אַריסטאָר

מישהו מהאינטרנציונל הקומוניסטי, אני מניח? אין ספק שגם אותו צריך להאשים. אבל הוא לא לבדו, האזרח פּוֹדְסְקָלְנִיקוֹב. אתה נוהג בטיפשות כשאתה מאשים רק אותו. האשם את כולם. אני חושש שאתה עדיין לא מבין היטב למה אתה יורה בעצמך. הרשה לי להסביר לך את זה.

סְמִיוֹן

בבקשה. זה יהיה נחמד מצדך.

אַריסטאָר

אתה רוצה למות למען האמת, האזרח פּוֹדְסְקָלְנִיקוֹב.

סְמִיוֹן

רעיון מעניין.

אַריסטאָר

רק שהאמת אינה מחכה, האזרח פּוֹדְסְקָלְנִיקוֹב. אתה צריך למות במהירות. קרע מייד את הפתק שלך וכתוב אחד חדש. תהיה כן וציין את שמו של כל אחד שראוי לכך. הגן עלינו. הגן על האינטליגנציה, ואתגר את המדינה בשאלה הנוקבת הבאה: מדוע בכל פעילותם המועילה הם לא ניצלו את כישוריו של אדם כה רגיש, נאמן ובקיא כמו אַריסטאָר דוֹמִינִיקוֹבִיץ' גֶרְנֶד-סְקוֹבִיק.

סְמִיוֹן

מי?

אַריסטאָר

אַריסטאָר דוֹמִינִיקוֹבִיץ' גֶרְנֶד-סְקוֹבִיק. את שתי המילים האחרונות כותבים עם מקף.

סְמִיוֹן

מי זה?

אַריסטאָר

אני. ואחרי שתכתוב את הפתק הזה, האזרח פּוֹדְסְקָלְנִיקוֹב, תירה בעצמך. אתה תירה בעצמך בתור גיבור. הירייה שלך תישמע בכל רוסיה. היא תעיר את המודעות הרדומה של האומה. היא תשמש בתור אזעקה לציבור כולו. שמך יינשא על כל פה. מותך יהיה הנושא החם ביותר

בוויכוח הציבורי. הדיוקן שלך יודפס בעיתונים והשם שלך יהפוך לסיסמה, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב.

סְמִיוֹן

היי, זה מוצא חן בעיניי, אַרְיֶסְטֶרְךְ דוֹמִינְיֶקוֹבִיץ'. תמשיך, תמשיך. ספר לי עוד, אַרְיֶסְטֶרְךְ דוֹמִינְיֶקוֹבִיץ'.

אַרְיֶסְטֶרְךְ

כל האינטליגנציה הרוסית תתאסף מסביב לקברך, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. המוחות הטובים ביותר באומה יישאו את ארוןך. אתה תיקבר עטור זרים, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. הארון שלך יטבע בפרחים, וסוסים מרהיבים במחלצות לבנות יביאו אותך אל בית הקברות, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב.

סְמִיוֹן

נו, לזה קוראים חיים !

אַרְיֶסְטֶרְךְ

אני בעצמי הייתי יורה בעצמי, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, אבל לרוע המזל אני לא יכול. זה עניין עקרוני. (מסתכל בשעון שלו.) טוב. הנה מה שנעשה. כתוב ראשי פרקים למכתב התאבדות... או אולי אני אעשה את זה בעצמי, ואתה רק תחתום על זה ותירה בעצמך.

סְמִיוֹן

בשביל מה ? אני אכתוב אותו בעצמי.

אַרְיֶסְטֶרְךְ

אתה הגיבור שלנו, אתה המושיע שלנו, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב ! אתה ענק הדור ! הרשה לי לחבק אותך בשם האינטליגנציה הרוסית. (מחבק אותו.) לא בכיתי אפילו כשאמא שלי נפטרה. אימא שלי המסכנה, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. אבל עכשיו... עכשיו... (יוצא בבכי.)

תמונה 4

סְמִיּוֹן לברו.

סְמִיּוֹן

אני אסבול. אני אסבול בשביל כולם. "סוסים מרהיבים במחלצות לבנות". אני בהחלט אסבול. איפה יש נייר? (מסתכל מסביב.) אני אחשוף את כולם. איפה יש נייר? אני אאשים את כולם. (מסתכל מסביב.) זאת ההזדמנות שלך. אוהו, אתם יכולים להתחיל לשקשק. אני אכתוב את כל האמת, ורק את האמת. כי אני יודע יותר אמת ממה שאני צריך לדעת. (מסתכל מסביב.) לעזאזל, לזה קוראים חיים? סוף סוף אתה מוצא את האמת, אבל אין לך נייר לכתוב אותה. (ניגש לדלת ופותח אותה.) אני יוצא.

תמונה 5

מְרִיָּה וסְרָפִימָה נכנסות בריצה.

מְרִיָּה

לאן אתה הולך ?

סְרָפִימָה

להשיג נייר. בשביל האמת. סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָּה, תני לי את הכובע שלי ורובל אחד. ומְשֶׁה, אני רוצה לומר לך מילה. שימי לב לאיך שאת נראית. שימי לב, בסדר ? תסדרי קצת את עצמך. יש לי אורחים. אנשים מהאינטליגנציה. אנחנו צריכים להיראות מכובדים.

מְרִיָּה

מה אתה חושב שאני צריכה לעשות, סְנִיָּה ?

סְרָפִימָה

שימי סיכה או משהו על החולצה שלך, או לפחות תחפפי את השיער. אל תשכחי שאת נושאת את השם פּוֹדְסֶקָלְנִיקוֹב. זה מחייב דבר או שניים, את יודעת.

סְרָפִימָה מגישה לו כובע ורובל.

עכשיו, תיכנסו למטבח.

מְרִיָּה וסְרָפִימָה יוצאות.

תמונה 6

סְמִיּוֹן חובש את כובעו, ובוחר את דמותו במראה המנופצת.

סְמִיּוֹן

אני באמת דומה לגיבור רוסי, לא? בתווי הפנים... בהבעה... ממש גיבור רוסי. לא?

תמונה 7

סרפיקה

(מכניסה את ראשה) גברת אחת באה לראות אותך, סמיון סמיונוביץ'.

סמיון

תכניסי אותה.

תמונה 8

נכנסת קלאופטרה.

קלאופטרה

אתה Monsieur פודסקלניקוב ?

סמיון

Oui, madame.

אני אישית.

קלאופטרה

אני שמחה להכיר אותך. (מושיטה את ידה.) קלאופטרה מקסימובנה. אבל אתה יכול לקרוא לי פשוט קפוצ'קה.

סמיון

אלוהים אדירים !

קלאופטרה

ועכשיו שאנחנו מכירים, הייתי רוצה לבקש ממך טובה קטנה.

סמיון

כמובן. בבקשה. איך אוכל לעזור לך ?

קלאופטרה

מר פודסקלניקוב, אתה מתכנן לירות בעצמך בכל מקרה, אז תהיה מתוק ותירה בעצמך למעני.

סמיון

למענך ? למה את מתכוונת ?

קלאופטרה

אל תהיה כל כך אגואיסט, מיסיה פודסקלניקוב. תירה בעצמך למעני.

סמיון

למרבה הצער אני לא יכול. כבר הבטחתי את זה למישהו אחר.

קלאופטרה

למי? לראיסה פיליפוכנה? אח, איך יכולת? מה קורה איתך, מיסיה פודסקלניקוב! אם תירה בעצמך למען חתיכת הזבל הזאת, אולג לאונידוביץ' יזרוק אותי כמו סמרטוט. יותר טוב שתירה בעצמך למעני ואז אולג לאונידוביץ' יזרוק אותה כמו סמרטוט. כי אולג לאונידוביץ' הוא אסטטיקן וראיסה פיליפוכנה היא פשוט כלבה. אני מודיעה לך את זה בתור רומנטיקנית. אפילו כוסות היא כוססת כשהיא מתרגשת. היא רוצה שהוא ינשק לה את הגוף. היא בעצמה רוצה לנשק לו את הגוף. גוף, גוף, גוף, שום דבר חוץ מגוף! אני, לעומת זאת, אני רק רוצה להעריץ את הנפש שלו. אני רוצה שהוא יעריך את הנפש שלי. נפש, נפש, נפש, שום דבר חוץ מנפש! הגן על הנפש, מר פודסקלניקוב, תירה בעצמך למעני. הקם לתחייה את האהבה. הקם לתחייה את הרומנטיקה. ואז... מאות נערות צעירות יתאספו מסביב לקבר שלך, מיסיה פודסקלניקוב. מאות צעירים יישאו אותך על כתפיהם הרכות. ונשים יפות...

סמיון

... במחלצות לבנות.

קלאופטרה

מה?

סמיון

סליחה. נסחפתי, קלאופטרה מקסימוכנה.

קלאופטרה

מה? כבר? אתה משוגע, מיסיה פודסקלניקוב. לא, לא, לא! אל תנשק אותי, בבקשה!

סמיון

אני מביח לך שלא...

קלאופטרה

אני מאמינה לך, אני מאמינה לך. אבל עכשיו זה ברור שאתה חייב לדחות את ראיסה פיליפוכנה.

סמיון

אף פעם לא ראיתי אפילו את ראיסה פיליפובנה.

קלאופטרה

לא? אז אל תדאג. אתה תראה שאתה תראה אותה. היא עלולה להופיע כאן בכל רגע. היא בטח תגיד לך שכולם מטורפים על הבטן שלה. היא אומרת את זה לכל אחד, בכל מקום. אבל האמת היא שזה לא נכון, מיסה פודסקלניקוב. יש לה בטן רגילה לגמרי. אני מבטיחה לך. ובכל מקרה, בטן זה לא פנים. גם כשאתה מנשק את זה, אי אפשר להבין איך זה נראה. אבל פנים... בוא לכאן. אתה רואה?

סמיון

לא.

קלאופטרה

מה זאת אומרת, לא? מיסה פודסקלניקוב, אם אתה לא יכול לראות שיש לי פנים מדהימות, אז בוא אלי הביתה ובטוח תראה את זה. יש לי צילום מעל המיטה שלי. אתה לא תאמין. ברגע שתראה אותו אתה תצרח: "קלאופטרה מקסימובנה, את יפה!"

סמיון

באמת?

קלאופטרה

אני מבטיחה לך. אתה תהיה בהלם. נו, בוא נלך, בוא נלך, מיסה פודסקלניקוב. אתה יכול לגמור לכתוב ליד כוס קפה בבית שלי.

סמיון

מה זאת אומרת לגמור לכתוב? לכתוב מה?

קלאופטרה

את כל מה שאתה מרגיש. שהתנפצת לנוכח הקסם שלי, ושאין לך שום תקווה שתזכה לאהבה הדדית, ושבגלל זה, אוי, אתה יורה בעצמך. אני מרגישה די מוזר ללמד אותך את מה שאתה כבר בטח יודע, מר פודסקלניקוב. אחרי הכול, אתה אסתיקן בעצמך. אתה רומנטי, נכון?

תמונה 9

נכנסת מְרִיָּה עם קערת מים, סבון ומברשת צחצוח.

קְלֹאִפְטָרָה

בכל מקרה, אתה צריך לפנות את השטח, מִיסְיָה פּוֹדְסְקָלְנִיקוֹב. באו לשטוף את הרצפה.

מְרִיָּה

אני לא שוטפת את הרצפה, אני שוטפת את השיער.

קְלֹאִפְטָרָה

אני לא מדברת אלייך, מותק. (לסמיון) מי האישה הוולגרית הזאת?

סְמִיוֹן

זאת... זאת...

מְרִיָּה עוברת לחדר הסמוך.

הטבחית שלי.

תמונה 10

נכנסת סרפיקה עם מטאטא ויעה.

סרפיקה

לאן אתם הולכים ? המיחם רותח. אולי הגברת תרצה כוס תה ?

סמיון

תקשיבי, סמיה. תפסיקי להציע הצעות ותעשי פה קצת סדר, בסדר ? הגברת ואני יוצאים לקפה. זאת, אה, האימא של הטבחית שלי, קלאופטרה מקסימוכנה. קדימה, בואי נלך.

סמיון וקלאופטרה יוצאים.

תמונה 11

מְרִיָּה וסְרָפִימָה.

סְרָפִימָה

תודה לאל, מְשֻׁנָּקָה, הכול נגמר. את לא צריכה לדאוג יותר לסְנִיָּה.

מְרִיָּה

אי אפשר לא לדאוג לו. אפילו כשאני עומדת כאן ומתרחצת, אני מודאגת. אני כולי עצבים.

סְרָפִימָה

למי איכפת מהעצבים שלך, כשיש כאן על הרצפה שנים-עשר רובל של כלים שבורים? על זה צריך לדאוג. איזה קריסטל יפה זה היה. כאן, מתחת לשולחן. מתחת למיטה. אלוהים. אלוהים. (היא זוחלת מתחת למיטה ומטאטאת את הזכוכית השבורה.)

תמונה 12

נכנס יגור. הוא מסתכל מסביב ולא רואה אף אחד. כשהוא שומע את צליל מי הרחצה של מְרִיָּה, הוא מתגנב לעבר הדלת על קצות האצבעות ומציץ מבעד לסדק בדלת. סְרָפִימָה זוחלת החוצה מהמיטה.

סְרָפִימָה

איזה פורנוגרפיה אתה זומם, איש צעיר? יש שם אישה ששוטפת את השיער שלה, או אולי אפילו גרוע יותר, והנה אתה עומד לך ומנסה לחטוף מבט.

יגור

אבל, סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה, הצצתי עליה מנקודת מבט מרקסיסטית, ומנקודת המבט הזאת שום דבר לא פורנוגרפי.

סְרָפִימָה

אתה מתכוון שדברים נראים אחרת מנקודת המבט הזאת?

יגור

לא רק אחרת, אלא הפוכים לגמרי. שמת לי לב לזה הרבה פעמים. אתה הולך לך ככה, את יודעת, בשדרה, ואיזו בחורה צעירה באה ממולך. נו, טבעי, לכל הבחורות הצעירות יש כל מיני שקעים וגבעות. אי אפשר לעמוד מול היופי הזה, וכל מה שאתה יכול לעשות זה לפזול הצדה. ברגע הזה אתה תופס את עצמך וחושב: "אני אסתכל עליה מנקודת מבט מרקסיסטית...". ואז אתה עושה את זה. ומה את חושבת שקורה, סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה? הבחורה הצעירה הזאת מאבדת את הכול, ככה. בשנייה אחת היא הופכת לדלעת שאי אפשר לתאר. בימינו, אני לא מקנא בשום דבר. אני מסתכל על הכול מנקודת מבט מרקסיסטית. אם את רוצה, סְרָפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה, אני יכול להסתכל ככה גם עלייך.

סְרָפִימָה

בשם הקדושים, תחסוך את זה מאיתנו.

יגור

אני אעשה את זה בכל מקרה.

סְרִימָה

הצילו !

תמונה 13

סָרְפִימָה, יְגוֹר וּמְרִיָּה.

מְרִיָּה

מה קורה ?

סָרְפִימָה

יְגוֹר מסתכל עלי מנקודת מבט.

מְרִיָּה

למה את מתכוונת, אימא ? איזו נקודת מבט ?

יְגוֹר

תאמיני או לא, מְרִיָּה לוקֶאנוֹבְנָה, נקודת מבט מרקסיסטית.

מְרִיָּה

אתה כאן בשביל הנאה או עסקים, יְגוֹרוֹשֶׁקָה ?

יְגוֹר

באתי בשביל פְּסִיק, מְרִיָּה לוקֶאנוֹבְנָה.

מְרִיָּה

פסיק ? למה אתה מתכוון ?

יְגוֹר

מְרִיָּה לוקֶאנוֹבְנָה, הפכתי לסופר ואני כותב חיבור לעיתון. רק שאני לא יודע איפה לשים את הפסיק.

מְרִיָּה

מזל טוב ! מתי החתונה ?

יגור

איזה חתונה, מריה לוקיאנובנה ?

מריה

נו, אם הפכת לסופר, זה אומר שהתאהבת, נכון ? המוזה ביקרה אצלך, יגורושקה.

יגור

אני מודה בזה, מריה לוקיאנובנה.

מריה

נו, אז מי זאת ? מי זאת ? מה שמה, יגורושקה ?

יגור

של המוזה שלי ?

מריה

כן.

יגור

אלכסנדר פטרוביץ' קלבושקין.

סרפיה

זהו זה. הוא התחרפן.

יגור

זאת האמת, התחרפנתי, סרפיה אילינישנה. אף פעם לא תכננתי להיות סופר, אבל מהרגע ששמתי עליו את העין – בום ! – זה קרה לי. הוא ממלא אותי בכל כך הרבה השראה, מריה לוקיאנובנה, עד שהיד שלי זזה מעצמה. והיא כותבת וכותבת וכותבת.

סרפיה

מה כל כך מעורר השראה בו, יגורושקה ?

יגור

האָרױטיות שלו, סָרפִימָה אַילינִישְנָה. על זה כתבתי עד עכשיו לעיתון.

מָרִיָה

מה כתבת, יגורושקָה ?

יגור

אם תגיד לי איפה לשים את הפסיק, אני אקרא לך. זה הולך ככה: (קורא:) "לחבר העורך של העיתון שלנו, מהשליח של מוסד סובייטי. מדענים הוכיחו שיש כתמים על השמש. אַלְכְסַנְדֵר קְלֶבוּשְקִין – האחראי על המשקולת, על מד-השרירים ועל דוכן הירי בגן הקיץ "Beau-Monde האדום" – הוא בדיוק כתם כזה בתחום המין. למד-השרירים אין חשיבות לשליחים, כי כבר מדדנו את החוזק שלנו במלחמת האזרחים למען חירותם של הפועלים. אבל דוכן הירי הוא סיפור אחר. דוכן הירי סגור ולא היה פתוח כל הקיץ. דוכן הירי סגור והשליחים רוצים לירות. ולמה הדוכן סגור? כי אַלְכְסַנְדֵר פֶטְרוֹבִיץ' קְלֶבוּשְקִין מתבטל לו כל ערב במסעדה כמו שפן מיוחס עם מָרְגֵרִיטָה אֵיבֶנוֹבְנָה. שהעורך יראה את יד הברזל שלו וינקוט בצעדים המתאימים". על החתום: "שלושים-וחמישה אלף שליחים".

מָרִיָה

אתה רוצה לומר לי ששלושים-וחמישה אלף שליחים חתמו על זה ?

יגור

לא, אני חתמתי על זה לבדי.

סָרפִימָה

אז למה אתה חותם על זה "שלושים-וחמישה אלף שליחים" ?

יגור

זה שם העט שלי, סָרפִימָה אַילינִישְנָה.

סָרפִימָה

השתגעת לגמרי, יגור טִימוֹפֵיבִיץ'. אתה צריך להתבייש. אתה יכול להכניס אנשים לצרות עם המכתב הזה.

תמונה 14

אַלְפֶסְנֶדֶר וּמֶרְגֵרִיטָה נִכְנָסִים בְּרִיצָה.

אַלְפֶסְנֶדֶר

בַּעֲלֵךְ נִמְצָא כָאן, מֶרְיָה לֹוֹקְיָאנוֹבִיכָנָה ?

מֶרְיָה

בֹּאת בְּדִיוֹק בִּזְמַן. מֵהֵרָ, הַחֹבֶר קֶלְבּוּשְׁקִין. זֶה יְגוֹר. בִּבְקֶשָׁה, דַּבֵּר אִיתּוֹ.

אַלְפֶסְנֶדֶר

כֵּן, בְּרוּר. מָה אֲנִי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִילְךָ, יְגוֹר טִימוֹפֶיבִיץ' ?

יְגוֹר

אֵת זֶה, הַחֹבֶר קֶלְבּוּשְׁקִין: "... מִתְבַּטֵּל לוֹ כָּל עֶרֶב בִּמְסַעְדָּה כִּמוֹ שֶׁפֶן מִיוֹחַם". אִיפֹה לִדְעַתְךָ צָרִיךְ לִשִּׁים כָּאן פֶּסִיק ?

אַלְפֶסְנֶדֶר

לִפְנֵי "כְּמוֹ".

יְגוֹר

"לִפְנֵי 'כְּמוֹ'". Merci. אֲנִי רֵץ לַעֲתוֹן.

יוֹצֵא בְּרִיצָה.

תמונה 15

מְרִיָּה, סְרָפִימָה, אֶלְכְּסַנְדֵּר וּמְרִגְרִיטָה.

מְרִיָּה

מה עשית? מה עשית? שמת תחבושת על הבורות שלו. קדימה, אֶלְכְּסַנְדֵּר פֶּטְרוֹבִיץ', כדאי שתכין גם תחבושת לראש שלך. אתה לא תופס מי השפן המיוחם הזה?

אֶלְכְּסַנְדֵּר

לא. מי?

מְרִיָּה

מי אם לא אתה?

אֶלְכְּסַנְדֵּר

אני?

מְרִגְרִיטָה

אל תנסה להתחמק. עם איזה זונה היית הפעם?

אֶלְכְּסַנְדֵּר

בטח איתך, מְרִגְרִיטָה אֵיבְנוֹבְנָה.

סְרָפִימָה

כן, איתך, זאת היית את.

מְרִיָּה

נכון. הוא כתב עלייך ועל דוכן הירי, מְרִגְרִיטָה אֵיבְנוֹבְנָה.

אֶלְכְּסַנְדֵּר

אחריו! תחזירו אותו! ותגידו לו שאני אפתח את הדוכן. אחריו, אחריו, או שאף פעם לא נתפוס אותו!

מְרִיָּה וּסְרִפִּימָה מְזֻנָּקוֹת הַחוּצָה.

תמונה 16

אַלְכֶסְנֶדֶר וּמְרִיטָה.

אַלְכֶסְנֶדֶר

מה את הולכת לעשות?

מְרִיטָה

הכול יהיה בסדר. אל תדאג, אני לא אאכזב אותך. קדימה, בוא נעלה זיכרונות על המנוחה שלך.

הם נכנסים לחדר של אַלְכֶסְנֶדֶר.

תמונה 17

נכנס פונצ'יוב, קצב.

פונצ'יוב

מה אתה אומר על זה? אין כאן אף אחד.

תמונה 18

נכנס ויקטור, סופר.

ויקטור

זה אתה, האזרח פודסקלניקוב?

פונצ'יוב

לא. אני מחכה לו בעצמי.

ויקטור

אני מבין. הָמָּה.

תמונה 19

נכנס האב ילפיד, כומר.

ילפיד

סלח לי, אתה פודסקלניקוב?

ויקטור

לא, זה לא אני.

ילפיד

אז זה בטח אתה.

פונצ'יוב

לא, זה גם לא אני.

תמונה 20

נכנס אריסטון.

ילפדי

זה בטח הוא. זה אתה, פודסקלניקוב?

אריסטון

אלוהים, לא.

תמונה 21

נכנס אֶלְכֶסְנֶדֶר מַחֲדָרוֹ. כּוֹלֵם שׁוּעֵטִים אֵלָיו.

אֶרִיסְטוֹרְךְ

אֶלְכֶסְנֶדֶר פֶּטְרוֹבִיץ' !

פּוֹנֶצ'יֹב

הַחֶבֶר קָלְבוֹשְׁקִין !

תמונה 22

רְאִיסָה נכנסת לחדר כמו רוח סערה.

רְאִיסָה

אז הנה אתה, החבר קְלָבוּשְׁקִין ! תן לי בחזרה את חמישה-עשר הרובלים שלי !

אָלֶפְסַנְדֵּר

לא לפני כולם, רְאִיסָה פִּילִפּוֹכְנָה !

רְאִיסָה

איזה מין הוֹקוּס-פּוֹקוּס אתה מתכוון לעשות ? רימית אותי, החבר קְלָבוּשְׁקִין ! חשבת לך שתעשה עסקה טובה עם הפוֹדֶסְקִי־נִיקוֹב שלך. בשביל מה נתתי לך חמישה-עשר רובל ? כדי שהוא יירה בעצמו בשביל הטינופת ההיא ? מה הבטחת לי, החבר קְלָבוּשְׁקִין ? הבטחת לי שאני אוכל להשתמש בו, אבל קְלָאופֶטֶרָה מְקְסִימוֹכְנָה משתמשת בו במקומי.

וִיקטוֹר

תסלחי לי. מי זאת קְלָאופֶטֶרָה מְקְסִימוֹכְנָה ? הבטחת אותו לי, החבר קְלָבוּשְׁקִין.

יֶלְפִידִי

הבטחת אותו לאיש הזה, החבר קְלָבוּשְׁקִין ? אז למה שילמתי לך ?

אָלֶפְסַנְדֵּר

חברים, מה אתם באמת קונים כשאתם רוכשים כרטיס פייס ? הזדמנות למזל. השתתפות בסיכון מחושב. וככה זה במקרה שלנו עם פוֹדֶסְקִי־נִיקוֹב. הגווייה הבלתי נשכחת שלנו עדיין בחיים, אבל יש לנו כמות עצומה של פתקי התאבדות. אתם לא היחידים, אתם יודעים. הנה כמה פתקים לדוגמה: "הכול בגלל היהודים. הם חיסלו אותי". "רשויות המס לא השאירו לי שום ברירה". "אחרי מותי אני מבקש מכם לא להאשים אף אחד, אלא רק את אהובתנו היקרה – המדינה שלנו". והלאה והלאה. נציג לפניו את כל פתקי ההתאבדות האלה, אבל חברים – אין לי מושג באיזה פתק הוא יבחר.

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

הרשו לי לומר לכם, חברים, שהוא כבר בחר. הוא יירה בעצמו בשם האינטליגנציה. רק לאחרונה דיברתי אתו על זה באופן אישי.

אַלְכְּסַנְדֵּר

זאת חוצפה, אַרִיסְטוֹטֶלֶס דוֹמִינִיקוֹבִיץ'! היית אמור לעשות את כל העסקים שלך דרכי, כמו כל שאר הלקוחות.

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

מצא ללקוחות שלך גווייה אחרת. הם יכולים לחכות.

אַלְכְּסַנְדֵּר

לא, אתה תחכה!

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

האינטליגנציה הרוסית כבר לא יכולה לחכות יותר.

פּוֹנְצֵ'יב

חברים, עוד כמה זמן אתם חושבים שהעסקים שלנו יכולים לחכות?

וִיקְטוֹר

ומה לגבי האמנות הנעלה?

יֶלְפִידִי

ומה לגבי הדת שלנו?

רְאִיסָה

ומה לגבי האהבה? האהבה בימינו שותקת. כשגברים עושים אהבה הם לא אומרים שום דבר. הם רק מתנשפים בכבודות. אני יודעת על מה אני מדברת. הם רק מתנשפים בכבודות. אני מבקשת מכם לחשוב מה זה אומר, חברים.

אָריסטרך

לא, חברים יקרים, יותר טוב לחשוב על אנשי הרוח, על האינטליגנציה שלנו. בימינו האינטליגנציה היא בסך הכול שפחה לבנה בהרמון של הפרולטריון.

פונצ'יוב

נו, אז במקרה הזה, בימינו העסקים הם שפחה שחורה בהרמון של הפרולטריון.

ויקטור

נו, אז במקרה הזה, בימינו האמנות היא שפחה אדומה בהרמון של הפרולטריון.

פונצ'יוב

למה אתה לא מפסיק לדבר על אמנות, אמנות, אמנות? בימינו, גם העסקים הם אמנות.

ויקטור

ולמה אתה לא מפסיק לדבר על עסקים, עסקים, עסקים? בימינו, גם האמנות היא עסקים. אני מתכוון, הסופרים נאלצים לחיות חיים מוזיקליים. אנחנו יושבים לנו בחדרים שלנו ולא עושים שום דבר חוץ מחיבור תרועות חנופה. סליחה, חצוצרה. תרועות לכבוד אורחים רמי דרג, תרועות לכבוד הבוסים. אני רוצה להיות טולסטוי, לא מתופף.

אָריסטרך

אנחנו בסך הכול רוצים שמישהו יקשיב לנו מעט. שיתייחס אלינו ברצינות, חברים יקרים.

ילפיד

אנחנו חייבים לכבוש את הצעירים.

אָריסטרך

אבל איך?

ויקטור

איך? עם רעיונות.

אַרִיסְטוֹן

אבל תחשבו איך זה היה פעם. פעם היו לאנשים רעיונות שהם היו מוכנים למות למענם. בימינו, לאנשים שרוצים למות אין שום רעיונות, והאנשים שיש להם רעיונות לא רוצים למות. זה משהו שעלינו להיאבק נגדו. עכשיו יותר מתמיד אנחנו זקוקים למתים חדורי אידיאולוגיה !

יִלְפִידִי

תנו למנוח להיות הדלק שיבעיר את האש שלנו.

פּוֹנֶצִ'יוב

אתה מתכוון לומר, שלנו.

וִיקְטוֹר

נכון, שלנו, לא שלכם.

אַרִיסְטוֹן

למה שלכם ולא שלנו ?

וִיקְטוֹר

כי שלנו שלנו ולא שלכם.

יִלְפִידִי

לא, שלנו.

פּוֹנֶצִ'יוב

לא, שלנו.

אַלְכְּסַנְדֵּר

שקט, שקט חברים ! יש דלק לכולם, למה להתווכח ? אתם צריכים לשלב ידיים ולהשתמש בו ביחד.

רְאִיסָה

מת קטנצ'יק אחד יספיק לכולנו ?

ויקטור

למת, בתור מת, אין חשיבות. מה שחשוב זה מה נשאר אחריו.

פונצ'יוב

שום דבר לא יישאר ממנו.

ויקטור

כן יישאר.

פונצ'יוב

מה ?

ויקטור

תולעת. כאן טמון הכוח שלו, חברים. תולעת עמלנית לנצח. תולעת שתזחל החוצה ותתחיל לכרסם.

פונצ'יוב

לכרסם את מה ?

ויקטור

שתתחיל עם החוליה הכי חלשה. אתם מכירים במקרה את פְּדִיָּה פֶּטְוִינִין ?

אָרִיסְטוֹן

מי זה ?

ויקטור

טיפוס נפלא. טיפוס חיובי. אבל עם נטייה קלה למלנכוליה. אנחנו צריכים להשליך עליו תולעת. תולעת אחת. אתם יודעים באיזו מהירות התולעים מתרבות ?

תמונה 23

סְמִיּוֹן נכנס.

סְמִיּוֹן

באתם לראות אותי ?

אָרִיסְטוֹן

האנשים האלה שמעו על ההחלטה הנעלה שלך, האזרח פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, והם באו להביע בפניך את התלהבותם.

פּוֹנְצִ'יב

אתה התקווה האחרונה שלנו, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

יֶלְפִידִי

אתה קדוש. אתה מרטיר !

וִיקטוֹר

אתה גיבור.

רְאִיסָה

אתה הגיבור הנערץ ביותר בזמננו.

סְמִיּוֹן

נו, לא צריך ל—

רְאִיסָה

אל תהיה צנוע. אתה באמת גיבור.

אָרִיסְטוֹן

מתי החלטת לירות בעצמך, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' ?

סְמִיּוֹן
עדיין לא החלטתי.

רְאִיסָה
אלוהים אדירים, אל תהיה כל כך צנוע.

אָרִיסְטוֹן
שנגיד, מחר בצהרים? זה מתאים לך?

סְמִיּוֹן
מחר?

אָרִיסְטוֹן
תדחה את זה עד מחר, סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ'.

יֶלְפִידִי
נארגן לך מסיבת פרידה.

פּוֹנְצ'יוב
נערוך לך סעודה, סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ'.

וִיקְטוֹר
נעניק לך כבוד, האזרח פּוֹדְסְקֶלְנִיקוֹב.

אָרִיסְטוֹן
מחר בעשר מתאים לך?

סְמִיּוֹן
מחר בעשר?

אָרִיסְטוֹן
הסעודה.

סְמִיּוֹן

אָה, הסעודה... כן, זה בסדר.

אָרִיסְטוֹרְךָ

טוב, אז הנה הסידור: מסיבת הפרידה תתחיל בעשר, ובשתיים-עשרה בדיוק אתה יוצא לדרך.

סְמִיּוֹן

לדרך? לאן?

אָרִיסְטוֹרְךָ

קשה לדעת. לשום מקום... לבלתי ידוע. נצטרך לחכות ולראות.

סְמִיּוֹן

אבל, חברים, אני לא יודע איך מגיעים לשם.

אָרִיסְטוֹרְךָ

נבוא לאסוף אותך, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. טוב, להתראות מחר.

כולם יוצאים חוץ מסְמִיּוֹן.

סְמִיּוֹן

(לבדו) אז מחר אני הולך. אני צריך לאסוף את הדברים שלי. את קופסת הסיגריות שלי... אני אתן את זה לאחי, הָמָּה, בְּלִיץ. המעיל שלי, הקל... הָמָּה... גם אותו אני אתן לאחי. ומכנסי הפסים שלי... לא, כדאי שאני אשמור את המכנסיים האלה לסעודה. מכנסיים עם פסים נראים טוב בסעודות.

תמונה 25

סְמִיּוֹן, סְרָפִימָה וּמְרִיָּה.

מְרִיָּה

וְאוֹ, לֹא נִשְׁאָר לָנוּ אוֹוִיר. בְּקוֹשֵׁי תַפְסָנוּ אֶת יָגוֹר טִימוֹפֶיבִּיץ'.

סְמִיּוֹן

תִּגְהָצִי אֶת הַמַּכְנָסִיִּים שְׁלִי וְתַטְלִיאי אוֹתָם. אֲנִי אֲלַבֵּשׁ אוֹתָם מֵחַר, סְרָפִימָה אֵילִינִישְׁנָה.

סְרָפִימָה

לִמָּה לִלְבוֹשׁ אֶת הַטּוֹבִים שֶׁלְךָ ? לֹאנִי אֶתָּה הוֹלֵךְ, סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ' ?

סְמִיּוֹן

אֵל, אָה, אֲנִי, אָה, מִצָּאֲתִי... עֲבוּדָה.

מְרִיָּה

סְנִיָּה ! זֶה נִפְלֵא ! מִתִּי ?

סְמִיּוֹן

מֵחַר בְּצִהָרִים בְּדִיוֹק.

מְרִיָּה

סוּף סוּף ! אִיזוֹ עֲבוּדָה זֹאת ? זְמַנִּית ?

סְמִיּוֹן

לֹא, אֲנִי מֵעֵרִיךְ שֶׁהִיא פָחוֹת אוֹ יוֹתֵר קְבוּעָה.

מְרִיָּה

אִימָא, תִּכְנִי אֶת הַמַּגְהֵץ. עֲכָשִׁיו אֲנַחְנוּ נִגְהֵץ וְנִטְלִיא לּוֹ אֶת הַמַּכְנָסִיִּים, עֲכָשִׁיו.

מְרִיָּה וְסְרָפִימָה רִצּוֹת הַחוּצָה עִם הַמַּכְנָסִיִּים.

סמיון

(לבדו) מחר בצהריים בדיוק. אם זה יקרה בצהריים בדיוק, איפה אני אהיה בשעה שתיים-עשרה וחצי? או אפילו בשתיים-עשרה וחמש דקות? איפה? מי יכול לענות לי על השאלה הזאת? מי?

תמונה 27

נכנסים זקנה ובחור צעיר. הבחור מחזיק בידו תיבה וצרור.

זקנה

הוא יכול לשבת כאן לרגע?

סמיון

מי?

זקנה

האחיין של אָניסְיָה בא לבקר אותה. אבל הדלת של אָניסְיָה נעולה. אם הוא יוכל לשבת כאן לכמה רגעים, אני ארוץ לחפש את הדודה שלו. הוא לא יפריע לך, סמיון סמיונוביץ'. הוא יצור שקט. מהפרובינציה.

סמיון

כן, בטח, תשאירי אותו איתי.

הזקנה יוצאת. הבחור מתיישב.

סְמִיּוֹן והבחור הצעיר. הפוגה.

סְמִיּוֹן

מה אתה חושב, בחור צעיר? רק, למען השם, אל תקטע אותי. קודם כל תחשוב על זה רגע אחד. תדמיין שמחר בצהריים אתה לוקח אקדח ביד שלך. למען השם, אל תקטע אותי. טוב. בוא נאמר שאתה לוקח אותו... ומכניס את הקנה לפה שלך. רק רגע, אתה מכניס את הקנה לפה שלך. טוב, בוא נאמר שאתה מכניס אותו לפה שלך. ככה. הנה, הכנסת אותו לפה שלך. ומהרגע שהכנסת אותו לפה שלך עוברת שנייה. עכשיו, בוא ניגש לשנייה הזאת בצורה פילוסופית. מה זאת שנייה? טיק-טק. כן, טיק-טק. ובין הטיק לטיק יש קיר. נכון, קיר. כלומר, הקנה של האקדח. אתה רואה לאן אני חותר? אז הנה הקנה של האקדח. הנה טיק. הנה טק. וטיק, איש צעיר, זה כל מה שידעת אי פעם, בעוד שטק, איש צעיר, הוא כבר לא כלום. לא-כלום. אתה מבין אותי? למה? כי כאן יש לך את ההדק. עכשיו, בוא ניגש להדק בצורה פילוסופית. אתה ניגש אליו, ועכשיו אתה עליו. אתה לוחץ עליו. טרח! בום! וטרח, זה עדיין טיק, אבל בום, נו, זה כבר טק. עכשיו, אני מבין כל מה שקשור לטיק ולטרח, אבל אני לא מבין כלום לגבי טק ובום. טיק – ואני עדיין כאן עם עצמי, עם אשתי, החותנת שלי, השמש, האוויר והמים – אני מבין את כל זה. אבל טק – ועכשיו אין לי אישה... למרות שאני יכול להבין את זה אם אין אישה... ואין לי חותנת... למרות שאין לי שום בעיה לדמיין שאין לי חותנת... אבל אני, בלעדיי, זה משהו שהוא לגמרי מעבר לדמיון שלי. איך אני יכול להיות בלעדיי? אני? אתה מבין? אני אישית. פוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. בן-א-דם. עכשיו, בוא ניגש לבן-אדם בצורה פילוסופית. דרווין הוכיח לנו בשפה מתמטית טהורה שבן-אדם הוא כלוב. למען השם, אל תקטע אותי. האדם הוא כלוב. ובכלוב הזה הנשמה נמקה לה. את זה אני מבין. אבל אתה יורה, ואתה מפצח את הכלוב, והנשמה טסה ממנו החוצה. היא טסה החוצה. היא טסה מסביב. נו, ברור, היא טסה מסביב וצווחת "הללו-יה! הללו-יה!". וברור, אלוהים קורא לה אליו. ואלוהים שואל: "הנשמה של מי את?" "של פוֹדְסֶקְלִינְקוֹב". "סבלת?" "סבלתי". "טוב, אז תלכי לרקוד". והנשמה מתחילה לשיר ולרקוד. (שר:) "תהילה לאל במרומים, שלום על הארץ, ורצון טוב בין בני האדם". את כל זה אני מבין. אבל מה אם הכלוב ריק? מה אם אין נשמה? מה אז? מה אתה עושה אז? מה אתה חושב? יש חיים אחרי המוות או לא? (מנער את הבחור.) אני שואל אותך: יש או אין? יש או אין? ענה לי! ענה!

נכנסת הזקנה.

תמונה 29

סְמִיּוֹן, הזקנה והבחור.

זקנה

תודה, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. מצאתי את המפתח. (מסמנת בראשה על הבחור.) מסכן. הוא חירש-אילם. לא יכול להגיד כלום. תודה, תודה.

הם יוצאים.

סְמִיּוֹן

אז מחר בצהריים. טיק...

מסך

מערכה שלישית

חצר פתוחה במסעדת "ה-Beau-Monde האדום", בגן קיץ. מסביב לשולחן יושבים אלקסנדר, אריסטך, פונצ'יוב, ויקטור, האב ילפיד, סטפן וסיליביץ', מרגריטה, קלאופטרה, ראיסה, זינקה פדספן וגרונגיה. מקהלת צוענים עומדת על במה לצד דוכן הירי. הצוענים שרים לחיי בריאותו של פודסקלניקוב. סמיון עטוי בסרטים ומכוסה בקונפטי.

תמונה 1

צוענים (שרים)

סמיון יקיר לנו,

בא לבקר אותנו.

סנִיָה, סנִיָה, סנִיָה,

סנִיָה, סנִיָה, סנִיָה,

סנִיָה — שתה את כל הכוס !

סנִיָה — שתה את כל הכוס !

אישה צועניה מגישה לסמיון כוס יין על גב הגיטרה שלה. כולם מריעים.

שתה את הכול ! שתה את הכול ! שתה את הכול ! שתה את הכול !

סמיון שותה את היין, ואחרי כן מנפץ את הכוס. האורחים מריעים.

פונצ'יוב

הנה קוֹזֶק אמיתי ! שד משחת ! ככה צריך לעשות את זה !

מרגריטה

בגלל זה אני אוהבת אותך, סמיון סמיונוביץ'. קוסטִיָה ! קוסטִיָה ! קוסטִיָה, לעזאזל !

מלצר נכנס בריצה.

תוסיף להם לחשבון את היין. שתה ! שתה ! מה קורה, סמיון סמיונוביץ' ?

סְמִיּוֹן

מה השעה, אָה ?

מְרִגְרִיטָה

עוד הרבה זמן עד הצהריים.

סְמִיּוֹן

הרבה זמן ?

מְרִגְרִיטָה

הרבה זמן. אל תחשוב, סְמִיּוֹן, שְׁתֵּה !

יֵלְפִידִי

(רוכן לעבר גְּרוּנְגָה) פּוֹשֶׁקִין הלך פעם לבית המרחץ...

גְּרוּנְגָה

אל תעז לספר סיפורי פּוֹשֶׁקִין. אני לא אוהבת גסויות.

סְמִיּוֹן

מלצר !

מלצר שני

כן, אדוני ?

סְמִיּוֹן

מה השעה, אָה ?

מלצר שני

תכף צהריים, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

תכף ?

מלצר שני

תכף, סמיון סמיונוביץ'.

ילפיד

(רוכן לעבר ראסה) פושקין הלך פעם לבית המרחץ...

ראסה צוהלת מצחוק.

ראסה

שובב שכמוך! אני לא יכולה לעמוד בזה! אני ממש יכולה לראות את זה בעיניים! ומה קרה אז?...

ילפיד

אז פושקין הלך לבית המרחץ...

אריסטך

אורחים נכבדים! התאספנו כדי להיפרד מסמיון סמיונוביץ', ההולך מאיתנו, אם אני יכול להתבטא כך, אל עולם טוב יותר. אל עולם שממנו אף אחד לא חוזר.

סטפן וסיליביץ'

אה, הוא בטח נוסע לחוץ לארץ.

פונצ'יוב

לא, קצת יותר רחוק, סטפן וסיליביץ'.

סטפן וסיליביץ'

אני מאחל לך נסיעה נעימה.

אריסטך

אזרח, תפסיק להפריע לי.

קולות

שקט! שקט!

משתררת דממת מוות.

יִלְפִידִי

אז פושקין הוריד את הגטקס שלו...

רְאִיסָה צוהלת מצחוק.

קולות

שקט ! שקט !

משתררת דממת מוות.

יִלְפִידִי

אז פושקין התחיל להוריד את התחתונים שלו.

קולות

שקט ! שקט !

רְאִיסָה

(צוהלת) אני ממש יכולה לדמיין את זה... ואז?...

אָרִיסְטֶרַךְ

סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' היקר והאהוב. בחרת בדרך נפלאה וצודקת. לך בדרכך בבטחה ובהכרה נחושה, כדי שאחרים ילכו בעקבותיך.

רְאִיסָה

(צוהלת) והעובדת של הבית מרחץ, מה היא עשתה?

אָרִיסְטֶרַךְ

הרבה ראשים צעירים מרדניים ונלהבים יופנו לעבר הדרך שתאיר. הרבה אבות יבכו עליהם, הרבה אמהות יקוננו ליד קבריהם, ולבסוף – המולדת תרעד, והשערים הגדולים של הקרמלין ייפתחו לרווחה, ומנהיגנו יבואו לפגוש אותנו. ראש ההנהגה שלנו יושיט את ידו לסוחר, הסוחר יושיט יד לעובד, העובד יושיט יד לפועל בית החרושת, פועל בית החרושת יושיט יד לאיכר,

האיכר יושיט יד לבעל האדמות, בעל האדמות יושיט יד לאחוזה שלו, האחוזה שלו תושיט...
אָה! מי לא יהיה מרוצה מאחוזה כל כך רחבת ידיים?

יִלְפִידִי

אז פושקין הושיט יד ל... זה שלה... את יודעת, זה מתחרז עם "קבִּים".

אָרִיסְטוֹן

השבת והתהילה לך, סְמִיוֹן סמיונוביץ אהובנו. בָּרְבוּ!

כולם

בָּרְבוּ!

סְמִיוֹן

אורחים יקרים.

קולות

ששש...

אֶלְכְּסַנְדֵּר

אני מבקש שקט והקשבה.

משתררת דממת מוות.

בבקשה, סְמִיוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ', אתה יכול לדבר.

סְמִיוֹן

מה השעה, אָה?

מֶרְגָּרִיטָה

אל תחשוב, סְמִיוֹן, שְׁתֵּה!

פונצ'יוב

אני לא בדיוק מבקר ספרות, אַריסטֶטֶךְ דומיניקוביץ', אני קצב. אבל אני רוצה לומר לך שדיברת נפלא. אני חושב שזה יהיה נהדר, אַריסטֶטֶךְ דומיניקוביץ', אם הממשלה שלנו תושיט לנו יד.

אַריסטֶטֶךְ

אני חושב שזה יהיה אפילו יותר נהדר אם הממשלה שלנו תושיט לנו את הראש שלה –

פונצ'יוב

בוא נסתפק בינתיים ביד, אַריסטֶטֶךְ דומיניקוביץ'.

סָטפֿן וְסילֶיבִיץ'

אני מקווה שתסלח לי. לא ידעתי שאתה עומד לירות בעצמך היום בצהרים. הרשה לי להרים כוס לבריאותך.

סָמיון

מה השעה עכשיו ?

מֶרְגָּרִיטָה

אל תחשוב, סָמיון, שְתֵה !

זִינְקָה פֶּדֶסֶפֿן

רבותי, תפגינו קצת סגנון. בואו נרים את מצב הרוח.

יֶלְפִידִי

אני מציע שנצעק "בֶּרְבו" !

וִיקטוֹר

כולם !

כולם

בֶּרְבו !

אַלפֿסנדר

מלצרים ! שמפניה !

פונצ'יוב

מוזיקה ! קחו עשרה רובלים ושירו לנו משהו לנשמה.

צוענים

אימא, אימא, איך החיים מעייפים,

אי, יקירתי, החיים כה עצובים.

ילפֿידי

יופי, ככה.

אַלפֿסנדר

קדימה !

ויקטור

הלאה ! הלאה !

ילפֿידי

אתם יודעים — יש בזה משהו.

פונצ'יוב

חברים יקרים, זה באמת נוגע לי ללב.

אַריסטֿרך

לא בכיתי אפילו כשאימא שלי נפטרה ! אימא שלי, שלי, חברים יקרים. אבל עכשיו... אבל
עכשיו...

ראַיִסה

ממש ראיתי עכשיו את הכול בצורה כל כך ברורה — דיקטטורה, הרפובליקה, המהפכה... מישהו
מוכן לומר לי, מי צריך את כל זה ?

ויקטור

מה זאת אומרת "מי"? זאת נראית לך הדרך לשאול שאלה כזאת? אני לא יכול לדמיין את עצמי בלי הרפובליקה הסובייטית. אני מסכים כמעט לכל דבר שקורה בה. אני רק רוצה טיפ-טיפה יותר. אני רוצה להיות עטוף במעיל פרווה, טס בערבות במזחלת שלג רחבה, לצליל צלצול פעמונים באור הבוקר הבהיר, עם כובע אפור מפרנת בונה, צוענים מקיפים אותי משמאל ומימין, והכלב האהוב שלי חבוק בזרועותיי. אני רוצה לספור את הקילומטרים של המולדת המקופחת שלי. אני רוצה שמיתרי הגיטרה יתפקעו, ושהרפב יבכה לתוך הכפפות הפשוטות שלו, אני רוצה להשליך את הכובע שלי, ליפול לתוך ערימת שלג, להישבע, לקלל, להתחרט, ואז לרדת על כוסית וודקה, אני רוצה לשרוק, להיאנח על כל היקום ולעוף... ואני רוצה לעשות את זה בדרך שלנו, בדרך הרוסית, שהנשמה שלי תצרח ותושלך לעזאזל, כך שהאדמה תסתובב מתחת למזחלת כמו סביבון של ילד, כדי שהסוסים שלי יעופו מעל האדמה כמו ציפורים ברוח. הו, סוסים, סוסים שלי, איזה סוסים! והמזחלת שלי כבר איננה מזחלת, אלא רוסיה עצמה, והיא שועטת קדימה, בהשראת האל. רוסיה, לאן את טסה? תעני לי.

תמונה 2

יגור נכנס.

יגור

ישר למשטרה, אתם תראו.

ויקטור

למה למשטרה? על מה?

יגור

כי אתם לא יכולים לנהוג ככה. מותר לכם לנסוע רק לפי המהירות המותרת בחוק, לא יותר מחמישים קילומטרים בשעה.

ויקטור

אבל זאת מטפורה, השראה.

יגור

תן לי להציע לך משהו. שמור על ההשראה שלך בתוך מסגרת החוק. אז תגיד לי, מה לגבי דוכן הירי – הוא יפתח או לא?

אֶלְפִּסְנֶדֶר

חיכינו רק לך, יגור טימוֹפֵיבִיץ'. כמעט חשבנו שלא תבוא.

מֶרְגֵרִיטָה

קח לגימה, יגור טימוֹפֵיבִיץ'.

יגור

אני לא שותה.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

למה אתה לא שותה, יגור טימוֹפֵיבִיץ'?

יְגוֹר

אני מפחד להתרגל לזה.

אֶלְפִסְנֶדֶר

מה יש לפחד? קח, נסה קצת.

יְגוֹר

לא, אני מפחד.

אֶלְפִסְנֶדֶר

ממה אתה מפחד, יְגוֹר טִימוֹפִיבִיץ'?

יְגוֹר

מה זאת אומרת "ממה"? אתה עלול להתרגל לזה, ופתאום – טַרַח! – מגיע הסוציאליזם, ובעידן הסוציאליזם אין יין. אז מה תעשה כשתרצה לשים את היד שלך על משקה?

מֶרְגִיטָה

רק כוסית אחת, כוסית אחת. לחיי הגברות.

יְגוֹר

דרך אגב, בעידן הסוציאליזם גם גברות לא יהיו.

פּוֹנֶצ'יב

איזה שטויות! בני-אדם לא יכולים לחיות בלי גברות.

יְגוֹר

ודרך אגב, בעידן הסוציאליזם גם בני-אדם לא יהיו.

וִיקְטוֹר

למה אתה מתכוון? אז מה יהיה?

יְגוֹר

המונים, המונים, המונים. המון אדיר של המונים.

אַלְפֶסְנֶדֶר

אם ככה, שְתה לחיי ההמונים.

יְגוֹר

נו, אני לא יכול לסרב להמונים.

פּוֹנֶצ'יֹב

תמזגו משקאות.

יֶלְפִידִי

שיהיו הכי חריפים.

אַלְפֶסְנֶדֶר

תתחילו לשיר, חברים.

צוענים

חברינו, יקירינו, יְגוֹר טִימוֹפֶיבִיץ'

בא לבקר אותנו.

ג'וֹרְגִ'יק, ג'וֹרְגִ'יק, ג'וֹרְגִ'יק,

ג'וֹרְגִ'יק, ג'וֹרְגִ'יק, ג'וֹרְגִ'יק,

ג'וֹרְגִ'יק – שְתה את כל הכוס !

ג'וֹרְגִ'יק – שְתה את כל הכוס !

אַלְפֶסְנֶדֶר

נו, איך זה ?

יְגוֹר

לא רע. אני אוהב שאנשים שרים עלי שירים. זה עדיף מאלה שמתעסקים בכל מיני שטויות.

וִיקטוֹר

מי למשל ?

יגור

למשל אתה. אתה סופר, על מה אתה כותב ?

ויקטור

על הכול.

יגור

הנה לך. על הכול. גם טולסטוי כתב על הכול. זה לא מעניין אותנו. אני שליח ואני רוצה לקרוא על שליחים. אתה מבין את זה ?

ויקטור

אבל כתבתי פעם על מסגרים.

יגור

נו, אז שהמסגרים יקראו אותך. אבל המסגרים לא מעניינים את השליחים. אני חוזר, אני שליח ואני רוצה לקרוא על שליחים. מבין ? מה אתה חושב על זה ?

סמיון

יגור, מה אתה חושב, יש חיים אחרי המוות או לא ?

יגור

כרגע, אולי יש, אבל הם לא יהיו בעידן הסוציאליזם. הבטחה שלי.

מרגריטה

לאן אתה הולך ? בוא לכאן, שב.

קלאופטרה

נעים להכיר. קלאופטרה מקסימוֹבֶנָה.

ראיסה

(לשכנה לשולחן) אולג לְאוֹנִידוֹבִיץ' אמר לי בגילוי לב: "אני לא יכול להוציא מהראש שלי את הבטן המדהימה שלך".

אַלפֿסנדר

לחיי ההמונים, יגור טימופֿיבֿיץ' !

יגור

אני לא יכול לסרב. איך אומרים אצלנו ? "הֵיָה נכון !"

מֶרְגֵּרִיטָה

אל תאכל, סֶמִיּוֹן, שְׁתֵּה !

יֶלְפִידִי

בואו נשתה לחיי הגברות.

זִינְקָה פֶּדֶסֶפֶן

Merci, האב יֶלְפִידִי.

קְלֹאפֿטֶרָה

לא ראית את החיים, יגור טימופֿיבֿיץ'. יש חיים אחרים לגמרי, יפים, נפלאים. חיים עם בדים משובחים, רהיטים מפוארים, פרוות, קוסמטיקה. תוֹדָה — אף פעם לא התפתית לראות, נאמר, את פריז ?

יגור

אני מודה, קְלֹאפֿטֶרָה מְקִסִּימוֹבֶנָה. אפילו התחלתי לחסוך כסף.

קְלֹאפֿטֶרָה

בשביל הנסיעה, אתה מתכוון ?

יגור

בשביל מגדל, קְלֹאפֿטֶרָה מְקִסִּימוֹבֶנָה.

קְלֹאפֿטֶרָה

בשביל איזה מגדל ?

יגור

בשביל מגדל גבוה מאוד.

קלאופטרה

בשביל מה אתה צריך מגדל, יגור טימופֶיבִיץ'?

יגור

מה זאת אומרת? דמייני לעצמך שכבר בניתי מגדל. ברגע שיש לי חשק להציץ בפרוז, אני פשוט מטפס על המגדל שלי ומעיף מבט, מבט ארוך, קלאופטרה מְקְסִימוֹבְנָה. מנקודת מבט מרקסיסטית.

קלאופטרה

ו-?

יגור

נו, ומי ירצה לחיות בפרוז כזאת?

קלאופטרה

למה?

יגור

את אף פעם לא תביני אותי, קלאופטרה מְקְסִימוֹבְנָה. את אישה ממעמד שונה.

אֶרִיסְטוֹ

סלח לי, יגור טימופֶיבִיץ', אבל מאיזה מעמד שונה? אם יורשה לי – מי לדעתך עשה את המהפכה?

יגור

את המהפכה? אני. כלומר, אנחנו.

אֶרִיסְטוֹ

אתה מפשט מדי את הדברים, יגור טימופֶיבִיץ'. הרשה לי להמחיש את הנקודה שלי בעזרת משל קטן.

יגור

אני לא יכול לסרב. איך אומרים אצלנו? "הֲיֵה נכון!"

אָרִיסְטוֹן

משל, אפשר לומר, מעולם בעלי החיים.

כולם

כן! כן!

מָרְגְרִיטָה

אל תקשיב, סֶמְיוֹן, שְׁתֵּה!

אָרִיסְטוֹן

פעם אחת הניחו ביצי ברווז מתחת לתרנגולת טובת לב. היא דגרה על הביצים האלה שנים על גבי שנים. שנים היא חיממה אותן עם הגוף החם שלה, ולבסוף הן בקעו. הברווזים ניקרו את דרכם מבעד לביצים, מעדו זה על זה מרוב התרגשות, ויצאו מתחת לתרנגולת בזחילה. אחר כך – הם תפסו אותה בצוואר וגררו אותה לנהר. "אבל אני אימא שלכם", צווחה התרנגולת. "דגרתי עליכם שנים. מה אתם עושים?" "תשחי!" צרחו הברווזים. אתם מבינים את המשל?

קולות

איכשהו... אָה... לא ממש...

אָרִיסְטוֹן

מי, לדעתכם, התרנגולת הזאת? אנשי הרוח שלנו, האינטליגנציה. ומי הביצים? הביצים האלה הן הפרולֶטָרְיוֹן. האינטליגנציה דגרה שנים על גבי שנים על הפרולֶטָרְיוֹן. היא דגרה ודגרה ודגרה ודגרה ובסוף הודגרה החוצה. הפרולֶטָרְיוֹן ניקר את דרכו החוצה, תפס את האינטליגנציה, וגרר אותה לנהר. "אני אימא שלכם", צווחה האינטליגנציה. דגרתי עליכם שנים. מה אתם עושים?" "תשחי!" צרחו הברווזים. "אני לא יכולה לשחות!" "אז תעופי!" "אבל תרנגולת היא לא ציפור!", צווחה האינטליגנציה. "אז רק תשבי לך בשקט וזהו". וזה בדיוק מה שעשו לאינטליגנציה – הושיבו אותה תחת מנעול ובריה. קחו לדוגמה את גיסי. הוא ישב בכלא חמש שנים. עכשיו אתם מבינים את המשל?

זינקה פֿדֿספֿן

מה יש להבין? הוא בטח גנב כסף מהממשלה.

אַריסטֿרֿך

הכסף היה פרט שולי. אבל תגידו לי, למה דגרנו על הביצים האלה? אילו ידענו אז את מה שאנחנו יודעים עכשיו, יכולנו להשתמש בביצים האלה לשם... לשם מה היית משתמש בביצים האלה, האזרח פֿודֿסקֿלֿניקֿוב?

סֿמיון

בשביל גוגל מוגל.

אַריסטֿרֿך

אתה גאון, סֿמיון סֿמיונוֹבֿיץ'. מילים מזהב!

גֿרונֿקה

למה הפנים הארוכות, האזרח פֿודֿסקֿלֿניקֿוב?

סֿמיון

תגידו לי, חברים יקרים, אתם יכולים להבין מה המשמעות של כל זה? ואם כן, אז תגידו לי: יש חיים אחרי המוות או לא?

אַלֿפֿסֿנֿדר

כדאי שתשאל על זה את האב יִלֿפֿידֿי. זאת המומחיות שלו.

יִלֿפֿידֿי

איך אתה רוצה שאני אענה, לפי הדת או לפי המצפון?

סֿמיון

יש הבדל?

יִלֿפֿידֿי

ע-צום. או, אני אפילו יכול לענות לך לפי המדע.

סְמִיוֹן

רק תגיד לי את האמת, האב יִלְפִידִי.

יִלְפִידִי

הדת אומרת כן, המדע אומר לא, והמצפון אומר שאין לאף אחד שמץ מושג.

סְמִיוֹן

לאף אחד ? אז אין אפילו טעם בשאלה ?

יִלְפִידִי

מה הבעיה, תימהוני שכמוך ? אתה תגלה את התשובה עוד חצי שעה.

סְמִיוֹן

חצי שעה ? אתה מתכוון לומר שהשעה אחת-עשרה וחצי ? מה ? אחת-עשרה וחצי ?

מְרַגְיטָה

אל תחשוב, סְמִיוֹן, שְתֵה !

סְמִיוֹן

באמת אחת-עשרה וחצי ? אחת-עשרה ו... תשירו, חברים יקרים. תשירו, חמודים שלי. תשירו, נבלות !

הצוענים פוצחים בשיר.

אני אסבול בשביל כולם. אני אסבול בשבילכם.

צוענים

תשיר את זה שוב ! (שרים) "אֵח, פעם ועוד פעם ועוד אלף פעמים !"

סְמִיוֹן

הנה איפה שהחיים מתחילים, חברים. החיים מתחילים שלושים דקות לפני המוות.

צוענים

(שרים) "אח, פעם ועוד פעם ועוד אלף פעמים!"

סמיון

המונים! תקשיבו לסמיון פודסקלניקוב! בדיוק עכשיו אני עומד למות. ומי אשם בזה? המנהיגים אשמים בזה, חברים יקרים. לכו ישירות לכל מנהיג ותשאלו אותו: "מה עשית בשביל פודסקלניקוב?" הוא לא יענה לכם, חברים, כי הוא אפילו לא יודע שיש פודסקלניקוב ברפובליקה הסובייטית. אבל יש פודסקלניקוב, וזה אני. אתם לא יכולים לראות אותי משם, חברים. אבל חכו ותראו. אני אצמח לממדים ענקיים כאלה שתוכלו לראות אותי מכל מקום בארץ. אם אני לא יכול להשיג את מה שמגיע לי בחיים, אני אשיג את זה במוות. אני אמות, וכשאני אמות ואקבר אני אתחיל לדבר. אני אדבר באומץ ובחופשיות למען כולם. אני אגיד להם שאני מת למען... למען... שאני מת למען... למען... לעזאזל! איך לכל הרוחות אני יכול לומר להם בשביל מה אני מת, חברים, כשאפילו לא קראתי את הפתק התאבדות שלי?

אריסטך

נסדיר עכשיו את הכול, סמיון סמיונוביץ'. מרגריטה איבנובנה, תביאי לנו שולחן וכיסא.

מרגריטה

קוסטה! שולחן!

המלצרים מביאים שולחן וכיסא. על השולחן מונח עט, נייר, כד עם פרחים, בקבוק שמפניה, ומנורת שולחן עם אהיל ירוק.

אריסטך

ברשותך, קרא את זה, האזרח פודסקלניקוב.

סמיון

מה זה?

אריסטך

הכול כתוב כאן.

סְמִיּוֹן

"למה אני לא יכול להמשיך לחיות!" זהו, זהו, הרבה זמן רציתי לדעת את זה.

אָרִיסְטוֹרְךָ

שב בבקשה ותעתיק.

סְמִיּוֹן מתיישב ליד השולחן.

לא נפריע לך, סְמִיּוֹן סְמִינוֹבִיץ'. (פונה לתזמורת) ברשותך, מאסטרו, וְלֵס שקט.

מוזיקה.

סְמִיּוֹן

(מעתיק) "למה אני לא יכול להמשיך לחיות!" סימן קריאה. ואחר כך, "בני-אדם וחברי המפלגה, הביטו בעיני ההיסטוריה". או-וֹה, איך זה כתוב כאן, אָה? "הביטו בעיני ההיסטוריה". נפלא. יפהפה.

פּוֹנֶצ'יוב

חברים נכבדים. מפחיד עד כמה אני אוהב יופי. יופי, חבריי הנכבדים...

זִינְקָה פֶּדְסֶפֶן

פוגצ'וב, אתה עומד להקיא. אני אומרת לך.

פּוֹנֶצ'יוב

מי, אני? תתכבדי. כמה שתרצי.

סְמִיּוֹן

(קורא) "כי סופת הטיהור של המהפכה נגעה בכולנו!" סימן קריאה. פיסקה חדשה. (מעתיק).

קְלָאוּפֶטְרָה

החיים העלובים, המשעממים האלה, מגעילים אותי. אני משתוקקת לקוֹפּוֹנִיָה, יְגוֹר טִימוֹפֶיבִיץ'.

יגור
מלצר !

קוסטה
כן, אדוני ?

יגור
קקופוניות. ותביא שתיים מהן. אחת בשבילי ואחת בשביל הגברת.

קוסטה
מייד, אדוני.

סמיון
(קורא) "אל תשכחו שהאינטליגנציה היא מלח הארץ, ואם היא תיעלם לתהום הנשייה, דבר לא יישאר לכם לתבל אתו את הדיסה שבישלתם". הבנתי: "אל תשכחו..." (מעתיק).

ויקטור
התולעת כבר בפנים, אריסטך דומיניקוביץ'.

אריסטך
על מה אתה מדבר ?

ויקטור
אתמול סיפרתי לך על פדיה פטונין. טיפוס נפלא, טיפוס חיובי, אבל התולעת כבר מכרסמת אותו, אריסטך דומיניקוביץ'.

רואיטה
אמרו לי שהיית בחוץ לארץ.

ויקטור
הייתי בשכונות הפועלים של צרפת.

רַאִסָּה

תגיד לי, איזה שְׂדִים באופנה השנה בפריז: גדולים או קטנים?

וִיקטור

כל אחת לפי האמצעים שלה.

קְלֹאֶפְטֶרָה

בדיוק כמו שציפיתי. אָה, פריז... וכאן? אפילו אישה עם אמצעים צריכה להישאר עם אותו גודל.

סְמִיוֹן

"האינטליגנציה זקוקה לחופש דיבור".

פּוֹנְצִ'יוב

אני זקוק לאמבטיה! אני זקוק לאמבטיה! מְרִגְרִיטָה איֶבְנוֹכְנָה, אני זקוק לאמבטיה!

מְרִגְרִיטָה

בשביל מה?

פּוֹנְצִ'יוב

אני מת להשתכשך עם שתי הזנזונות האלה.

סְמִיוֹן

סימן קריאה. בשביל זה, חברים, אני מת. חתימה.

פּוֹנְצִ'יוב מתחיל לבכות.

זִינְקָה פֶּדֶסֶפֶן

מה העניין, פּוֹנְצִ'יוב?

פּוֹנְצִ'יוב

אני מרגיש חולה. אני חולה געגועים למולדת שלי.

אָריסטאָר

איזו מולדת? מה הלאום שלך?

פונצ'יוב

אני רוסי, חברים יקרים.

סמיון

חברים נכבדים, אתם תופסים...?

קולות

מה הוא מתכנן עכשיו?

סמיון

רק רגע. אתם תופסים מה אני יכול לעשות? אתם תופסים מה אני יכול לעשות? חברים, אני לא צריך לפחד מאף אחד. מאף אחד בכלל. אני יכול לעשות את כל מה שאני רוצה. בין כה וכה אני עומד למות. בין כה וכה אני מת. אתם מבינים? אני יכול לעשות את כל מה שאני רוצה. אלוהים! אני יכול לעשות הכול. אלוהים! אני לא מפחד מאף אחד. אם אני רוצה, אני יכול ללכת לכל אסיפה – שימו לב, חברים, שאני אומר לכל אסיפה – ואני יכול להראות אצבע משולשת ליושב-ראש. אתם חושבים שאני לא יכול? אני יכול, חברים יקרים. זה כל העניין, שאני יכול לעשות הכול. בלי פחד מאף אחד. יש 140 מיליון אנשים בברית המועצות, וכל מיליון מפחד ממישהו, אבל לא אני. אני לא מפחד מאף אחד. מאף אחד. בין כה וכה אני עומד למות. בין כה וכה אני מת. תחזיקו אותי או שאני אתחיל לרקוד. היום אני שולט בכל האנשים. אני דיקטטור. אני צאר, חברים יקרים. אני יכול לעשות הכול. כל מה שאני רוצה, אני יכול לעשות. מה אני צריך לעשות? מה אני צריך לעשות עם הכוח המטורף הזה, חברים? אני רוצה לעשות משהו למען כל האנושות. אני יודע. אני יודע. יש! זה אלוהים! חברים, בדיוק ברגע הזה אני עומד לטלפן לקרמלין. לקרמלין. הלב האדום של הרפובליקה הסובייטית. אני אטלפן אליהם... ואני אדבר שם עם מישהו... ואני... ואני אקלל את האימא של האימא שלו. מה אתם אומרים על זה? הָאָ? (ניגש לטלפון.)

אָריסטאָר

אלוהים אדירים!

קלאופטרה

לא, אל תעשה את זה, סמיון סמיונוביץ'.

ילפיד

למה אתה עושה את זה ?

מרגריטה

הצילו !

סמיון

ששש ! (מרים את השפופרת). כשענק מדבר אל ענק, כולם צריכים לשתוק. תני לי את הקרמלין. זה בסדר, מותק, אין צורך לפחד. פשוט תני לי את הקרמלין. מי זה ? הקרמלין ? מדבר פודסקלינקוב. פוד-סקל-ני-קוב. אדם פרטי. א-דם פר-טי. תן לי משהו שם. לא איכפת לי, תן לי את הכי גדול שם. הוא לא שם ? טוב, אז תגיד לו בשמי שקראתי את מרקס ולא אהבתי אותו. שתוק ! אל תפריע לי. ואז אתה יכול לומר לו, שהם יכולים ללכת כולם ל... קלו ? קלו ? אלוהים !

(שומט את השפופרת בתדהמה.)

אריסטרך

מה קרה ?

סמיון

הם תלו.

ויקטור

תלו ?

ילפיד

את מי הם תלו ?

סמיון

את השפופרת. הם תלו את השפופרת. הפחדתי אותם. הם היו מבוהלים ממני. אתם מבינים את זה ? אתם תופסים את הסיטואציה ? הקרמלין פחד ממני ! מה אני, חברים ? מבהיל אפילו לנתח את זה. רק תחשבו על זה. מאז שהייתי ילד קטן רציתי להיות גאון, אבל ההורים שלי היו נגד זה.

למה חייתי? מה הייתי עד עכשיו? נתון סטטיסטי. חיים, החיים שלי – כמה שנים צחקתם עלי!
כמה שנים השפלתם אותי! אבל היום הגיעה השעה שלי. חיים – אני דורש סיפוק!

השעון מצלצל שתים-עשרה. דממת מוות.

מְרִיטָה

הגיעה השעה, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

מה, כבר? השעון שלך לא ממחר קצת, מְרִיטָה אֵיכְנוֹבְנָה?

מְרִיטָה

פִּינּוּ את השעונים לפי הדואר המרכזי, סְמִיּוֹן.

הפוגה.

אֶלְכְּסַנְדֵּר

בואו נשב בשקט רגע אחד.

כולם יושבים. פאוזת.

סְמִיּוֹן

נו, שלום חברים. (ניגש לעבר היציאה. חוזר, לוקח את בקבוק השמפניה ותוחב אותו לכיסו.) תסלחו לי... זה בשביל
שיהיה לי אומץ. (פונה לעבר היציאה.)

קוֹסְטָה

בוא לבקר אצלנו עוד פעם, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

לא, בפעם הבאה התור שלכם לבקר אצלי. (יוצא.)

מסך

מערכה רביעית

חדר בדירה של פוֹדְסְקָלְנִיקוֹב.

תמונה 1

סְרָפִימָה מערבבת גוֹגֵל מוֹגֵל.

סְרָפִימָה (שרה)

הסופה נהמה,

הגשם ניתך,

ברק האיר בסבך.

ללא הרף רעמו רעמים,

וסופה צווחה בסבך.

סְרָפִימָה וּמְרִיָּה (מהחדר הסמוך)

ללא הרף רעמו רעמים,

וסופה צווחה בסבך.

סְרָפִימָה (שרה)

"הו נומו גיבורים..."

מְרִיָּה (מהחדר הסמוך)

אימא ? אימא ?

סְרָפִימָה

מה את רוצה, מְרִיָּה ?

תמונה 2

מְרִיָּה מחזיקה מנורת נפט, ובתוכה מברשת לתלתלים.

מְרִיָּה

מה את חושבת שסִנְיָה יעדיף, תלתלים גדולים או קטנים?

סְרָפִימָה

מי יודע, מְרִיָּה?

מְרִיָּה

אבל מה אני צריכה לעשות?

סְרָפִימָה

אני חושבת שמה שאת צריכה לעשות, מְרִיָּה, זה לעשות תלתלים קטנים מקדימה וגדולים מאחורה. ככה לא תוכלי לפספס. (שרה.) "הו נומו גיבורים..."

מְרִיָּה

הוא צריך לחזור כל רגע, אימא. כדאי שתערכבי יותר מהר.

סְרָפִימָה

אני עובדת הכי מהר שאפשר. כבר ערבבתי בשביל כוס מלאה.

מְרִיָּה

איך הוא מטורף על גוֹגֵל מוֹגֵל.

סְרָפִימָה

היום מגיע לו לפנק קצת את עצמו.

(שרה:) "הו נומו גיבורים רכים,

רְעִים בסופה ובסער..."

מְרִיָּה

מה את חושבת, אימא? הוא יקבל את העבודה או לא?

סָרְפִימָה

איך את יכולה לשאול אפילו? ברור שהוא יקבל.

מָרְיָה

אם יגידו לו שאין עבודה, זה יהיה הסוף שלו.

סָרְפִימָה

מה זאת אומרת שאין עבודה ברוסיה? יש לנו כאן עבודה בשביל כל האנושות, וגם היא לא תספיק. צריך רק להזיז את עצמך.

מָרְיָה

אז איך זה שאין לכל אחד עבודה?

סָרְפִימָה

זה הכול עניין של פרוטקציה.

מָרְיָה

מה זאת אומרת?

סָרְפִימָה

כי יש כל כך הרבה מה לעשות ברוסיה, אבל אין מספיק פרוטקציה לעשות את הכול. למשל, בואי נגיד שיש מְשֵׁרָה פנויה באיזה מקום, אבל לאף אחד אין פרוטקציה להשיג אותה. במקרה הזה, מְשֵׁרָה, המְשֵׁרָה נשארת פנויה. אבל אם לְסִנְיָה יש פרוטקציה, תירגעי – הוא ישיג את העבודה.

מָרְיָה

את באמת חושבת שנתחיל חיים חדשים?

סָרְפִימָה

איך את יכולה לפקפק בזה?

(שרה) עם שחר קולי יהדהד,

יקרא לתהילה ומוות.

שתייהן

עם שחר קולי יהדהד,
יקרא לתהילה ומוות.

מְרִיָּה

של מי המכתב הזה ?

סְרָפִימָה

אָה, תזרקי אותו. זה בטח משהו ישן.

מְרִיָּה

לא, זה לא. הוא חתום ומופנה אלייך.

סְרָפִימָה

נו, אז תקראי לי אותו, מְשֶׁה.

מְרִיָּה

מה ? (קוראת:) "סְרָפִימָה אֵילִינִישְׁנָה הנכבדה. בזמן שתקראי את המכתב הזה, כבר לא אהיה בין החיים. בבקשה, תודיעי את זה לְמֶשֶׁה בעדינות".

סְרָפִימָה

אלוהים ישמור !

מְרִיָּה

חכי רגע. (קוראת:) "תשלחי את המעיל ואת קופסת הסיגריות שלי לאחי בִּלְלֵן. על החתום: סְמִיוֹן". איך זה יכול להיות ? מה זאת אומרת ? אוי, אלוהים ! (קורסת על המיטה בבכי.)

סְרָפִימָה

מְשֶׁה ! מְשֶׁה ! אל תבכי, למען השם, אל תבכי.

תמונה 3

הדלת נפתחת בתנופה. נכנסים אריסטך, האב ילפיד, אלכסנדר, כובענית, תופרת, ומרגריטה.

ילפיד

בכי, האלמנה פודסקלניקוב, בכי. חבקי את ילדייך והרימי את קולך בקינה: "איפה אבא שלכם? אבא שלכם איננו עוד. אבא שלכם איננו עוד ולא יהיה עוד לעולם".

אלכסנדר

הוא לא היה מעולם.

ילפיד

מה?

אלכסנדר

אני אומר לך, לא היה אבא.

ילפיד

למה?

אלכסנדר

כי לא היו ילדים.

ילפיד

אח... נו, הוא כבר לא יכול לתקן את זה. בכי, האלמנה פודסקלניקוב, בכי.

אריסטך

בוא נשair את זה ליותר מאוחר, בסדר האב ילפיד? הרשו לי לדבר. מריה לוקיאנובנה היקרה, הרשי לי לפנות אלייך עם בקשה קטנה בשם האינטליגנציה הרוסית. בעלך מת, אבל גופתו מלאת חיים. הוא חי בינינו בתור אמיתה חברתית. הבה נתמוך ביחד בחייו החדשים. ועכשיו, הנריטה סטפנובנה, גשי בבקשה למלא את חובתך.

כובענית

סליחה, מדאם. האם מדאם חושקת בכובע קש? או אולי היא תעדיף כובע לָבָד? אין ספק שזה כיסוי ראש אלגנטי להלוויה.

מְרִיָּה

אני לא רוצה כלום... בשביל מה?... אוי אלוהים...

מְרִיָּטָה

נו, מְרִיָּה לוקְנָאנוֹכְנָה, אל תהיי כזאת. זאת תהיה הלוויה עם סגנון. למה לך להיראות יותר גרוע מכולם?

סְרָפִימָה

איך היא תהיה עם סגנון, מְרִיָּטָה אִיכְנוֹכְנָה? אין לנו גרוש לקבור אותו.

אֶלְכְּסַנְדֵּר

אל תדאגי בקשר לזה, סְרָפִימָה אִילִינִישְנָה. האנשים האלה יממנו בלי הגבלה את כל ההוצאות – מהקבורה ועד תפירת בגדי האבלות שלכן.

תופרת

שנתחיל לקחת מידות, מדאם?

מְרִיָּה

חברים... אני לא יכולה... תעזבו אותי לבד, בבקשה...

אֶרִיסְטוֹן

אין צורך בדמעות של אלמנה. בעלך מת גיבור. בשביל מה לבכות?

מְרִיָּה

אבל איך אני אחיה?...

אֶרִיסְטוֹן

אני אומר לך איך, מְרִיָּה לוקְנָאנוֹכְנָה. תחיי בדיוק כמו שבעלך מת, כי הוא מת במוות שראוי לחקות אותו.

תופרת

(מודדת) האורך מקדימה : ארבעים ואחד.

אָריסטֶךְ

לבד, לבד לגמרי, ועם אקדח ביד, הוא יצא אל דרך המלך של ההיסטוריה הרוסית שלנו.

תופרת

(מודדת) רוחב הישבן : תשעים וארבעה.

אָריסטֶךְ

שם הוא נפל ושם הוא שוכב עכשיו...

סָרְפִימָה

איפה ?

אָלֶפְסֶנְדֶּר

על אם הדרך של ההיסטוריה, סָרְפִימָה אֵילִינִישֶׁנָה.

סָרְפִימָה

איפה זה ? מחוץ לעיר, לא ?

אָלֶפְסֶנְדֶּר

קצת יותר רחוק.

אָריסטֶךְ

הוא שוכב שם בתור אבן-נגף מטילת אימה, שכולם נתקלים בה.

תופרת

אולי את רוצה להחיות את זה קצת עם תחרה ?

אָריסטֶךְ

הבה נקווה שמי שילך היום בדרך הזאת, מְרִיזָה לוקֶאֶנוֹבְנָה, ימער על גופתו של פּוֹדְסֶקֶלְנִיקוֹב.

כובענית

כובע נהדר, נכון? השם שלו זה "כובע פנטזיה". אנחנו יכולות להכין אותו גם עם קרפ מסביב לשוליים, כמו פעמון כזה.

אריסטון

וכשהאיש הזה ימעד, מריה לוקיאנובנה, ברור שהוא יסתכל מתחת לרגליו. וכשהוא יסתכל מתחת לרגליו, ברור שהוא יראה אותנו. ואנחנו נאמר לו...

כובענית

שננסה לחבוש אותו, מדאם?

אריסטון

אתה – מדינאי ואדריכל החיים, הצועד לאורך דרך ההיסטוריה – שים לב לגופתו של פודסקלניקוב!

סרפמה

שימי לב.

מרגריטה

ועכשיו קצת לצד.

כובענית

Voila, מהמם!

אריסטון

וכשישים לב, הוא ישאל אותנו: "מה פירוש הדבר, הגופה הזאת של פודסקלניקוב?" ואנחנו נענה לו: "זאת הביקורת שלנו על מה שעשיתם".

תופרת

את רוצה את זה עם קפלים? או את מעדיפה שזה יתרחב למטה?

אריסטון

כן, מריה לוקיאנובנה, בעלך מת גיבור.

מְרִיָּה

אפשר שהקפלים יתרחבו למטה ?

אָרִיסְטוֹרְךָ

כבוד ותהילה לבעלה של האלמנה פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹבָה ! כבוד ותהילה לאשתו של המנוח היקר !

סֶרְפִימָה

דרך אגב, איפה הוא ?

אָרִיסְטוֹרְךָ

תצטרכו לשאול את המשטרה. נעזוב אתכן עכשיו, מְרִיָּה לוקְנָאנוֹבְנָה, אבל תכף נחזור. לא ננטוש אתכן בשעתכן הקשה. לא בכיתי כשאימא שלי נפטרה, אימא שלי המסכנה, אבל עכשיו... עכשיו... מְרִיָּה לוקְנָאנוֹבְנָה, הרשי לי לנשק אותך בשם כל הנוכחים. (מנשק אותה.)

אֶלְכְּסַנְדֵּר

הרשי גם לי.

מֶרְגֵּרִיטָה

אֶלְכְּסַנְדֵּר !

כולם יוצאים חוץ מסֶרְפִימָה ומְרִיָּה.

תמונה 4

מְרִיָּה וסְרָפִימָה.

סְרָפִימָה

איזה אנשים נחמדים. את רואה, מְשֶׁה, יש עוד אנשים טובים בעולם.

מְרִיָּה

אנשים, כן, אימא. אבל אין סְמִיּוֹן.

סְרָפִימָה

סְמִיּוֹן שלנו נפטר ! אהוב לבנו נפטר ! מתי באים למדוד את השמלה שלך ?

מְרִיָּה

היום בשלוש. אצל התופרת. הנה הכרטיס שלה.

סְרָפִימָה

"La boutique de Madame Sofie". יקר, בטח.

מְרִיָּה

לא זול, זה בטוח. אפשר לראות לפי התנועות שלה.

סְרָפִימָה

כדאי שתוריד את הכובע לפני שתהרסי אותו.

מְרִיָּה

אז מה אם אני אהרוס אותו ? כבר לא איכפת לי משום דבר, אימא. איך אני אמשיך ? מה אני צריכה את החיים המקוללים שלי, אם לא הייתי מאושרת בהם אפילו פעם אחת ? מקודם היה לי את סְנִיָּה, אבל לא היה לי כובע. עכשיו יש לי כובע, אבל אין לי את סְנִיָּה. אוי אלוהים, למה אתה לא יכול לתת לנו את הכול בבת אחת ?

נקישה בדלת.

סְרִימָה

מי זה ?

תמונה 5

שני טיפוסים חשודים נושאים לתוך החדר את גופתו חסרת החיים של סמיון.

מִרְיָה

אימא ! אלוהים ישמור !

סָרְפִימָה

בשם כל הקדושים ! לכאן ! שימו אותו כאן.

מִרְיָה

סָנִיָה, מתוק שלי. סָנִיָה, מה עשית ?

איש א

אין לך כבר מה לעשות עכשיו. אבסורד הגורל.

איש ב

כן, כמו שאומרים, היינו שם חמש-עשרה שניות מאוחר מדי.

סָרְפִימָה

ראיתם כשזה קרה ?

איש ב

לא החמצנו כלום.

איש א

נכון, בהתחלה לא שמנו לב למצב שלו, אבל אז הוא אמר: "קחו אותי הביתה, בסדר?" אתם לא תאמינו. התרחקנו קצת, ואז הוא נעלם מאחורי עץ אחד, עמד שם דקה, ופתאום – בום ! – הוא נפל כמו אבן. רצנו לשם, ברור, אבל זה היה מאוחר מדי. כשהגענו לשם הוא היה מת עד העצם.

איש ב

אפשר לומר שהוא הלך לכל הרוחות.

מְרִיָּה בוכה.

איש א

את חושבת שהיא תבכה ככה עוד הרבה זמן?

סְרָפִימָה

אני מקווה שהיא תתגבר על זה תוך שנה-שנתיים.

איש א

שנה-שנתיים? אז אין לנו סיבה לחכות כאן. בוא נלך.

שני האנשים יוצאים.

תמונה 6

סְרַפִּימָה, מְרִיָּה, וגופתו של סְמִיּוֹן.

מְרִיָּה

אימא ואני ניסינו להציל אותך, סְמִיּוֹן, אבל עכשיו אתה מת.

סְמִיּוֹן

מת? מי מת? אני מת? אוי אלוהים, תחזיקו אותי!

מְרִיָּה וסְרַפִּימָה

הצילו!

סְמִיּוֹן

תחזיקו אותי, תמשכו אותי למטה! אני עף, אני עף! הללו-יה! הללו-יה!

מְרִיָּה

סְנִיָּה! סְנִיָּה!

סְרַפִּימָה

סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'!

סְמִיּוֹן

של מי הקול הזה?

מְרִיָּה

זאת אני, מְרִיָּה.

סְמִיּוֹן

מְרִיָּה? איזו מְרִיָּה? זאת שילדה את ישו? האימא של אלוהים בעצמו? אימא של אלוהים, זאת לא אשמתי.

מְרִיָּה

מה קורה לך, סְנִיָּה? זאת אני, מְרִיָּה.

סְמִיּוֹן

מריה? אני מצטער, לא זיהיתי אותך. תרשי לי להציג את עצמי: אני הנשמה של פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב.

מְרִיָּה

אימא, הוא התחרפן לגמרי.

סְרָפִימָה

איפה היית, סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ' ? מה עשית ?

סְמִיּוֹן

סבלתי.

סְרָפִימָה

מה זאת אומרת סבלת ?

סְמִיּוֹן

אבינו שבשמיים, אל תחשוב שאני משקר. יש לי כל זכות להיכנס בשערי השמיים. אבינו שבשמיים, אם תצווה עליי — אני אשיר וארקוד בשבילך. (שר:) "תהילה לאל במרומים, שלום על הארץ..."

סְרָפִימָה

מה קורה לך ? צא מזה !

סְמִיּוֹן

אבינו שבשמיים —

סְרָפִימָה

אני לא אבא שלך, סְמִיּוֹן סְמִיוֹנוֹבִיץ' ! אני החותנת שלך.

סְמִיּוֹן

מה ?

סְרַפִּימָה

החותנת שלך, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

סְמִיּוֹן

החותנת שלי ? נו, נו, מה את יודעת. מתי התפגרת, סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה ?

מָרְיָה

הוא בהזיות. הוא בטח פצע את עצמו איפה שהוא. (רוכנת מעליו). סְנֶיָה, מותק, איפה... איחס !

סְרַפִּימָה

מה קרה ?

מָרְיָה

תריחי.

סְרַפִּימָה

מזל טוב, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ' ! באיזה חבית שחית הפעם ?

סְמִיּוֹן

כרוב קדוש ! שָׂרָף מהולל ! סְרַפִּימָה אֵילִינִישְׁנָה הידועה לתהילה, תגידי לי: לאן צריך ללכת כדי להצטרף לשאר המלאכים ? את במקרה יודעת ?

מָרְיָה

הנה הוא מתחיל עוד פעם.

סְרַפִּימָה

תביאי דלי. קדימה, תשפכי עליו מים. מהר. תשפכי עליו מים. אל תפחדי.

סְמִיּוֹן

איפה אני ? ... אוי, אלוהים... איזה עולם זה ? העולם הבא או העולם הזה ?

סָרְפִימָה

הזה, הזה.

מְרִיָּה

מה אתה מתכנן, בטלן? קודם-כל אתה משאיר פתק שהלכת לירות בעצמך, ובמקום זה אתה הולך ומשתכר. בן כלבה! כמעט הרגת אותי. תראה אותי, תראה את העיניים האדומות שלי, איך שאני שופכת דמעות כמו מים. האנמיה שלי לא מספיקה לך?

סְמִיוֹן

חכי רגע.

מְרִיָּה

לא, אתה תחכה רגע! תראה את העיניים האדומות שלי, איך שאני שופכת דמעות כמו מים. האנמיה שלי לא מספיקה לך? תראה את האלמנה המתאבלת, כשאתה, אתה אפילו לא מת, אתה סתם שיכור. מה אתה מנסה לעשות, לשלוח אותי לקבר? מה אתה שותק? תענה כשמדברים אליך!

סְמִיוֹן

חכי רגע.

מְרִיָּה

נו?

סְמִיוֹן

מה השעה?

מְרִיָּה

מה השעה, הוא שואל. שתיים.

סְמִיוֹן

שתיים. איך זה קרה? אוי אלוהים! בשתים-עשרה בצהריים, מְשָׁה, בשתים-עשרה הייתי אמור ל... חכי רגע. מתי באתי לכאן?

סָרְפִימָה

לא באת, סָמִיּוֹן סָמִיּוֹנוֹבִיץ', הביאו אותך.

סָמִיּוֹן

מי הביא אותי ?

סָרְפִימָה

שני טיפוסים דוחים.

סָמִיּוֹן

שני טיפוסים... כן... עכשיו אני זוכר... אני זוכר משהו... הם ישבו לידי וכולנו... זה נכון, רוקנו את הבקבוק...

מָרְיָה

אז עכשיו אתה שותה ישר מהבקבוק? בטלן !

סָמִיּוֹן

עשיתי את זה בשביל לתפוס אומץ, מְשֶׁה. לתפוס אומץ. שתיתי ושתיתי ושתיתי. וכשזה הגיע לבקבוק האחרון הלכתי מאחורי עץ אחד, וחשבתי – אני אשתה את האחרון ואז אני אוכל לעשות את זה. את יודעת מה? שתיתי את הבקבוק האחרון, אבל עדיין לא יכולתי לעשות את זה.

מָרְיָה

בשביל מה התחלת עם כל הקומדיה הזאת? מה היה רע לך בחיים?

סָמִיּוֹן

מישהו כבר היה כאן?

סָרְפִימָה

קבוצה של אנשים מאוד מכובדים.

סָמִיּוֹן

מה הם עשו?

סָרְפִימָה

הם אמרו מילים יפות וניחמו אותנו.

מָרְיָה

הם אמרו שהם ישלמו את כל ההוצאות לקבורה שלך. הם אמרו: "בעלך מת גיבור".

סָרְפִימָה

איזה בושה! איך נסתכל להם עכשיו בעיניים?

מָרְיָה

הם יבקשו את כל הכסף שלהם בחזרה.

סָרְפִימָה

עכשיו, ברגע הזה, בטח תופרים לה שמלה להלוויה. ואיזה תופרת – מדאם סופי! זה יעלה לך לא מעט, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'.

מָרְיָה

אם יש לנו מזל, אולי היא לא התחילה לעבוד. בואי, אימא, בואי ניגש מייד לסופי.

סְמִיּוֹן

חכו רגע. לא הכול אבוד. אני עוד יכול לירות בעצמי.

מָרְיָה

די כבר, סְמִיּוֹן! אתה עוד פעם מתחיל עם הבלגן הזה? בואי נלך לסופי, אימא.

סְמִיּוֹן

אני אירה בעצמי. אתן תראו. אני אירה בעצמי.

סָרְפִימָה

תירה בעצמך? אל תצחיק אותי, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. עדיף שתלך להכין קצת תה.

מָרְיָה וסָרְפִימָה יוצאות בריצה.

הן לא האמינו לי. הן לא האמינו לי. אפילו מִשָּׁח לא האמינה לי. בסדר. את תתחרטי על זה כמו שצריך, מְשָׁח. איפה זה ? הנזה. (שולף את האקדח). אני צריך לעשות את זה מייד, בלי לחשוב, ישר בלב. מוות מידי. (מכוון את האקדח לליבו). מוות מידי. או, אולי לא. עדיף בפה. בפה זה יותר מידי. (תוחב את האקדח לפיו. שולף אותו). אני אספור עד שלוש. (תוחב אותו לפיו). אַאָ... אַאָ... אַאָ... (שולף אותו). או, אולי לא. עדיף לספור עד 1000. (תוחב אותו לפיו). אַאָ... אַאָ... אַאָ... אַאָ... אַאָ... אַאָ... אַאָ... אַאָ... (שולף אותו). לא, אם אתה מתכוון לספור, אתה צריך לעשות את זה בלב. (מכוון את האקדח לליבו). אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע, שמונה, תשע... רק פחדן סופר עד 1000. אתה צריך לעשות את זה מייד, בהחלטיות. אני אספור עד מאה, ו – בום ! לא, עדיף עד חמש-עשרה. זהו זה. (מכוון שוב את האקדח לליבו). אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע, שמונה, תשע, עשר, אחת-עשרה, שתים-עשרה, שלוש-עשרה, ארבע-עשרה... או אולי עדיף לא לספור בכלל, ולעשות את זה בפה. (תוחב את האקדח לפיו. שולף אותו). אבל אם תעשה את זה בפה, לאן ילך הכדור ? ישר לכאן, לתוך הראש שלך. איזה בזבז ראש. אני מתכוון, הפנים שלי נמצאים בראש שלי, חברים יקרים. עדיף לעשות את זה בלב. אבל קודם כל אתה צריך למשוש מסביב, כדי למצוא איפה הוא פועם הכי חזק. כאן. הוא פועם כאן. והוא פועם כאן. וגם כאן ! אלוהים, איזה לב גדול. הוא פועם בכל מקום שאתה נוגע. הוא פועם כל כך חזק עד שהוא עומד להתפוצץ ! אלוהים, אם אני אמרת מהתקפת לב, אני לא אספיק לירות בעצמי. אסור לי למות, אסור לי למות. אני צריך לחיות, לחיות, לחיות... כדי שאני אוכל לירות בעצמי. אני לא אספיק, אני לא אספיק. אוי, אני עומד להיחנק. רגע, עוד רגע. תפעם, בן זונה ! תפעם, לכל הרוחות !

(האקדח נשמט מידי, הוא נופל.) מאוחר מדי... אני גמור. אלוהים, מה קורה פה ? ...

תמונה 8

נכנסים שני ילדים עם זרים ענקיים עטופים בנייר.

ילד א'

המנוח גר כאן ?

סמיון

מי ?

ילד א'

שאלתי אותך אם המנוח גר כאן או לא ?

סמיון

מי אתם ? מאיפה אתם ?

ילד ב'

אנחנו מ"מנוחת עולמים".

סמיון

"מנוחת עולמים" ?

ילד ב'

מהסלון להלוויות "מנוחת עולמים". קבל אותם, בבקשה. (מניח את הזרים.)

סמיון

מה זה ?

הילדים מסירים את הכיסוי.

(סמיון קורא את מה שכתוב על הסרטים:) "נוח בשלום, סמיון פודסקלניקוב. אתה גיבור". (קורא בצד השני:) "מעריצי מותך". (קורא עוד אחד:) "לסנֶיָה הבלתי נשכח שלי, לחתן שלי ולקורבן המערכת. החותנת שלך המתאבלת עליך קשות".

ילד א'
הם בשבילך ?

סמיון
כן, בשבילי... כלומר, בשבילנו.

ילד א'
תחתום כאן, בבקשה. (מגיש לו פנקס חשבוניות). לא, כאן.

סמיון
(קורא:) "חשבונית על שישה זרי הלוויה".

שני הילדים
להתראות.

הילדים יוצאים.

סְמִיּוֹן מִיִּשְׁרָאֵל סֵרַט עַל זֶר. הַכְּתָב בְּצֶרֶפְתִּית.

סְמִיּוֹן

(קורא:) "Pour mon Simon". מה? Pour מי? זה לא אני. (רץ אל הדלת.) ילדים, חכו! (הפוגה.) נו טוב, מה זה משנה. (ניגש לזר אחר, קורא:) "אל תגידו לי שהוא מת. הוא חי! רְאִיָּה שֶׁלֶךְ". אוי אלוהים, היא עלתה על זה. היא עלתה על זה, הכלבה. איפה האקדח שלי? מהר! עכשיו אני עושה את זה! (מרים את האקדח.) את אומרת שהוא חי? בסדר. עכשיו תראי כמה הוא חי. עכשיו תראי. (מצמיד את האקדח לרקתו.) נוח בשלום, סְמִיּוֹן סְמִיּוֹנוֹבִיץ'. אתה גיבור. אתה גיבור. אתה גיבור, פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב. תישן (שומט את ידו.) אני אולי גיבור, אבל לישון זה מעל לכוח שלי. אין סיכוי שאני אוכל לישון, חברים. אני כנראה עייף מדי. עייף נורא. אני רק אשב קצת ואנוח. כן, כן, כן. אני אשב עם העיתון ואנוח. ואז אני אוכל להמשיך במרץ. (מתיישב. אוסף את העיתון וקורא:) "חדשות חוץ". חדשות חוץ מסביב לעולם... איזה אוסף הבלים בהשוואה לבעיות של בן-אדם אחד. (הופך דף. קורא:) "חדשות היום". "נער בן שמונה-עשרה שתה חומצה..." הנה לכם חדשות בינלאומיות אמיתיות. (קורא:) "אזרח לא מזוהה נדרס על-ידי חשמלית בפנינת הרחובות סְמִיּוֹנוֹבִיץְקָה וּפְּרֶפְנִי. גופתו של האלמוני נשלחה לחדר המתים בבית החולים פִּילְטוֹב". הנה איש עם מזל! רגע אחד הוא הולך ולא חושב על שום דבר, ופתאום – פוף! – הוא גמור. אבל אני... אני ממשיך לחשוב ולחשוב ולא יכול לגמור את עצמי. אולי בגלל שאני ממשיך לחשוב על זה. כן, כן, כן. עכשיו תפסתי! אתה פשוט צריך לקחת את עצמך בידים, לזרוק הכול הצידה, לשכוח הכול, לצחוק, לצחוק עד שהבטן תכאב לך, ואז להיכנס בזה כמו חשמלית דוהרת. כן, כן, כן. רק תדמיין שהכול יפה, נפלא, נהדר, ואז אתה הולך לך כאילו אתה לא חושב על כלום, ואז אולי אתה מתחיל לשיר איזה משהו קטן. כן, כן, כן, אתה מתחיל לשיר לך. (מתחיל לשיר:)

"כשהיינו ילדים

עם חיתולים לבנבנים,

נישקה אותנו אימא,

וגם אבא ודוד וניה.

כשגדלנו, התבגרנו,

בחורות נישקו אותנו,

נשיקה, עוד נשיקה,

והופָּלָה – למיטה!"

לעזאזל ! אתה שומע את היללה של הטרומבון ההוא ? החשמלית מתקרבת במהירות. (ביד מתוחה
הוא מקרב את האקרח לראשו.) איזה צליל מקסים... (עוצר את ידו.) איזה צליל... לא, לא יכול. איזה צלי...
לא יכול. לעזאזל, זה נשמע נפלא – טרומבון... לעזא... לעזאזל... לעזאזל הכול ! אני לא יכול
לעשות את זה !

קול מאחורי הדלת

קדימה, אל תגררו ! תרימו, תרימו !

תמונה 10

שלושה גברים נושאים פנימה ארון קבורה.

איש א'

תביאו את זה לשם. לשם! הלו, לאן אתם הולכים? שימו אותו על השולחן.

הם מניחים את ארון הקבורה על השולחן.

יופי. זהו.

סמיון

תודה רבה לכם, רבותי. תודה רבה.

איש א'

אז איפה הוא?

סמיון

מי?

איש א'

פודֶסֶקְלִינְקוב. זה שהלך פִּיפֶן.

סמיון

כאן.

איש א'

איפה?

סמיון

כלומר, לא כאן... הוא עדיין לא כאן, אבל תכף הוא יהיה כאן. הוא צפוי להגיע בכל רגע.

איש א'

אתה בטח מרחם על המנוח.

סמיון

חברים, אין לכם מושג עד כמה !

איש א'

כן, גם אני תמיד מרחם על אנשים מתים. מה עם איזה טיפ קטן על המאמץ ?

סמיון

בטח, בטח.

איש א'

יאללה, שיהיה במזל.

שלושת האנשים יוצאים.

תמונה 11

סְמִיּוֹן עומד קפוא במשך רגעים אחדים, אחרי כן הוא ניגש לארון הקבורה. הוא הולך מסביבו, מציץ בתוכו, חובט בכריות, ומסדר את הזרים מסביבו. הוא שולף את האקדח מכיסו ומצמיד אותו לרקתו. הוא שומט את ידו. ניגש למראה ומכסה אותה בבד שחור. שוב מצמיד את האקדח לרקתו. הפוגה.

סְמִיּוֹן

מסיבה כלשהי, המדענים לא מצאו עדיין דרך שתירה בעצמך ולא תרגיש את זה. למשל, למה אתה לא יכול לירות בעצמך תחת השפעה של סמי הרדמה? ועוד קוראים להם מיטיבי האנושות. בני כלבה, זה מה שהם! ריבונו של עולם – אתה שמעניק חיים – תן לי כוח לגמור את עצמי. אתה לא רואה שאני לא יכול לעשות את זה בעצמי? אתה לא רואה? ...

תמונה 12

מְרִיָּה וסְרָפִימָה נכנסות לחדר בריצה.

מְרִיָּה

הם באים !

סְמִיּוֹן

מי בא ?

מְרִיָּה

כולם באים !

מְרִיָּה וסְרָפִימָה בורחות מהחדר.

תמונה 13

סְמִיּוֹן דוהר בחדר במעגלים. שומעים קבוצה רועשת מתקרבת.

סְמִיּוֹן

אלוהים ! אלוהים !

הרעש מתגבר ומתקרב.

אלוהים ! (הוא קופץ על השולחן) **אלוהים !** (מזנק לתוך ארון הקבורה.)

הרעש מתגבר ומתקרב.

אני אחכה כאן, וכשהם ילכו אני אעשה את זה. אני אעשה את זה פעם אחת ולתמיד.

שוכב בארון.

תמונה 14

אַרִיסְטוֹטֶלֶס, פּוֹנֶצ'יב, אֶלְקֶסַנְדֶּר, מְרִגְרִיטָה, רֵאִיסָה, הָאב יִלְפִידִי, יְגוֹר, זִינְקָה פֶּדֶסְפֶּן, גְּרוֹוִינָה, עוֹזֵר הַכּוֹמֵר וּמִקְהֶלֶת
הַכְנֶסִיָּה נִכְנָסִים מִבַּעַד לַדִּלְתוֹת הַפֶּתוּחוֹת לְרוּחָהּ. כּוֹלָם לְבוּשִׁים בְּבִגְדֵי אֲבִלוֹת, רַבִּים נוֹשָׂאִים פְּרָחִים. מְרִיָּה
וְסֶרְפִימָה הַמְבוּעֶתוֹת – שְׁתֵּיהֶן עִם הַגֵּב לְקֹהֶל – מִנְסוֹת כָּל יְכוּלָתָן לְחִסּוֹם בְּזוּרְעוֹת פְּשׁוּקוֹת אֶת הַקְּבוּצָה.

מְרִיָּה

תְּשִׁימוּ אֶת עֲצָמְכֶם בְּנַעֲלִים שְׁלוֹ. אֲנָשִׁים לֹא רוֹצִים לָמוֹת. הֵם לֹא רוֹצִים לָמוֹת. מִי אִשָּׁם בְּזֵה,
חֲבֵרִים ?

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

הָאִשְׁמָה בְּאַחֲרִים, מְרִיָּה לֹקְיָאֲנוֹכְנָה, לֹא בְנוּ.

סֶרְפִימָה

אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא מְאֻשִּׁימִים אֶתְכֶם, חֲבֵרִים יְקָרִים.

מְרִיָּה

אֲזַרְחִים, יֵשׁ לִי שְׂאֵלָה אֵלֵיכֶם: אֵיךְ תִּתְיַחֲסוּ אֵלַי עַכְשִׁיו, אַחֲרֵי כָּל הַסִּיפּוֹר עִם בַּעֲלִי ?

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

נִמְלֵא אֶת מִקְוָמוֹ שֶׁל בַּעֲלֶךְ, מְרִיָּה לֹקְיָאֲנוֹכְנָה. כּוֹלְנוּ נוֹשִׁיט כְּתָף.

סֶמִּיוֹן

(בֶּאֱרוֹן הַקְּבוּרָה) זֶה כָּל מָה שֶׁהֵייתִי צָרִיךְ.

מְרִיָּה

לֹא יָדַעְנוּ עַל זֶה כָּלֹם. הוּא בַּעֲצָמוֹ יִסְפֹּר לָכֶם. סֶנְיָה, סָ... (רואה אותו בארון.) אָה !

אַרִיסְטוֹטֶלֶס

כִּיסָא לֹא־לִמְנָה ! מַהֲרָה, יְגוֹר טִימוֹפֶיבִּיץ' !

סֶרְפִימָה

(רָצָה לַעֲבֹר מְרִיָּה) מַה הָעֲנִיין ? (רואה את סֶמִּיוֹן בארון.) אִמָּא'לָה !

פונצ'יוב

תביא עוד אחד לחותנת.

יגור מביא שני כסאות. כמה אנשים מתרוצצים בין האם לבת. אחרים ניגשים לארון הקבורה.

מרגריטה

הוא נראה חי !

זינקה פדספן

אבל האף שלו נראה מת.

מריה

אההה ! תנו לי לגשת אליו ! תנו לי לגשת ! הוא לא מת, הוא רק קצת שתוי. הוא יישן קצת ויתעורר כמו חדש, יגור טימוֹפֶיבִיץ'.

יגור

תירגעי, מריה לוקיאנובנה. הוא לא יתעורר.

מריה

הוא חי, הוא חי, אני אומרת לכם.

רַאיֶסָה

תקשיבו לכאב שלה.

גרוינקה

נראה שהשתחרר לה איזה בורג.

אריסטך

קחו אותה לחדר השני.

מריה

סְנִיָה ! סְנִיָה !

סרפיקה

סמיון סמיונוביץ', קום !

זינקה פדספן

תראו, גם הזקנה התחרפנה יחד עם הבת שלה.

אלקסנדר

קח לשם גם את הזקנה, יגור טימופייביץ'.

מריה

הוא חי ! הוא חי !

יגור מוציא לחדר הסמוך את מריה וסרפיקה.

תמונה 15

גְּרוּנְיָה

הכול בסדר עם הגיברת הזאת?

מְרִגְרִיטָה

כבר שמעתי דברים יותר בסדר מזה.

קולה של מְרִיָּה

(מהחדר הסמוך) הוא חי! הוא חי!

רְאִיסָה

תקשיבו לסבל שלה, אישה מסכנה.

אֶלְפִּסְנֶדֶר

זה תמיד ככה בהתחלה, רְאִיסָה פִּילִיפּוֹכְנָה, ואז די, אתה לא יכול יותר. אני יודע, רק עכשיו קברתי את אשתי. לא יכולתי לישון בלילות. אם את לא מאמינה לי, תשאלי את מְרִגְרִיטָה איכְנוֹכְנָה.

מְרִגְרִיטָה

אֶלְפִּסְנֶדֶר!

קולה של מְרִיָּה

סְנִיָּה! סְנִיָּה! תתעורר!

גְּרוּנְיָה

תשמעו איך היא ממשיכה.

זִינְקָה פֶּדֶסְפֶּן

בואו נלך להסתכל עליה. זה משהו שצריך לראות.

כל הנשים רצות לחדר הסמוך.

תמונה 16

אַרִיסְטֹרַךְ, אֶלְפִסְנֶדֶר, האב יִלְפִידִי, פּוֹנֶצֶ'יוב, וִיקָטוֹר.

אֶלְפִסְנֶדֶר

לא ! רגע אחד. תרשו לי להציג שאלה לא ממש מעודנת. מתי אתם מתכוונים לשלם לי ?

פּוֹנֶצֶ'יוב

לשלם על מה ?

אֶלְפִסְנֶדֶר

מה זאת אומרת, על מה ? על הגופה. קיבלתם את הסחורה (מצביע על הגופה), עכשיו אני רוצה מזומן בידיים. החשבון פשוט.

אַרִיסְטֹרַךְ

רק על כסף אתה מדבר, החבר קֶלְבוֹשֶׁקִין. אתה לא מאמין באידיאולוגיות ?

אֶלְפִסְנֶדֶר

אני מאמין באידיאולוגיות שמאכילות אותי, אַרִיסְטֹרַךְ דֹמִינִיקוֹבִיץ'.

אַרִיסְטֹרַךְ

רק האידיאולוגיה השליטה יכולה להאכיל אותך. אם תעזור לאידיאולוגיה שלנו לשלוט, היא תאכיל אותך.

ויקטור

המאבק על האידיאולוגיה, הוא המאבק על הלחם.

אֶלְפִסְנֶדֶר

אני מעדיף פחות אידיאולוגיות ויותר לחם. בואו נסגור את החשבון שלנו, חברים.

אַרִיסְטֹרַךְ

רק תרשה לי להזכיר לך שעדיין לא מלאת את כל ההתחייבויות שלך.

אַלְפֶסְנֶדֶר

למה אתה מתכוון ?

אַרִיסְטֶרְךְ

הכנת עותקים של פתק ההתאבדות ?

אַלְפֶסְנֶדֶר

הפקידה עובדת על זה ממש עכשיו, אַרִיסְטֶרְךְ דֹמִינִיקוֹבִיץ'.

אַרִיסְטֶרְךְ

אז קדימה, להפיץ אותם. הירייה נורתה, והעולם צריך לשמוע אותה.

יִלְפִידִי

אתה בונה על תהודה רחבה, מה ?

אַרִיסְטֶרְךְ

בונה גם בונה, האב יִלְפִידִי, אבל האמת היא שאני קצת מודאג. בגילוי לב, חברים יקרים, אני מוכרח להודות שהמנוח שלנו הוא לא בדיוק דוגמית מרשימה. אילו איזו דמות חברתית בולטת הייתה יורה בעצמה במקומו – למשל, סופר כמו גורקי או איזה שר – הייתי מרוצה יותר.

סְמִיוֹן

(מתוך הארון) אני חושב שזה רעיון גדול.

וִיקְטוֹר

כאן בדיוק נמצאת הטעות שלך. לא הארוחה חשובה, אלא איך מגישים אותה. אותנו לא צריך לעניין של מי הייתה הגופה. הסוד הוא איך להגיש אותה, להציג אותה, אַרִיסְטֶרְךְ דֹמִינִיקוֹבִיץ'. תשמע, רק אתמול דיברתי עם פֶּדְיָה פֶּטוֹנִין על פּוֹדְסֶקְלִנְקוֹב. המצאתי עליו ניסים ונפלאות, עד שפֶּטוֹנִין התאהב בדיוקן שתיארתי לו. אז עכשיו שפּוֹדְסֶקְלִנְקוֹב מת, מה פֶּטוֹנִין יכול לומר על היצירה שלי ? שום כלום, חוץ מזה שהיא דומה למקור כמו שתי טיפות מים. למוות עצמו אין שום משמעות. המוות לא מדבק, אבל הסיבות למוות כן, ואנחנו חופשיים להמציא כל סיבה שנבחר.

אַריסטאָט

חברים, אנחנו צריכים לגרום לאנשים להתלחש. זה העיקר.

יִלְפִידִי

נניח אותו בכנסייה ליומיים-שלושה ונערוך לו טקס פרידה הולם.

אַריסטאָט

צעד נבון. (לאָקסנֶדֶר) לך להשיג לנו כמה אנשים לשאת את הארון.

אַלְקֶסנֶדֶר יוצא.

תמונה 17

האב ילפיד, אריסטך, פונצ'יוב, ויקטור, עוזר הכומר וחברי מקהלת הכנסייה.

ילפיד

שנתחיל ?

עוזר הכומר

בבקשה, האב ילפיד. התחל בתפילות.

פונצ'יוב

נראה שאנחנו מתחילים.

תמונה 18

אותן דמויות, ובנוסף להן: יגור, מריה, סרפיקה, גרונקה, זינקה פדספן, מרגריטה וראיטה.

ילפדי

יתברך האל הכל יכול, מעתה ועד עולם.

מקהלה

אמן.

מריה

מה אתה עושה? איך אתה יכול לקרוא תפילת אשכבה על איש חי? מה אתה עושה?

עוזר הכומר

בואו נתפלל כולנו ביחד.

מריה

מה אתה עושה? תעזוב אותי.

מקהלה

אלוהינו, חוס ורחם עלינו.

סרפיקה

הצילו!

עוזר הכומר

אלוהינו, אנחנו מתפללים אליך לעילוי נשמתו של המנוח.

מקהלה

אלוהינו, חוס ורחם עלינו.

תמונה 19

נשים וגברים אחדים מציצים מבעד לדלת. ביניהם מצוי הצעיר החירש-אילם (מתמונות 27-29 במערכה השנייה).

מְרִיטָה

גם אתם רוצים להסתכל ? תיכנסו. תצטרפו אלינו, חברים.

כולם נכנסים. החירש-אילם עומד ליד ארון הקבורה ומדליק נר.

עוזר הכומר

אלוהינו, אנחנו מתפללים אליך למחול על חטאיו של עבדך העניו, יקירנו, המנוח סִימון.

מְרִיָה

מה אתה עושה ?

מקהלה

אלוהינו, חוס ורחם עלינו.

מְרִיָה

משטרה !

עוזר הכומר

יתברך זכרו של עבד אלוהים העניו, סִימון, וינוח לעד על משכבו.

משה

משטרה !

עוזר הכומר

תסגרו את החלונות, את החלונות. ינוח בשלום על משכבו, יהי זכרו ברוך. נתפלל לאלוהינו.

מקהלה

אלוהינו, חוס ורחם עלינו.

עוזר הכומר

מָחַל עַל חַטָּאיוֹ.

אַרִיסְטוֹרְךָ

שָׁמַע רִגְעָה, הָאֵב יִלְפִידִי. אַתָּה לֹא יָכוֹל לִזְרוֹת אֶת זֶה מַעֲטָה? אֵין סָפֵק, אֱלֹהֵי דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, אֲבָל בְּהִתְחַשֵּׁב בַּחֲבוּרָה כָּאֵן, אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאֶפְשֶׁר לַחֲתוֹךְ אֶת מָה שֶׁלֹּא נֶחֱוֵן.

יִלְפִידִי

אֲנַחְנוּ נִסְדֵּר אֶת זֶה, אַרִיסְטוֹרְךָ דּוֹמִינִיקוֹבִיץ'. (נִיגֵשׁ לַמִּקְהָלָה וְלֹחֵשׁ לָהֶם.)

מִקְהָלָה

אֱלֹהֵינוּ, חוֹס וְרַחֵם עָלֵינוּ !

מְרִיָּה

הוּא חַי !

סֶרְפִימָה

תַּעֲרִירוּ אוֹתוֹ, חֲבֵרִים !

עוזר הכומר

אֱלֹהֵינוּ, פֶּטוּר אוֹתָנוּ מִצַּעַר, מִכַּעַס וּמִצּוֹקָה. נִתְפַּלֵּל לְאֱלֹהֵינוּ.

מִקְהָלָה

אֱלֹהֵינוּ, חוֹס וְרַחֵם עָלֵינוּ !

מְרִיָּה

לָמָּה הוּא לֹא מִתְעוֹרֵר, אֵימָא ?

יִלְפִידִי

(מִגִּלְגַּל מִיָּלִים בְּמַהֲיָרוֹת) כִּי אַתָּה תַּחֲיִיתוֹ וְחַיָּיו שֶׁל עֲבָדְךָ סִימֹן. יֵשׁוּ אֲדוֹנָנוּ, אֲנַחְנוּ מִהִלָּלִים אוֹתְךָ, וְאַתָּה אֲבִיךָ וְאַתָּה רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ לְעוֹלָם וָעֶד.

מקהלה

אמן.

מְרִיָּה

אולי הוא באמת מת, אימא.

מקהלה

ינוח על משכבו בשלום.

מְרִיָּה

אָההה ! אני מרגישה רע ! אני מתעלפת ! מים !

כולם רצים אל מְרִיָּה, חוץ מהחירש-אילם, שלא שמע אותה, ונשאר ליד הארון. המקהלה שרה. כולם מתרוצצים סביב מְרִיָּה. החירש-אילם יורד על ברכיו ומחזיק בנר. הוא משתחווה עד הארץ. המקהלה שרה. סְמִיּוֹן, שהתרגשות מכריעה אותו, מתיישב ושולח יד לכיסו כדי לשלוף ממחטה. ברגע הזה החירש-אילם מתרומם על רגליו ומתכוון להצטלב לפני הגופה. הוא מרים את ראשו ורואה את הגופה יושבת בארון ומנגבת את הדמעות מעיניה בממחטה. החירש-אילם פולט צרחת ונופל על גבו.

קולות

מה קרה ? עוד אחד ! (כולם רצים אליו).

תמונה 20

נכנסים אֶלְכְּסַנְדֵּר וכמה בחורים שבאו לשאת את הארון.

אֶרִיסְטוֹרְךְ

קחו אותו מפה. קחו אותו מהר מפה.

הבחורים מרימים את הארון ומוציאים אותו. המקלה שרה.

מָרְיָה

(חוזרת להכרתה) הוא מת. הוא מת.

החירש-אילם ניגש אליה במהירות, וכל כולו מבוהל. הוא מנסה לגרום לה להבין, בעזרת תנועות בידיו, מה הוא ראה. הוא שולף את הממחטה שלו ומנגב את עיניו.

גם לך עצוב? אתה בוכה? גם אני עצובה, אני פשוט לא יודעת מה לעשות. (היא מחבקת את החירש-אילם.)

המקהלה שרה.

מסך

מערכה חמישית

בית קברות. ליד תלי אדמה טרייה מצוי קבר שנחפר זה עתה.

תמונה 1

אַלְכֶסַנְדֶּר, אַרִיסְטֶרְך, וִיקְטוֹר.

אַלְכֶסַנְדֶּר

בואו תראו את זה מכאן, מכאן, חברים. זה מוצא חן בעיניכם?

אַרִיסְטֶרְך

הייתי אומר שהמיקום די נחמד.

אַלְכֶסַנְדֶּר

ממש כאילו בחרתי את זה לעצמי, אַרִיסְטֶרְך דומיניקוביץ'.

אַרִיסְטֶרְך

דרך אגב, רציתי לשאול אותך: כל ההזמנות נשלחו?

אַלְכֶסַנְדֶּר

כולן, ללא יוצא מן הכלל.

וִיקְטוֹר

לא, לא כולן.

אַרִיסְטֶרְך

למה לא?

וִיקְטוֹר

שכחנו לגמרי את פֶּדְיָה פֶּטוֹנִין. גם הוא היה צריך לקבל.

אַריסטאָט

איפה היה הראש שלך ?

ויקטור

צר לי, לא ראיתי אותו יומיים. הייתי עסוק מדי, אַריסטאָט דומיניקוביץ'.

אַריסטאָט

נו, זה לא כל כך חשוב.

ויקטור

מה לדעתך כן חשוב ?

אַריסטאָט

הכי חשוב שזה יצבור תאוצה בציבור.

תמונה 2

שתי זקנות עוברות ליד הקבר.

זקנה א

איזה טיפשה זקנה אני.

זקנה ב

למה ?

זקנה א

תראי, עוד קבר חדש. איך פספסתי את זה ?

זקנה ב

ראיתי אותו בבוקר. הייתי בדרך לכנסייה וראיתי אותו.

זקנה א

נו, מי זה ?

זקנה ב

אחד מהקהילה שלנו. פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב, החתן של סֶרְפִימָה אֵילִינִישְׁנָה.

זקנה א

איך פספסתי את זה ?

זקנה ב

יומיים הוא שכב אצלנו בכנסייה. הלכתי לראות אותו אתמול יחד עם פֶּנְקֶרְטִיבְנָה.

זקנה א

את רוצה לומר לי שגם פֶּנְקֶרְטִיבְנָה ראתה אותו ?

זקנה ב

שתינו עמדנו שם ובכינו ובכינו.

זקנה א

איך פספסתי את זה ? ממה הוא נפטר ?

זקנה ב

הוא עשה את זה לעצמו.

זקנה א

אוי, זה נורא ! איך פספסתי את זה ? אז למה הוא גמר את עצמו ?

זקנה ב

למה ? ברור למה.

זקנה א

נכון, ברור שזה ברור. אוי ואבוי, אוי ואבוי, אוי ואבוי.

שתי הזקנות יוצאות.

אַריסטֶרַךְ

ראיתם את זה ? סוף סוף זה התחיל לצבור תאוצה בציבור. קדימה, בואו נלך.

אַלְכֶסַנְדֶּר וְאַרִיסְטֶרַךְ יוצאים.

תמונה 3

שתי זקנות נוספות חולפות.

זקנה א

בית הקברות שלנו מדכא לגמרי בזמנים האלה. אפשר להצטמרר מזה. לא כמו פעם, כשאנשים ידעו להכניס חיים להלוויה וכל הגופות היו אנשים מעניינים.

זקנה ב

היום הגופות לא שונות מגחלים. פשוט שורפים אותן ומכניסים לכד.

זקנה א

שורפים אותן כי כבר לא חושבים על העתיד. אני אומרת לך, כשתחיית המתים תגיע, לא יהיה מה להחיות. או, אוי, אוי, אוי. אבל זה מאוחר מדי בשבילם.

זקנה ב

נצחק עליהם אז כמו שצריך, לא פִּנְקְרִיטִיכְנָה?

הן יוצאות.

תמונה 4

קְלֹאפְטֶרָה נכנסת במהירות ומושכת את אולג לְאוֹנִידוֹבִיץ' בידו.

קְלֹאפְטֶרָה

שם.

אולג

מה שם ?

קְלֹאפְטֶרָה

כאן.

אולג

מה כאן ?

קְלֹאפְטֶרָה

כאן יקברו אותו.

אולג

את מי יקברו ?

קְלֹאפְטֶרָה

אולג, אני מתוודה, אני רוצחת. רוצחת, אולג. חבק אותי, אני מפחדת.

אולג

נו, נו, קְלֹאפְטֶרָה מְקַסִּימוֹבְנָה. תירגעי.

קְלֹאפְטֶרָה

אולג, אתה לא כמו האחרים. אתה מיוחד. אתה לא תשפוט אותי, נכון ? אולג, אני הרגתי אותו.

אולג

את מי ?

קְלָאוּפְטָרָה

את פּוֹדֶסְקֵלְנִיקוֹב. אוֹלֶג, הוא רצה את הגוף שלי. הוא רצה את כולי, אבל אני אמרתי לו, "לא!" ואז הוא התאבד בגללי. אוֹלֶג, אני רוצחת! אני מפחדת. קח אותי לבית שלך.

אוֹלֶג

עדיף שתסעי לבית שלך, קְלָאוּפְטָרָה מְקְסִימוֹבְנָה.

קְלָאוּפְטָרָה

אוֹלֶג, אני מודה. אימא שלי היתה צוענייה. והגוף שלה פשוט שיגע את הגברים. מאז שהייתי בת חמש-עשרה הייתי הֶעֱתֵק שלה. אני זוכרת שפעם אחת בְּטִיפְלִיס הלכתי לקנות נעלים, והמוכר – היית מאמין? – הוא כל כך התרגש מהיופי שלי, עד שהוא איבד לגמרי את השליטה בעצמו. הוא נשך אותי ברגל כל כך חזק, עד שלקחו אותי לבית-חולים. מאז אני שונאת גברים. ואז איש אחד מחוץ-לארץ התאהב בי. הוא רצה להלביש אותי מהראש עד הרגליים בבגדים מחוץ-לארץ, אבל אני אמרתי לו, "לא!" ואז קומוניסט אחד התאהב בי מעל הראש. אלוהים, איך שהוא העריץ אותי. הוא היה מושיב אותי על הברכיים שלו ואומר: "קְפוּצ'קָה, אני אתן לך את כל העולם. בואי ניסע לים, לכפר ליד יֶלְטָה". אבל אני אמרתי, "לא!" אז הוא קילל אותי ופרש מהמפלגה הקומוניסטית. ואז טייס אחד נדלק עלי ורצה שאני אהיה שלו. אבל אני צחקתי לו בפרצוף. הוא טס מעל העיר ובכה לו בשמים, כל כך הרבה דמעות, עד שבסוף הוא התרסק ומת. ועכשיו פּוֹדֶסְקֵלְנִיקוֹב. נשים נפלו לפניו כמו יתושים. רָאִיסָה כל כך נדלקה עליו, עד שהתחילה לאכול זכוכיות. היא חיכתה מחוץ לדלת שלו, אבל הוא רצה רק אותי. הוא רצה את הגוף שלי, הוא רצה את כולי, אבל אני אמרתי, "לא!" ואז פתאום – פוף! – הוא הלך לעולמו. מאז התחלתי לשנוא את הגוף שלי. הוא מפחיד אותי. אני לא יכולה להישאר אתו לבד. אוֹלֶג, קח אותו לבית שלך!

אוֹלֶג

תראי, קְלָאוּפְטָרָה מְקְסִימוֹבְנָה, העניין הוא ש...

יֶלְפִידִי

(מחוץ לבמה) ותן לו מנוחת עולמים!

קְלָאוּפְטָרָה

אוי אלוהים, זה הוא. אוי, אני מתעלפת. תחזיק אותי, אוֹלֶג. חזק יותר. חזק יותר. אוֹלֶג, אני נעשית חלשה. זה יותר ממה שאני יכולה לסבול. אוֹלֶג, אין לי כוח להתנגד. אני עומדת להתנתק

מהזרועות שלך ולרוץ להלוויה. אולג, אתה לא יכול לתת לי ללכת. חזק יותר, תחזיק אותי יותר חזק. תן לי ללכת. תן לי ללכת. טוב, בסדר, אני אסע.

אולג

לאן ?

קלאופטרה

לבית שלך.

מקהלה

(מחוץ לבמה) יהי זכרו ברוך לעולם ועד.

אולג

תראי, קלאופטרה מקסימוכנה. רק אל תביני לא נכון את מה שאני מנסה לומר. זה רק שהיום זה קצת... נו, לא נוח לי. את מבינה...

קלאופטרה

אל תדבר יותר. אני מבינה. ראִיֶסָה מחכה לך בבית. אולג, תן לי לפתוח לך את העיניים. אולג, אני נשבעת לך בקבר הזה כאן שראִיֶסָה היא זיוף אחד גדול. כל הגוף שלה בנוי על רמאות. כל בוקר היא מכניסה את הרגלים שלה מתחת לשידה ועושה כפיפות בטן. אבל אני? אימא שלי הייתה צוענייה. אני גדלתי בתור ילדת טבע, בלי שום זיופים. אולג, קח אותי אליך הביתה.

אולג

אני מבטיח לך, קלאופטרה מקסימוכנה, שהיום זה קצת לא נוח לי.

מקהלה

(מחוץ לבמה) יהי זכרו ברוך לעולם ועד.

קלאופטרה

אם ככה, אולג לאונדוביץ', רק דבר אחד נשאר לי לעשות. שלום ! (היא בורחת).

אולג

קלאופטרה מקסימוכנה ! קפה ! קפוצ'קה ! (רץ אחריה).

מקהלה

(מחוץ לבמה) יהי זכרו ברוך לעולם ועד, לעולם ועד, לעולם ועד.

תמונה 5

ארוֹן הקבורה. תהלוכת הלוויה. האב יִלְפִידִי, הכומר, המקהלה, מְרִיָה, סְרַפִּימָה, מְרַגְרִיטָה עם קערת האורז המסורתית, אָרִיסְטֶרְך, אֶלְפֶסְנֶדֶר, וִיקְטוֹר, פּוֹגֶצ'יוב, יְגוֹר, רְאִיסָה, שכנים, זונות, הולכי רגל, נשים זקנות, זוגות שיצאו לטייל ברגל, עוברי אורח סקרנים ונושאי הארון.

מקהלה

יהי זכרו ברוך לעולם ועד, לעולם ועד.

אָרִיסְטֶרְך

זהירות, עכשיו. זהירות.

אֶלְפֶסְנֶדֶר

אזרח, אני מבקש, אל תדחוף את האלמנה.

מְרַגְרִיטָה

שים לב או שתשפוך את האורז.

יְגוֹר

לאן את חושבת שאת הולכת ?

זקנה א

תן לסבתא זקנה להסתכל, איש צעיר.

יְגוֹר

את הסבתא של המנוח ?

זקנה א

לא, אני סתם ככה.

יְגוֹר

אז תסתכלי מאיפה שאת עומדת עכשיו.

פונצ'יוב

תניחו אותו על הארץ.

אַלְפִּסְנֶדֶר

הנחנו, עכשיו זה במקום.

וִיקטֹור

מי יישא נאום בשם ההמונים?

אַרִיסְטֹן

אולי יגור טימוֹפִיֶבִיץ'?

וִיקטֹור

נו, יגור, תתחיל.

יגור

אני מפחד.

אַלְפִּסְנֶדֶר

מה יש לך לפחד, יגור טימוֹפִיֶבִיץ' ? אין שום דבר מפחיד באיזו מילת הספד.

יגור

מה זאת אומרת שמילה זה לא דבר נורא? מילה זה לא פשוט. שחרר אותה ואף פעם לא תוכל לתפוס אותה שוב. אתה מבין? אתה משחרר אותה, אתה לא תופס אותה, ובגלל זה הם תופסים אותך ולא משחררים אותך.

אַרִיסְטֹן

אבל אמרת שתדבר.

יגור

אז אמרתי, נו? בכל מקרה, אני לא יודע איך להתחיל.

ויקטור

יש לי התחלה נהדרת בשבילך. תתחיל ככה, יגור טימוֹפֵיבִיץ': "יש משהו רקוב בממלכת דְנֶמְרֶק".

יגור

מי אמר את זה ?

ויקטור

שייקספיר.

יגור

למה לא אמרת את זה לפני כן, קוקי ? (הוא רץ אל תילי האדמה הטרייה הסמוכים לקבר.) פנו דרך לנואם. (מטפס על תל אדמה.) אזרחים, הרשו לי לחלוק איתכם חדשה משמחת. זה עתה הגיע לידיעתנו – הודות לחבר שייקספיר – שממלכת דְנֶמְרֶק רקובה. אני מברך אתכם. בכל אופן, אני לא יכול לומר שזה בלתי צפוי. השיטה הקפיטליסטית הרקובה חשפה בסך הכול את הפרצוף האמיתי שלה. מי מושך אותי ?

ויקטור

על מה אתה מקשקש ? נתתי לך כיוון, בשביל ההתחלה, זה הכול. אתה מבין ? אחר כך היית אמור לעשות מעבר מהיר ולהגיד משהו על המנוח.

יגור

אל תציק לנואם. טוב, נמשיך. וככה, חברים, יש משהו רקוב בְדֶנְמָרְק, אבל ממש כאן בינינו, אחד מאתנו נפטר. עם זאת, עלינו לנגב את האף, חברים, לשלב זרועות, ולצעוד בעוז קדימה עם המנוח. אבל בואו נחזור לְדֶנְמָרְק, חברים... אתה מושך אותי עוד פעם ? דְנֶמְרֶק היא ה...

אָרִיסְטוֹן, וִיקְטוֹר וְאֶלְכְּסַנְדֵּר מושכים את יגור וגוררים אותו מתל האדמה.

קולות

מה קרה ? מה הבעיה.

אַלפֿסנדר

ידידים יקרים. חברינו הרגיש פתאום רע והוא לא יכול להמשיך. הפצע טרי מדי. האובדן כבד מדי. דמעות צער חונקות את גרונו.

מֶרְיָה

למה להמשיך לחיות? מישאו יכול להסביר לי למה, אזרחים?

מֶרְיָה

שש. אחר כך, אחר כך, מֶרְיָה לוקֶנְאנוֹכְנָה. אל תפריעי לסופר.

וִיקטֹור

שְׁתוּ כרצונכם, קללו בתאוה,
הוא שתה בעבורנו את כוס התרעלה.
חייו, בקצרה, דמו לאהבה.
וחיינו — הם דמו לבגידה.

הו, איזו שמחה! הו, איזה עונג מתוק,
לשכב על הדשא ולהתגולל על השלג.
אך לכל שאביט, רק קברים,
רק קברים בכל שאלך.

מוות הוא תשובה למי שאין לו תקווה.
הוא זורח כמו אור משמים.
אך כמה הלכו לפי צו מצפונם,
ולא היססו בדרכם?

הוא לא היסס. כן, דמו התשובה.
הוא שתה בעבורנו את כוס התרעלה.
חייו, בקצרה, דמו לאהבה.
וחיינו — הם דמו לבגידה.

רֵאִיסָה

מאוד מעודן.

יגור

היי, חברים! גם אני רוצה לדקלם משהו. תנו לי לעלות לשם.

אָלפֿסנדר

מה אתה רוצה עכשיו? תתפסו אותו!

יגור

תורידו ממני את הידיים. (מטפס בריצה על תל האדמה.) עכשיו אדקלם לכם שיר על מוות, ואני אשתף את ההמונים בהופעה שלי. מְרִיָּה לוקֶאנוֹבְנָה, תסתכלי לכאן ושימי עיין על היד שלי. ברגע שאני אנפנף ביד שלי, תגידי "מי?" הבנת? "מי?" טוב. נמשיך. שיר אישי שלי על מוות, בהשתתפות ההמונים.

קולות בקהל

שקט. ששש.

יגור

אילו חי בעולם ועבד

באיזה מוסד ממשלתי או משרד,

הוא היה המנהל הכי טוב... (מנפנף בידו.)

מְרִיָּה

(מבעד לדמעות) מי?

יגור

בעלך, סְמִיּוֹן פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב.

וִיקטור

אָרִיסְטֶרַךְ דּוֹמִינִיקוֹבִיץ', תגיד משהו מהר. הדברים יוצאים משליטה.

אָרִיסְטֶרַךְ

סְנִיָּה מת. סְמִיּוֹן פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב אינו בינינו עוד. אני מאמין שמותו של פּוֹדְסֶקְלִינְקוֹב הוא יריית האזהרה הראשונה על המצב הנורא של האינטליגנציה הרוסית, אנשי הרוח שלנו. שימו לב, חברים, זו רק הירייה הראשונה. וכפי שכולנו יודעים, סנונית אחת כן מבשרת את האביב. היום

זה היה הוא. מחר זה יהיה אני. כן, חברים, מחר זה יהיה אני. שימרו על אנשי הרוח. אני מפציר
בכם, אזרחים, שימרו על אנשי הרוח. הרימו את קולכם להגנתם. קראו כולכם יחד, כאיש אחד...

תמונה 6

קְלֹאפֶטֶרָה נכנסת בריצה, ואוֹלֶג לְאוֹנִידוֹכִיץ' אחריה.

אוֹלֶג

קֶפֶה ! קְפוּצ'קָה !

רְאִיסָה

אוֹלֶג !

אוֹלֶג

רְאִיסָה פִּילִפּוֹכְנָה !

קְלֹאפֶטֶרָה

פנו לי דרך ! פנו לי דרך אליו !

קולות

מי זאת ?

— מה קורה איתה ?

— היא בטח קרובת משפחה.

— היא בטח משוגעת !

קְלֹאפֶטֶרָה

לא באתי להיפרד ממך, באתי לתת לך את ידי.

קול בקהל

זהו. התחרפנה לגמרי.

קְלֹאפֶטֶרָה

התאבדת בגללי, ועכשיו אני יודעת מה נשאר לי לעשות.

קול בקהל

לא, לי היא נשמעת נורמאלית.

מְרִיָּה

תסלחי לי, גברת. את כנראה טועה. הוא היה בעלי.

קְלָאוּפֶטֶרָה

מה את יודעת? הוא רצה את הגוף שלי. הוא רצה את כולי. אבל אני אמרתי: "לא!"

רְאִיסָה

היא משקרת. אני זאת שאמרתי "לא".

קְלָאוּפֶטֶרָה

הוא אף פעם לא שאל אותך אפילו.

רְאִיסָה

אני מניחה שהוא שאל אותך?

קְלָאוּפֶטֶרָה

הוא רצה את הגוף שלי.

רְאִיסָה

אפשר לחשוב איזה גוף יש לך.

אָרִיסְטֶרְךְ

תירגעו. תירגעו, חברים. זו לא טרגדיה אישית, רְאִיסָה פִּילִפּוֹבְנָה. זו אזהרה לחברה. את זוכרת?
מוקפת בחוסר אמון ובעוינות, האינטליגנציה הרוסית —

וִיקטוֹר

אה, תפסיק עם זה. המנוח ניגן בטובה. הוא היה אמן בנשמה, זה בער בעצמותיו, הוא רצה —

קְלָאוּפֶטֶרָה

את הגוף שלי. הוא רצה את הגוף שלי! את הגוף שלי!

פונצ'יוב

בשר, חברים. הוא רצה בשר. חברים יקרים, אני קצב. אבל בימינו ובתקופתנו אני כבר לא יכול לעשות עסקים ראויים לשמם. אין לי יותר כוח. נשבעתי. קיללתי. אפילו הראיתי להם את כל ספרי החשבונות שלי. אבל הם כבר לא מאמינים לי יותר. בגלל זה אנשים יורים בעצמם.

ילפיד

לאנשים יש אמונה. אבל אין לנו שום מקום לממש בו את האמונה שלנו. כל הכנסיות נסגרו.

פונצ'יוב

למי איכפת מכנסיות כשסגרו לי את החנות.

אריסטך

לא בגלל זה אנשים יורים בעצמם. הייתי איש סודו של המנוח. תשאלו את יקירי למה הוא ירה בעצמו.

סרפמה

זה היה בגלל הנקניק-כבד, אריסטך דומיניקוביץ'.

פונצ'יוב

נקניק-כבד, בדיוק! חברים יקרים, אני קצב —

ראיסה

זאת בסך הכול קנאה עלובה, אולג לאונידוביץ'. הוא ירה בעצמו בגללי.

קלאופטרה

בגלל הגוף שלי, הגוף שלי —

ילפיד

הדת —

פונצ'יוב

הבשר —

אַרִיסְטוֹן

— חברים —

פּוֹנֶצֶ'יֹב

— הנקניק-כבד —

וִיקְטוֹר

— האידיאלים —

אַרִיסְטוֹן

— אנשי הרוח —

מֶרְיָה

סְנִיָּה ! סְנִיָּה !

סְרָפִימָה

אזרחים, שכחתם את הגופה.

יֶלְפִידִי

יהי זכרו ברוך לעולם ועד.

מקלה

(שרה) לעולם ועד, לעולם ועד.

כולם כורעים ברך חוץ מִיְגוֹר. וִיקְטוֹר עוזב.

מֶרְגֵרִיטָה

למה אתה לא מתפלל, יְגוֹר טִימוֹפֶיבִיץ' ?

יְגוֹר

בימינו, להתפלל זה חטא.

יִלְפִידִי

אז תיפרד לשלום מהמנוח.

אַרִיסְטֶרְךְ

(כורע ברך) סֶלַח לִי, סָמִיוֹן. (מנשק את פוֹדְסֶקְלִינִיקוֹב במצחו.)

סָמִיוֹן

(מחבק את אַרִיסְטֶרְךְ דומיניקוביץ') סֶלַח לִי, אַרִיסְטֶרְךְ. (מנשק אותו.)

אַרִיסְטֶרְךְ

אָה ! (מתנודד לאחור אל תוך הקהל.)

קולות (כולם)

הצילו !

סָמִיוֹן

(יוצא מארון הקבורה) חברים יקרים, אני מבקש שתסלחו לי.

מָרְיָה

סָנִיָּה ! סָנִיָּה !

סָמִיוֹן

מָרְגָרִיטָה אֵיבִנוֹבְנָה ! (רץ אליה.)

מָרְגָרִיטָה

(מניפה את קערת האורז) סור ממני, שטן ! מה אתה רוצה ?

סָמִיוֹן

אורז, מָרְגָרִיטָה אֵיבִנוֹבְנָה. תני לי קצת אורז. (חוטף את הקערה מידיה.) חברים, אני רוצה לאכול. (אוכל.)
אני שוכב לי בארון הזה שני לילות ויום שלם. ובכל הזמן הזה התגנבתי למאפיה רק פעם אחת
בשביל לקנות לעצמי שתי לחמניות. חברים, אני רוצה לאכול. אבל אפילו יותר מזה, אני רוצה
לחיות.

אַרײַסטײַך

סליחה... לחיות? איך?

סְמִיּוֹן

איך שאני אוכל, אבל אני רוצה לחיות. כשכורתים לתרנגולת את הראש, היא רצה מסביב עם ראש כרות. אני אחיה כמו תרנגולת. אני אחיה כמו תרנגולת עם ראש כרות. אבל אני רוצה לחיות. חברים, אני לא רוצה למות. לא בשבילכם, לא בשבילם, לא בשביל החברה, לא בשביל האנושות, לא בשביל מְרִיָּה לוקיאנובֶּנָה. אתם יכולים להיות האנשים הכי יקרים, הכי אהובים, הכי נפלאים בחיים שלי. אבל מול המוות, אין לי שום דבר יקר יותר, אהוב יותר, קרוב יותר מהיד שלי, מהרגל שלי, מהבטן שלי. אני מאוהב בבטן שלי. חברים, אני מאוהב בטירוף בבטן שלי.

קלאופטרה

תראו אותו, גם הוא כמו רַאִיסָה פִּלִּפּוֹבֶּנָה.

סְמִיּוֹן

אני מאוהב בידיים וברגליים שלי, חברים. אַח, רגליים פִּיֶּצְקִיּוֹת, מופלאות ונהדרות שלי.

יֵלְפִידִי

מה קורה פה, מְרִיָּה לוקיאנובֶּנָה?

אַרײַסטײַך

אתה חלאה. אתה פחדן, האזרח פּוֹדְסֶקֶלְנִיקוֹב! מה שאמרת עכשיו זה מגעיל. שכחת שטובת הכלל תמיד חשובה יותר מטובת הפרט? זוהי תמצית הקיום של כל חברה.

סְמִיּוֹן

חברה? מה זה? שום דבר חוץ מבית-חרושת לסיסמאות. אני לא מדבר כאן על בית-חרושת. אני מדבר על בן-אדם. בן-אדם חי ונושם. ואתה לא מפסיק להאכיל אותי במילים "טובת הכלל", "טובת הפרט". כשאומרים למישהו שפרצה מלחמה, מה לדעתך הדבר הראשון שעובר לו בראש? אתה חושב שהבחור הזה שואל נגד מי המלחמה? על מה המלחמה? על איזה אידיאליזם נלחמים? לא, בשום אופן לא. הדבר הראשון שהבחור המסכן שואל זה: "איזה שנתון מגייסים?" והבחור הזה צודק לגמרי.

אַרִיסְטוֹן

מה שאתה אומר זה שאין גיבורים בעולם.

סְמִיוֹן

חברים, יכולים להיות הרבה מאוד דברים בעולם, אפילו נשים עם זקן. אבל אני לא מדבר על מה שיכול להיות בעולם, אני מדבר רק על מה שיש. ובעולם הזה יש רק אדם אחד, שחי ופועל מהמוות יותר מכל דבר בעולם.

אַלְכְּסַנְדֵּר

אבל אתה רצית להתאבד.

אַרִיסְטוֹן

אמרת לנו את זה בעצמך.

סְמִיוֹן

אמרתי. נכון. כי הרעיון של התאבדות נתן צבע לחיים שלי. הוא האיר את החיים העלובים שלי, אַרִיסְטוֹן דוֹמִינִיקוֹבִיץ', את החיים הלא אנושיים שלי. רק תחשבו על זה, חברים. פעם אחת חי לו איש. ופתאום האיש הזה הורד למדרגת תת-אדם. על מה ולמה? אתם באמת חושבים שהתנערתי מגורל הכלל? אתם באמת חושבים שניסיתי לברוח לחוץ-לארץ במהפכת אוקטובר? לא יצאתי מהבית שלי אפילו פעם אחת בכל חודש אוקטובר. יש לי עדים. אני עומד לפניכם בתור בן-אדם שהורידו אותו למדרגה של בורג, של ההמון. יש לי מילה או שתיים לומר למהפכה הזאת שלי. מה את רוצה ממני? נתתי לך את כל מה שיש לי. נתתי לך את היד שלי, מהפכה, את יד ימין שלי. ועכשיו היד הזאת מצביעה נגדי. אבל מה את נתת לי בתמורה, מהפכה? שום דבר. ומה נתת לאחרים? תסתכלו בכל פינת רחוב ותראו איזה נדוניה המהפכה הביאה להם. אז למה רק אני מקופח, חברים? כשהממשלה שלנו תולה כרזות שאומרות: "לכולם. לכולם. לכולם." אני כבר לא מתייחס לזה יותר. כי אני יודע שזה מופנה ל"כולם", חוץ ממני. אני לא מבקש הרבה. אני משאיר לכם את כל הבנייה החדשה שלנו, את כל ההישגים, את המהפכה העולמית, את הכול. כל מה שאני רוצה, חברים, זה חיים קטנים ושלווים עם משכורת הוגנת.

יֶלְפִידִי

מה את עומדת שם ומסתכלת, סֶרְפִימָה אֵילִינִיִּשְׁנָה? את החותנת שלו. תגידי לו שישתוק.

אַלְפֶסְנֶדֶר

תשתיקו אותו, חברים !

אַרִיסְטֶרַךְ

הוא מטיף נגד המהפכה !

סְמִיוֹן

אלוהים ישמור ! אתם באמת חושבים שאנחנו עושים משהו נגד המהפכה ? לא עשינו שום דבר מאז היום שהיא התחילה. כל מה שאנחנו עושים זה לבקר זה אצל זה ולהתלונן כמה החיים קשים. כי החיים קלים יותר כשאנחנו יכולים לומר שהחיים קשים. למען השם, אל תגזלו מאיתנו את אמצעי הקיום האחרון שלנו. תנו לנו לומר שהחיים קשים. תנו לנו לומר את זה אפילו בלחשיפה: "החיים שלנו קשים". חברים, אני מתחנן לפניכם בשם מיליון ואחד אנשים. תנו לנו את הזכות ללחוש. אתם תהיו כל כך עסוקים בבניית חיים חדשים, עד שאפילו לא תשמעו אותנו. אני מבטיח את זה. נחיה את כל החיים שלנו בלחשיפה.

פּוֹנְצִ'וֹב

מה זה אמור להביע ? חברים, הגלגל התהפך כאן בצורה משונה. עד עכשיו שתקתי מספיק, חברים נכבדים, אבל עכשיו אני אדבר. אתה חלאה ! אתה נחש ארור ! חפרת לנו קבר במו ידיך ועכשיו אתה חושב שתמשיך לחיות ? טוב, אז תשים לב. אני אולי אחסל את עצמי ככה, אבל אני אדאג שיירו בך, חתיכת שודד. אני אדאג שיירו בך.

רְאִיסָה

תירו בו !

קולות

כן, תירו בו ! תירו בו !

סְמִיוֹן

מָשָׁה ! מָשָׁה מתוקה שלי ! סְרַפִּימָה אֵילִינִישֶׁנָה ! מה הם אומרים ? איך הם יכולים ? תסלחו לי. על מה ולמה ? תרחמו ! במה אני אשם ? אני אחזיר לכם את כל מה שבזבזתם עלי. אני אחזיר הכול. עד הגרוש האחרון, אתם תראו. אני אמכור את השידה שלי. אם יהיה צריך, חברים, אני אפסיק לאכול. אני אתן לַמָּרְיָה לעבוד בשבילכם ואני אשלח את החותנת שלי לעבוד במכרות. אם תרצו, אני אלך לקבץ נדבות ברחוב בשבילכם. רק תתנו לי לחיות. (יורד על ברכיו.)

אַריסטאָט

איזזה גועל נפש ! איחס !

סמיון

(מזנק על רגליו) מי אמר "איחס" ? מי שאמר את זה, שייגש לכאן מייד. (שולף את אקדחו.) הנה האקדח שלי. בבקשה, בוא, קח אותו.

אַריסטאָט

תפסיק לשחק משחקים מטופשים, סמיון סמיונוביץ'. סלק את האקדח שלך. סלק את האקדח שלך, אמרתי.

סמיון

אתם מפחדים, מתוקים שלי. אז על מה אתם מאשימים אותי ? איזה פשע ביצעתי ? אני רק חי את החיים שלי. חי ולא מפריע לאף אחד, חברים. כל החיים שלי לא פגעתי באף אחד. לא פגעתי אפילו בזבוב. אם אני אשם במוות של מישהו, אני רוצה שיגידו לי את זה עכשיו !

נשמע מרש אבל.

תמונה 7

ויקטור נכנס בריצה.

ויקטור

פְּדִיָּה פְּטוּנִין ירה בעצמו. (הפוגה.) והוא השאיר פתק התאבדות.

אָרִיסְטוֹד

מה כתוב בפתק?

ויקטור

“פּוֹדֶסְקִינְקוֹב צודק. באמת לא שווה לחיות”.

מרש אבל.